

ДЪРЖАВЕН
ФОНД
ЗЕМЕДЕЛИЕ

София 1618, бул. „Цар Борис III“ 136,

тел.: 02/81-87-100, 02/81-87-202

факс: 02/81-87-267,

www.dfz.bg

dfz@dfz.bg

ГОДИШЕН ОТЧЕТ
ЗА ДЕЙНОСТТА НА ДЪРЖАВЕН ФОНД „ЗЕМЕДЕЛИЕ“
И РАЗПЛАЩАТЕЛНАТА АГЕНЦИЯ ЗА 2024 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

Списък на използваните съкращения	3
УВОД.....	7
Глава първа УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОГРАМИ И СХЕМИ	8
I. РАЗПЛАЩАТЕЛНА АГЕНЦИЯ	8
1. ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ (ПРСР) и СПРЗСР 2023 – 2027 г.	8
1.1. Информация за изпълнението на ПРСР 2014 – 2020 през 2024 г.....	8
1.2. План за възстановяване и устойчивост (ПВУ) и делегиране на функции на Държавен фонд „Земеделие“ като Структура за наблюдение и докладване (СНД)	13
1.3. Администриране на средствата	17
1.4. Резултати от извършени одити.....	20
1.5. Мерки за публичност и прозрачност	20
2. ДИРЕКТНИ ПЛАЩАНИЯ	21
2.1. Информация за извършеното подпомагане през 2024 г.....	21
2.2. Администриране на средствата и заявленията за подпомагане и приложимите интервенциите на дирекция „Директни плащания“	25
2.3. Резултати от извършени одити.....	30
2.4 Отчет на целите по качество на дирекция „Директни плащания“ (ДДП) за 2024 г.....	30
3. СЕЛСКОСТОПАНСКИ ПАЗАРНИ МЕХАНИЗМИ	31
3.1 СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ ЗА ПЕРИОДА 2023-2027 Г.....	31
3.1.1.2. ИНТЕРВЕНЦИЯ „ПЧЕЛАРСТВО, ПУБЛИЧНИ ИНТЕРВЕНЦИИ И ЧАСТНО СКЛАДИРАНЕ“	37
3.1.1.3. ИНТЕРВЕНЦИИ В СЕКТОР „ПЛОДОВЕ И ЗЕЛЕНЧУЦИ“ И „МЛЯКО И МЛЕЧНИ ПРОДУКТИ“	43
3.4. „УЧИЛИЩНИ СХЕМИ“	46
4. ПРОГРАМА ЗА МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО /ПМДР/ 2014 – 2020.....	48
4.1. Междинно звено	48
4.2. Сертифициращ орган по ОПРСР 2007 – 2013 г. и ПМДР 2014 – 2020 г.	53
5. ОБОБЩЕНИ ДАННИ ЗА СУМИТЕ ПО ЛИНИЯ НА РАЗПЛАЩАТЕЛНАТА АГЕНЦИЯ ПО ПРОГРАМИ И ФОНДОВЕ ЗА 2024 г.	54
6. АДМИНИСТРИРАНЕ НА НЕРЕДНОСТИ И ЛОШИ ВЗЕМАНИЯ В РАЗПЛАЩАТЕЛНАТА АГЕНЦИЯ	55
II. ПРОГРАМА САПАРД	56
III. НАЦИОНАЛНО ПОДПОМАГАНЕ	57
1. КРАТКОСРОЧНИ СХЕМИ ЗА ПОДПОМАГАНЕ	57
2. ИНВЕСТИЦИОННИ СХЕМИ ЗА ПОДПОМАГАНЕ.....	74
IV. ТЕХНИЧЕСКИ ИНСПЕКТОРАТ	78
Глава втора ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	85
ИНТЕГРИРАНИ ИНФОРМАЦИОННИ СИСТЕМИ (ИИС)	85
СПЕЦИАЛИЗИРАНИ ПРОВЕРКИ И ПОСЛЕДВАЩ КОНТРОЛ	86
ИНСПЕКТОРАТ	97

Списък на използваните съкращения

АЕИ	Агроекологични интервенции
АЕП	Агроекологични плащания
АК	Агроекология и климат
БАБХ	Българска агенция по безопасност на храните
БЗ	Биологично земеделие
БИ	Биологични интервенции
БП	Биологично пчеларство
БПП	Биологично пчеларство в преход
БР	Биологично растениевъдство
БРП	Биологично растениевъдство в преход
БФП	Безвъзмездна финансова помощ
ВПС-1	Възстановяване и поддържане на затревени площи с висока природна стойност
ВПС-4.1	Поддържане на местообитанията на зимуващите видове гъски и ливаден блатар в обработваеми земи с орнитологично значение
ВПС-4.2	Поддържане на местообитанията на Царски орел и Египетски лешояд в обработваеми земи с орнитологично значение
ГД АГРИ	Главна дирекция „Земеделие и развитие на селските райони“ в ЕК
Г-пл	Обвързано с производството подпомагане за говеда в планински райони
ДЗС	Схема за дребни земеделски стопани / Плащане за малки земеделски стопани
ДПЖ – ЗП	Обвързано с производството подпомагане за овце и кози от застрашени от изчезване породи
ДПЖ-пл	Обвързано с производството подпомагане за овце и кози в планински райони
ДПЖ-РП	Обвързано с производството подпомагане за овце и кози, включени в развъдни програми
ДПЖСК	Обвързано подпомагане за овце майки и/или кози майки под селекционен контрол
ДП-ОПДУ	Допълнително преразпределително подпомагане на доходите за устойчивост
ДФЗ	Държавен фонд „Земеделие“
ЕЖСК-месо	Обвързано подпомагане за месодайни крави под селекционен контрол
ЕЖСК-мляко	Обвързано подпомагане за млечни крави под селекционен контрол
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЕК	Европейска комисия
Еко-БЖ	Еко схема за биологично земеделие (селскостопански животни)
Еко-БРЕИ	Еко схема за поддържане и подобряване на биологичното разнообразие и екологичната инфраструктура
Еко-ГТ	Еко схема за поддържане и подобряване на биоразнообразието в горски екосистеми

Еко-ЗВПП	Еко схема за запазване и възстановяване на почвения потенциал – насърчаване на зелено торене и органично наторяване
Еко-НИП	Еко схема за намаляване използването на пестициди
Еко-ПЗП	Еко схема за екстензивно поддържане на постоянно затревените площи
Еко-РОК	Еко схема за разнообразяване на отглежданите култури
Еко-ТН	Еко схема за екологично поддържане на трайните насаждения
ЕФГЗ	Европейски фонд за гарантиране в земеделието
ЕФР	Европейския фонд за рибарство
ЗДП	Схема за плащане за селскостопански практики, които са благоприятни за климата и околната среда (зелени директни плащания)
ЗПЗП	Закон за подпомагане на земеделските производители
ИАОСЕС	Изпълнителна агенция „Одит на средствата от ЕС“
ИАСАС	Изпълнителна агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол
ИАСРЖ	Изпълнителна агенция по селекция и репродукция в животновъдството
ИЗ-ДККП	Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (домати, краставици, корнишони и патладжани)
ИЗ-КЛЧ	Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (картофи за производство на нишесте, лук и чесън)
ИЗ-МЗДП	Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (моркови, зеле, дини и пъпеши)
ИЗ-П	Обвързано производството подпомагане на доходите за зеленчуци (пипер)
ИЗП-пл	Обвързано производството подпомагане на доходите за плодове и зеленчуци в планинските райони
ИОП	Обвързано с производството подпомагане на доходите за оранжерийно производство
ИП	Обвързано с производството подпомагане на доходите за плодове
ИПК	Обвързано с производството подпомагане на доходите за протеинови култури
ИП-Н	Обвързано с производството подпомагане на доходите за плодови насаждения до встъпването им в плододаване
ИСАК	Интегрираната система за администриране и контрол
ИСУН 2020	Информационна система за управление и наблюдение на средствата от ЕС в България 2020
КД	Книга на длъжниците
К-ЗП	Обвързано с производството подпомагане за крави от застрашени от изчезване породи
М10	Мярка 10 „Агроекология и климат“ от ПРСР 2014 - 2020 г. всички направления
М11	Мярка 11 „Биологично земеделие“ от ПРСР 2014 - 2020 г. всички направления
М12	Плащания по Натура 2000 и Рамковата директива за водите
М13	Плащания за райони, изправени пред природни или други

	специфични ограничения
M13.1	Компенсационни плащания в планински райони
M13.2	Компенсационни плащания за други райони, засегнати от значителни природни ограничения
MeK	Обвързано с производството подпомагане за месодайни крави
MeK-PP	Обвързано с производството подпомагане за месодайни крави, включени в развъдни програми
M3X	Министерство на земеделието и храните
M3C	Схема за млади земеделски стопани / Допълнително подпомагане на доходите за млади земеделски стопани
МИРГ	Местна инициативна рибарска група
МлК	Обвързано с производството подпомагане за млечни крави
МлК-PP	Обвързано с производството подпомагане за млечни крави включени в развъдни програми
МФС	Многогодишно финансово споразумение
N2000	Плащания за земеделски земи в зони от Натура 2000
НБ	Национален бюджет
НГФ	Национален гаранционен фонд
НПП	Национална програма по пчеларство
НР1	Плащания за планински райони
НР2	Плащания за райони, различни от планинските райони, със съществени природни ограничения
НР3	Плащания за райони със специфични ограничения
ОМП	Опазване на местни породи (автохтонни), важни за селското стопанство
ОПДУ	Основно подпомагане на доходите за устойчивост
опрашване	Насърчаване на естественото опрашване
ОСП	Обща селскостопанска политика на Европейския съюз
Паша	Традиционни практики за сезонна паша (пасторализъм)
ПЗП-деградирани	Възстановяване и поддържане на деградирани пасищни територии
ПМИ	Отдел Пчеларство мляко и интервенции
ПМ-ОВМ	Поддържане на местообитанията на червеногушата гъска (<i>Branta ruficollis</i>), Кръстат (царски) орел и Египетски лешояд в орнитологични важни места в обработваеми земи
ПНДЖ1	Преходна национална помощ за говеда, необвързана с производството
ПНДЖ3	Преходна национална помощ за овце-майки и/или кози-майки, обвързана с производството
ПНДТ	Преходна национална помощ за тютюн, необвързана с производството
ПРЗТ	Насърчаване намалението на употребата на продуктите за растителна защита и торове през контрол в краен продукт
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
РА	Разплащателна агенция
САПАРД	Специална предприєдинителна програма за развитие на

	земеделieto и селските райони
СЕПП	Схема за единно плащане на площ
СЕУ	Система за електронни услуги
СЗ-ДККП	Обвързано подпомагане за зеленчуци (домати, краставици, корнишони и патладжан)
СЗ-КЛЧ	Обвързано подпомагане за зеленчуци (картофи, лук и чесън)
СЗМ	Опазване на застрашени от изчезване местни сортове, важни за селското стопанство
СЗ-МЗДП	Обвързано подпомагане за зеленчуци (моркови, зеле, дини и пъпеши)
СЗo	Обвързано подпомагане за оранжерийни зеленчуци
СЗ-П	Обвързано подпомагане за зеленчуци (пипер)
СИП	Подпомагане отглеждането на сортове, устойчиви към климатични условия чрез практики за интегрирано производство
СККУ	Насърчаване използването на култури и сортове, устойчиви към климатичните условия
СМКЮ	Обвързано подпомагане за месодайни крави и/или юници
СМлК	Обвързано подпомагане за млечни крави
СМлК-пл	Обвързано подпомагане за млечни крави в планински райони (5-9 животни)
СП (други)	Обвързано подпомагане за плодове (сливи и десертно грозде)
СП (основна)	Обвързано подпомагане за плодове (основна група)
СПК	Обвързано подпомагане за протеинови култури
СПМ	Селскостопански пазарни механизми
СПП	Схема за преразпределително плащане
СПРЗСР 2023-2027	СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА ПЕРИОДА 2023-2027 г.
УО	Управляващ орган
УС	Управителен съвет
ХЖ-АМР	Хуманно отношение към животните и антимикробна резистентност
ХОЖ	Хуманно отношение към животните

УВОД

Държавен фонд „Земеделие“ (ДФЗ) е юридическо лице на бюджетна издръжка, което е създадено със Закона за подпомагане на земеделските производители и съставя, изпълнява и отчита бюджет на първостепенен разпоредител с бюджет, който е част от държавния бюджет.

Фондът подпомага финансово регистрираните земеделски стопани, предоставя средства на други лица и изпълнява други функции, когато това е предвидено със закон. ДФЗ е акредитиран като единствена Разплащателна агенция (РА) от датата на издаване на Акта за акредитация за прилагане на Общата селскостопанска политика (ОСП) и Общата политика по рибарство (ОПР) на Европейския съюз.

Фондът осъществява дейността си съгласно приложимото право на Европейския съюз, Закона за подпомагане на земеделските производители (ЗПЗП), приети от Управителния съвет (УС) на Фонда решения, правила, програми и указания, Устройствения правилник и Правилника за дейността на Държавен фонд „Земеделие“.

Настоящият отчет е изготвен във връзка с изпълнение на изискванията на Закона за подпомагане на земеделските производители: чл. 3а: „Изпълнителният директор на Разплащателната агенция ежегодно до 31 март изготвя и представя на министъра на земеделието и храните годишен отчет за дейността на агенцията“ и чл. 19, ал. 5: „Председателят на управителния съвет представя в Министерския съвет до 30 април отчет за дейността на фонда за предходната година“.

Глава първа
УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОГРАМИ И СХЕМИ

I. РАЗПЛАЩАТЕЛНА АГЕНЦИЯ

1. ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ (ПРСР) и СПРЗСР 2023 – 2027 г.

1.1. Информация за изпълнението на ПРСР 2014 – 2020 през 2024 г.

Програмата за развитие на селските райони (ПРСР) се прилага в България за втори програмен период 2014 – 2020 г. Програмата е структурирана около пет тематични приоритета и петнадесет приоритетни области на политиката за развитие на селските райони.

В съответствие с целите на политиката на ЕС за развитие на селските райони Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г. има три цели:

- Повишаване на конкурентоспособността и балансирано развитие на селското и горското стопанство и преработващата промишленост.
- Опазване на екосистемите и устойчиво управление, използване на природните ресурси в земеделието, горското стопанство и хранителната промишленост, предотвратяване на климатичните промени и приспособяване към тях.
- Социално-икономическо развитие на селските райони, осигуряващо нови работни места, намаляване на бедността, социално включване и по-добро качество на живот.

Реализирането на тези цели се постига чрез следните мерки, които се договарят от Разплащателната агенция по силата на договор за делегиране на функции по прилагане на Програмата за развитие на селските райони за периода 2014-2020 г. с Министерство на земеделието и храните:

Подмярка 4.1. „Инвестиции в земеделски стопанства“.

През 2021 г. стартира прием на проектни предложения по процедура чрез подбор № BG06RDNP001-4.012 по подмярка 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“ с бюджет в размер на 422 218 104,00 лева.

Поради големия интерес към подмярката, бюджетът по процедурата е увеличаван неколkokратно. Така общият размер на безвъзмездната финансова помощ след последното увеличение от 2024-та година е в размер на 594 593 519,00 лв. Това осигури възможност за одобрение на допълнителни 215 бр. проектни предложения, получили между 34 и 15 т. включително по критериите за оценка. Така общият брой на сключените договори по приема към края на 2024 г. се равнява на 1 483, със сума на одобрената финансова помощ в размер на 530 954 343,06 лв.

През 2024 г. бе стартиран и целеви прием за проектни предложения за повишаване на ефективността при потреблението на вода в селското стопанство по подмярка 4.1 (BG06RDNP001-4.017), с общ размер на безвъзмездната финансова помощ от 97 790 000,00 лв. Подлежащи на оценка са 232 от подадените 254 проекта, за които е назначаване на оценителна комисия за оценка на административно съответствие и допустимост и техническа и финансова оценка. Сумата на заявената субсидия по тях възлиза на 61 690 776,81 лв.

Таблица № 1 - Общо сключени договори по подмярка 4.1 през 2024 г.

Мярка	Прием	Брой сключени договори	Сума на субсидията (лв.)
М4.1 ИСУН	BG06RDNP001-4.008	1	55 894,88 лв.
М4.1 ИСУН	BG06RDNP001-4.012	275	64 856 576,46 лв.
Общо		276	64 912 471,34 лв.

**Справката е по данни в ИСАК към 31.12.2024 г. и включва всички сключени договори за 2024 г.*

Подмярка 4.2. „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти“.

През 2021 г. е обявена процедура за прием BG06RDNP001-4.015. Крайната дата за подаване на проектни предложения бе удължена до 31.03.2022 г. Първоначално обявеният бюджет по приема е в размер на 387 164 028,74 лв.

Поради големия интерес по подмярката, бюджетът бива увеличаван два пъти и размерът му достига 477 259 677,01 лева. В началото на 2023 г. стартира обработката на проектите предложения по процедурата и същата приключи през месец юли с финална оценка на 523 проекта. Одобрене са получили 419 проектни предложения.

Към края на 2023 г. са сключени 404 договора с общ размер на субсидията 461 260 306,78 лв. А останалите 15 одобрени кандидати са договорили условията по своите проекти през 2024 г.

През 2022 г. е обявена процедура за прием BG06RDNP001-4.014. Предвиденият финансов ресурс за предоставяне на безвъзмездна помощ на допустимите кандидати е в размер на 39 116 000,00 лв.

В началото на месец септември 2023 г. приключи и обработката на проектите предложения от този прием по подмярката. По процедурата са одобрени 120 проектни предложения, а сключените административни договори само в рамките на същата година са 116 със стойност на одобрената субсидия 26 380 357,81 лв. През 2024 г. са сключени още 2 договора на стойност 379 84500 лв.

През 2024 г. стартира целеви прием за инвестиции и дейности, осигуряващи опазване на компонентите на околната среда, включително ВЕИ (BG06RDNP001-4.018). В рамките на процедурата бяха подадени 218 проектни предложения, от които подлежащи на оценка бяха 210 проекта със заявена субсидия от 92 110 057, 20 лв. Назначената оценителна комисия за извършване на предварителна оценка разгледа и оцени по критериите за подбор постъпилите проекти, като беше извършено и посещение на място на проектите предложения, включващи инвестиции за извършване на СМР и такива, включващи разходи за закупуване и инсталиране на съоръжения за локално съхранение на произведената енергия (батерии) към съществуващи фотоволтаични системи. Предстои извършване на оценка за административно съответствие и допустимост.

Таблица № 2 - Общо сключени договори по подмярка 4.2 през 2024 г.

Мярка	Прием	Брой сключени договори	Сума на субсидията (лв.)
М4.2 ИСУН	BG06RDNP001-4.014	2	379 845,00 лв.
М4.2 ИСУН	BG06RDNP001-4.015	15	23 914 664,65 лв.
Общо		17	24 294 509,65 лв.

**Справката е по данни в ИСАК към 31.12.2024 г. и включва всички сключени договори за 2024 г.*

Подмярка 6.1. „Стартова помощ за млади земеделски стопани“.

В края на 2022 г. стартира прием на проектни предложения по Процедура чрез подбор BG06RDNP001-6.013 по подмярка 6.1 „Стартова помощ за млади земеделски стопани“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г., с период на прием от 01.11.2022 г. до 31.01.2023 г. и бюджет от 30 314 900,00 лв.

Оценката на проектите приключи в края на 2023 г. Одобрени са 382 от постъпилите 485 проекта, с обща стойност на субсидията в размер на над 19 млн. лв. През 2024 г. са сключени договори с 368 от одобрените кандидати на стойност 17 993 360,00 лв.

Таблица № 3 – Общо сключени договори по мярка 6 през 2024 г.

Мярка	Прием	Брой сключени договори	Сума на субсидията (лв.)
М6.4.1 ИСУН	BG06RDNP001-6.003	2	677 945,75 лв.
М6.3 ИСУН	BG06RDNP001-6.007	1	29 337,00 лв.
М6.3 ИСУН	BG06RDNP001-6.008	1	29 337,00 лв.
М6.3 ИСУН	BG06RDNP001-6.012	2	58 674,00 лв.
М6.1 ИСУН	BG06RDNP001-6.013	368	17 993 360,00 лв.
Общо		374	18 788 653,75 лв.

**Справката е по данни в ИСАК към 31.12.2024 г. и включва всички сключени договори за 2024 г.*

Подмярка 7.2. „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“, прием чрез ИСУН 2020.

В края на месец юли, 2022 г. е обявена процедура чрез подбор на проектни предложения BG06RDNP001-7.020 - Енергийна ефективност по подмярка 7.2 „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“ с период на прием от 22.07.2022 г. до 25.11.2022 г., който бива двукратно удължен до 24.02.2023 г. По процедурата са подадени 122 проектни предложения на обща стойност 54.2 млн. евро – сума, надхвърляща значително обявения бюджет по процедурата, поради което същият бе увеличен до 95 112 065,67 лв.

през 2024 г. До края на годината са сключени договори с 84 от одобрените кандидати на стойност 71 342 706,73 лв. Продължава обработката на 26 проектни предложения, подлежащи на оценка след последното увеличение на бюджета по процедурата.

През месец юли 2022 г. е обявена процедура за прием BG06RDNP001-7.017 - Улици по подмярка 7.2 „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“. Крайният срок за кандидатстване по посочената процедура е удължен до 23.12.2022 г. Първоначално обявеният бюджет е в размер на 68 453 000.00 лв., но същият бива допълнително увеличен до 147 953 595,23 лв. Новосформираната оценителна комисия е извършила оценка през 2024 г. на 66 проектни предложения, попаднали в обработка след последното увеличение на бюджета. Така до края на 2024 г. общо по приема са сключени 44 договора, със сума на субсидията в размер на 79 791 147.95 лв.

През месец юли, 2022 г. е обявена процедура за прием BG06RDNP001-7.019 - Пътища по подмярка 7.2 „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“. През 2022 г. крайният срок за подаване на ПП по посочената процедура е удължен до 23.12.2022 г. Първоначално обявеният бюджет по процедурата е в размер на 97 790 000.00 лв. Подадени са 51 проектни предложения.

През месец юли, 2023 г. е издаден окончателният доклад от работата на оценителната комисия, с първоначално одобрени 32 проектни предложения, но след неколккратно увеличение на бюджета, достигащ през 2024 г. до близо 120 млн. лв., са съставени нови оценителни комисии. Към края на годината, за оценка са разпределени всички подадени проектни предложения по процедурата, а общият брой на сключените договори по приема е 41, на стойност 112,455,673 лв.

Таблица № 4 - Общо сключени договори по мярка 7 през 2024 г.

Мярка	Прием	Брой сключени договори	Сума на субсидията (лв.)
М7.2 ИСУН	BG06RDNP001-7.017	5	8 155 970,64 лв.
М7.2 ИСУН	BG06RDNP001-7.019	6	15 405 019,10 лв.
М7.2 ИСУН	BG06RDNP001-7.020	78	66 395 809,98 лв.
Общо		89	89 956 799,72 лв.

**Справката е по данни в ИСАК към 31.12.2024 г. и включва всички сключени договори за 2024 г.*

Подмярка 19.2. „Водено от общностите местно развитие“.

През настоящия отчетен период продължава извършването на последващ контрол на процедури по „Водено от общностите местно развитие“, както и договарянето и разплащането на проектни предложения, подадени чрез Местни инициативни групи (МИГ).

През 2024 г. в ДФ „Земеделие“ са сключени 361 договора за отпускане на безвъзмездна финансова помощ по подмярка 19.2 с обща стойност на субсидията в размер на 34 443 200,19 лв. Сключени са и 825 бр. допълнителни споразумения по административните договори за предоставяне на финансова помощ.

За периода в ДФ „Земеделие“ са постъпили общо 192 броя приключени от МИГ процедури за подбор на проектни предложения за извършване на контрол. От тях обработени от ДФЗ-РА в рамките на изтеклата година са 157 броя, а 37 броя са в процес на извършване на последващ контрол.

Таблица № 5 – сключени договори по ПРСР 2014 – 2020 за 2024 г.

Мярка	Прием	Брой сключени договори	Сума на субсидията (лв.)
M19.2 ИСУН	BG06RDNP001-19	361	34 443 200,19 лв.
M4.1 ИСУН	BG06RDNP001-4.008	1	55 894,88 лв.
M4.1 ИСУН	BG06RDNP001-4.012	275	64 856 576,46 лв.
M4.2 ИСУН	BG06RDNP001-4.014	2	379 845,00 лв.
M4.2 ИСУН	BG06RDNP001-4.015	15	23 914 664,65 лв.
M6.4.1 ИСУН	BG06RDNP001-6.003	2	677 945,75 лв.
M6.3 ИСУН	BG06RDNP001-6.007	1	29 337,00 лв.
M6.3 ИСУН	BG06RDNP001-6.008	1	29 337,00 лв.
M6.3 ИСУН	BG06RDNP001-6.012	2	58 674,00 лв.
M6.1 ИСУН	BG06RDNP001-6.013	368	17 993 360,00 лв.
M7.2 ИСУН	BG06RDNP001-7.017	5	8 155 970,64 лв.
M7.2 ИСУН	BG06RDNP001-7.019	6	15 405 019,10 лв.
M7.2 ИСУН	BG06RDNP001-7.020	78	66 395 809,98 лв.
M8.6 ИСУН	BG06RDNP001-8.001	9	2 533 915,08 лв.
Общо		1126	234 929 549,73лв.

*Справката е по данни в ИСАК към 31.12.2024 г. и включва всички сключени договори за 2024 г.

Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони 2023 – 2027 г.

Съгласно Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023 – 2027 г. (СПРЗСР), през 2024 година стартираха няколко важни приема за различни мерки, които имат за цел да подпомогнат развитието на земеделските стопанства и инфраструктурата в селските райони. Всеки прием е насочен към конкретни целеви групи, като млади земеделски стопани, малки стопанства, организации на производители и др.

Таблица № 6

Наименование на интервенция	Интервенция №	Прием начална дата	Прием крайна дата	Бюджет в евро
Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство	П.Д.1.	18.11.2024	27.1.2025	90 000 000,00 €
Подпомагане на много малки земеделски стопанства	П.Д.2.	22.11.2024	6.2.2025	30 000 000,00 €
Стартова помощ за установяване на нови земеделски стопани в селското стопанство	П.Д.3.	29.11.2024	14.2.2025	20 000 000,00 €
Подкрепа на организации на производители или групи от производители	П.Ж.3.	20.12.2024	28.3.2025	12 500 000,00 €

Инвестиции в основни услуги и дребни по мащаби инфра-структура в селските райони	П.Г.6.	11.12.2024	31.3.2025	500 012 160,00 €
--	--------	------------	-----------	------------------

През настоящия отчетен период, Разплащателната агенция продължи да работи в посока прилагането на заложените в предходния отчетен период мерки с цел преодоляване и справяне с големия обем работни процеси и произтичащите от тях идентифицирани основни проблеми, свързани с прилагането на ПРСР 2014 – 2020 г., а именно:

➤ За по-бързо обработване на проектите за предоставяне на БФП и спазването на сроковете за договаряне се организират оценителни комисии; осъществява се периодично обновяване на ИСАК; процедурите за работа на дирекцията се изменят спрямо приложимото законодателство с оглед неговото спазване; командирова се служители към дирекция „Договориране по прилагане на мерките за развитие на селските райони“ (ДПМРСР) за определени срокове; провеждат се периодични целеви обучения на служителите; стимулира се електронното парафиране и движение на документи;

➤ За преодоляване затрудненията при изпълнение на договорите, вследствие на Ковид пандемията и разразилата се война между Русия и Украйна, както и на растящата инфлация, довела до значително увеличение на пазарните цени, в рамките на 2024 г. по определени подмерки бе допуснато удължаване на срока за изпълнение на инвестициите, както и бе извършена промяна в условията за изпълнение в полза на бенефициентите по други подмерки;

➤ За преодоляване на проблемите, свързани с прилагане на нормативната уредба по мерките/подмерките от ПРСР 2014 – 2020 г. за приемите чрез ИСУН 2020, дирекция ДПМРСР осъществява активна комуникация с Управляващия орган на ПРСР 2014 – 2020 г. като привежда процедурите си за работа в съответствие с предоставените становища;

➤ По отношение на спецификата на оценката по ПРСР 2014 – 2020 г., се поддържа добра координационна връзка с ЦКЗ към Министерски съвет, което допринася за бързо и навременно отстраняване на възникнали в процеса на работа недостатъци и слабости.

1.2. План за възстановяване и устойчивост (ПВУ) и делегиране на функции на Държавен фонд „Земеделие“ като Структура за наблюдение и докладване (СНД)

Планът за възстановяване и устойчивост на Република България е одобрен с Решение № 203 на Министерски съвет от 07.04.2022 г. и Решение за изпълнение на Съвета от 04.05.2022 г. за одобряване на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на България (ST 8091 2022 INIT) и Приложение към Решение за изпълнение на Съвета за одобряване на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на България (ST 8091 2022 ADD 1 - NOTE).

В рамките на Компонент 6 „Устойчиво селско стопанство“ на ПВУ, са предвидени за изпълнение една реформа и две инвестиции:

1. Инвестиция С6.11 „Фонд за насърчаване на технологичния и екологичен преход на селското стопанство“, по която Министерство на земеделието и храните изпълнява функциите на структура за наблюдение и докладване.

2. Инвестиция С6.12 „Дигитализация на процесите от фермата до трапезата“, по която Министерство на земеделието и храните е краен получател (КП).

Държавен фонд „Земеделие“ е определен за основна административна структура по изпълнение на планираните, съгласно ПВУ, инвестиции по отделните направления на Инвестиция С6.11, която е с индикативен размер на публичния ресурс 524,9 млн. лева с ДДС и период на реализация до края на 2025 г. Фокусът е върху реализацията на зелени и цифрови инвестиции, допринасящи за екологизиране на производствените практики в земеделието, по-ефективно използване на ресурсите, адаптиране на стопанствата към климатичните промени, скъсяване на веригите за доставка, опазване на генетичните ресурси.

В рамките на Инвестиция С6.11, по ПВУ се предоставя безвъзмездна финансова помощ за реализация на целеви инвестиции, за закупуване на материални и нематериални активи за прилагане на дейности, осигуряващи опазване на компонентите на околната среда и смекчаване на последиците от климатичните промени, въвеждащи иновативни производствени и цифрови технологии, технологии за производство и организация в селското стопанство, за автоматизиране на работните процеси, за скъсяване на веригите за доставка.

След проведени две обществени обсъждания, на 28.09.2023 г. стартира процедура по инвестиция с номер BG-RRP-6.004 по направление „Инвестиции в технологична и екологична модернизация“ с краен срок за кандидатстване 20.12.2023 г. По процедурата са подадени 4 358 предложения за изпълнение на инвестиции, като 370 от тях са дублирани и реалният брой на подлежащите на оценка проекти възлиза на 3 988.

На 24.10.2023 г. стартира процедура по инвестиция с номер BG-RRP-6.006 по направление „Центрове за подготовка за предлагане на пазара и съхранение на плодове и зеленчуци“ с краен срок за кандидатстване 22.12.2023 г. По процедурата са подадени 41 предложения за изпълнение на инвестиции като само едно от тях е дублирано.

Следва да се отбележи, че това е най-големият брой проекти, които са постъпвали в ДФ „Земеделие“ в един и същи период на прием, чиято обработка трябваше да приключи в изключително кратки срокове – за около три месеца. В тази връзка бе направена необходимата организация, като за оценката на проектите бяха включени, както оценители от Централно управление, така и от областните дирекции на ДФЗ, като общият брой на ангажираните служители надвиши 600 човека.

Държавен фонд „Земеделие“ успя да приключи оценката на проектите в края на месец април 2024 г., а за одобрение бяха предложени близо 1600 проекта. Така през отчетния период се сключиха общо 1543 договора за финансиране, а изготвените анекси към тях са 1317 бр.

Таблица № 7 – Справка сключени договори/анекси по НПВУ за периода 01.01.2024 г. – 31.12.2024 г.

Процедура №	Сключени договори	Действащи договори	Стойност на БФП след	Прекратени /бр/	Брой сключени анекси
-------------	-------------------	--------------------	----------------------	-----------------	----------------------

	/бр/	към края на 2024 г.	последен анекс /лв/ (вкл. ДДС)		/бр/
BG-RRP-6.004	1520	1517	313 188 293,64 лв.	3	1301
BG-RRP-6.006	23	23	13 603 003,20 лв.	0	16

Таблица № 8 – Оторизирани средства по мерки от ПРСР 2014 – 2020 г. през 2024 г.

Мярка/подмярка	Оторизирана субсидия
1.1. Професионално обучение и придобиване на умения	851 811,89 лв.
1.2 Демонстрационни дейности и действия по осведомяване	121 907,70 лв.
2.1.1. Консултантски услуги за земеделски и горски стопани	479 189,09 лв.
2.1.2. Консултантски услуги за малки земеделски стопани	3 455 877,22 лв.
2.2. Създаване на консултантски услуги	2 297 997,56 лв.
4.1. Инвестиции в земеделски стопанства	176 190 888,43 лв.
4.1.2. Инвестиции в земеделски стопанства по тематична подпрограма	656 724,07 лв.
4.2.Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти	130 681 913,23 лв.
4.3. Подкрепа за инвестиции в инфраструктура, свързана с развитието, модернизирането или адаптирането на селското и горското стопанство	20 256 132,01 лв.
5.1. Възстановяване на потенциала за селскостопанска продукция, претърпял щети, и въвеждане на подходящи превантивни мерки	7 416 486,15 лв.
6.1. Стартова помощ за млади земеделски производители	13 666 152,50 лв.
6.3.Стартова помощ за развитието на малки стопанства	8 673 973,00 лв.
6.4.1. Инвестиционна подкрепа за неземеделски дейности	9 767 470,74 лв.
7.2. Инвестиции в инфраструктура	136 838 566,63 лв.
7.6. Поддържане, възстановяване и на културното и природното наследство на селата	13 752 745,52 лв.
8.3. Предотвратяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития	4 704 219,89 лв.
8.4. Възстановяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития	-30 135,04 лв.
8.6. Инвестиции в технологии за лесовъдство и в преработката, мобилизирането и търговията на горски продукти	5 024 438,88 лв.
9. Учредяване на групи и организации на производители	450 098,00 лв.
16.1 Подкрепа за сформирани и функциониране на оперативни групи в рамките на ЕПИ	2 168 550,88 лв.
16.4 Подкрепа за хоризонтално и вертикално сътрудничество между участниците във веригата на доставки	20 564,50 лв.
19.1. Помощ за подготвителни дейности	1 516 998,91 лв.
19.2. Прилагане на операции в рамките на стратегии за местно развитие	52 710 533,05 лв.
19.3. Подготовка и изпълнение на дейности за сътрудничество на МИГ	1 977 685,23 лв.
19.4. Подпомагане за текущи разходи и разходи за съживяване на района	6 954 856,83 лв.
20.Техническа помощ	18 978 756,57 лв.

1.3. Администриране на средствата

На етап оторизация на плащанията по прилагането на мерките от „Програмата за развитие на селските райони“ за периода 2014 – 2020 г., бяха идентифицирани следните основни проблеми:

- Пандемията от COVID-19 и геополитическата криза, предизвикана от войната в Украйна, продължават да оказват негативно влияние върху икономиката, включително върху селскостопанския сектор, което води до затруднения от страна на ползвателите при изпълнението на одобрените проекти по ПРСР 2014 – 2020 г. Затруднения от страна на ползвателите за доставка на одобрените активи предвид големия брой проекти в процес на изпълнение по различни приеми по ПРСР и по ПВУ.

- Затруднения от страна на ползвателите на безвъзмездна финансова помощ при подготовка на документите, подавани към исканията за плащане и при подготовка на отговор в случаите, когато е изпратено писмо от страна на ДФ „Земеделие“ с искане за представяне на допълнителни документи и/или разяснения във връзка с подадени искания за плащане.

- Изтичане на крайния срок по договори с ползватели по различни мерки включително по ПВУ, по едно и също време, което е предпоставка за голям брой подадени искания за плащане.

- Евентуално отчисление през 2024 г. на средства по чл. 38, ал. 1 от Регламент (ЕС) № 1306/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година. Държавен фонд „Земеделие“ установи, че много от планираните за плащане проекти в края на календарната 2024 г., включени в правилото N+3, не подават искане за плащане, поради невъзможност да реализират проектите си след влошената световна икономическа ситуация и/или заради сериозното увеличение на цените, в резултат на войната в Украйна. Въпреки това, една част от бенефициентите, не се отказват от одобрените си проекти, а подават искания за сключване на анекси за удължаване на срока за изпълнение на инвестициите, като по този начин се измества плащането по съответния проект за следващата календарна година. От друга страна, освобождаването на бюджет от прекратените договори през 2024 г., не може да се компенсира с обявените нови приеми, тъй като тепърва предстои тяхното одобряване, и съответно изпълнение.

Предприети мерки:

- Във връзка със значителния брой искания за плащане, в дирекция ОППМРСР бяха командировани голяма част от служителите на ДДПМРСР, с цел осигуряване на ритмичност при обработката на заявленията за плащане дейности и инвестиции.

- Във връзка с евентуалното отчисление през 2024 г. на средства по чл. 38, ал. 1 от Регламент (ЕС) № 1306/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година, в изпълнение на разработения от работната група в МЗХ план за действие за намаляване на риска от автоматично отчисление, бяха предприети следните действия:

- Исканията за плащане по ПВУ се обработваха от служители извън дирекции ОППМРСР и ДПМРСР, с цел проверка и приключване на максимален брой заявки по ПРСР.

- Беше създадена организация за оказване на съдействие на „Напоителни системи“ ЕАД при подготовка и подаване на искания за плащания по одобрени проекти по подмярка 4.3, а УО на ПРСР в спешен порядък разглеждаше исканията за промяна на договорите по подмярката, с цел обработка преди края на годината на постъпилите искания за плащане.

- Беше създадена организация за проактивна индивидуална комуникация с бенефициентите по подмярка 4.1 и 4.2, с цел своевременно проследяване подаването на искания за плащания. По двете подмерки бяха прозвъняни повече от 1400 бенефициенти. По подмярка 7.2 бяха прозвъняни общините, с цел своевременно проследяване подаването на искания за авансови плащания, а за тези с проведени тръжни процедури за избор на изпълнители и изпълнени дейности и инвестиции – подаването на искания за окончателно плащане по повече от 430 проекта.

- С цел намаляване времето за обработка на постъпилите искания за плащане беше извършена промяна в процедурите за работа. Изменението беше свързано със случаите, когато при извършване на проверка за окомплектованост на подадено искане за плащане се установи, че не са приложени изискуеми документи, писмото, с което се изисква представянето им, да се съгласува само от съответния началник отдел по електронната поща и да се изпраща до бенефициера от втория експерт през ИСУН. В резултат на скъсената дистанция между екипите, обработващи съответните искания за плащане и бенефициерите, и направения анализ че предприетите действия имат ефект и съкращават времето за обработка, беше извършена аналогична промяна на процедурите за работа свързана и с изпращането на писмата за нередовности. При установени нередовности, непълноти и неясноти или необходимост от представяне на допълнителни документи, се изпраща уведомление до бенефициента през ИСУН от втори експерт, което преди това е съгласувано от съответния началник отдел по служебната електронна поща, без да се извежда официално писмо през деловодната система.

- Изготвена е информация за прекратяване на договори поради форсмажорни обстоятелства породени от икономическата криза вследствие от Ковид 19 и войната в Украйна (незапочване изпълнението на проектите, неподаване на искане за окончателно плащане или по искане на бенефициентите) и невъзможност за изпълнение на одобрените проекти.

В тази връзка, предстои да се стартира процедура с Европейската комисия за признаване възникването на непреодолима сила (Force majeure), като сумите да бъдат изключени от правилото N+3.

Изпълнение на Цели по качеството.

За 2024 г. са заложили 11 броя цели по качеството свързани с публичност, автоматизиране на процесите, актуализиране на процедурите за работа във връзка с нормативни изменения, своевременно изпълняване на препоръки от одитиращи органи, създаване на адекватен процес по прилагане на новата ОСП 2021 – 2027 и НПВУ, предотвратяване на нередности и измами, повишаване квалификацията на служителите и др. Всички поставени цели за 2024 г. са изпълнявани системно през цялата година.

Таблица № 9 – Изразходвани суми от ПРСР 2014 – 2020 г. през 2024 г. (лева)

Мярка/подмярка	ЕЗФРСР	НБ	Общо
1.1. Професионално обучение и	870 024	96 669	966 694

придобиване на умения			
2.1.1. Консултантски услуги за земеделски и горски стопани	370 483	65 379	435 862
2.1.2. Консултантски услуги за малки земеделски стопани	2 958 430	522 076	3 480 506
2.2. Създаване на консултантски услуги	1 953 298	344 700	2 297 998
4.1. Инвестиции в земеделски стопанства	153 246 030	25 097 735	178 343 765
4.1.2. Инвестиции в земеделски стопанства по тематична подпрограма	558 215	98 509	656 724
4.2. Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти	108 315 882	19 225 346	127 541 228
4.3. Подкрепа за инвестиции в инфраструктура	15 192 099	5 064 033	20 256 132
5.1. Възстановяване на потенциала за селскостопанска продукция, претърпял щети, и въвеждане на подходящи превантивни мерки	6 304 013	1 112 473	7 416 486
6.1. Стартова помощ за млади земеделски производители	12 931 935	-38 785	12 893 150
6.3. Стартова помощ за развитието на малки стопанства	8 083 778	-18 772	8 065 006
6.4.1. Инвестиционна подкрепа за неземеделски дейности	7 970 570	1 406 571	9 377 141
7.2. Инвестиции в инфраструктура	117 288 910	20 698 042	137 986 953
7.6. Поддържане, възстановяване и на културното и природното наследство на селата	11 905 853	2 101 033	14 006 886
8.3. Предотвратяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития	3 998 587	705 633	4 704 220
8.4. Възстановяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития	-333 820	-58 909	-392 729
8.6. Инвестиции в технологии за лесовъдство и в преработката, мобилизирането и търговията на горски продукти	3 928 710	693 302	4 622 011
9. Учредяване на групи и организации на производители	405 088	45 010	450 098
10. Агроекология и климат	22 859 208	7 540 548	30 399 755
11. Биологично земеделие	9 220 580	3 073 527	12 294 107
12. Плащания по „Натура-2000” и Рамковата директива за водите	5 572	1 857	7 429
13. Плащания за райони, изправени пред природни или други специфични	56 474	18 824	75 298

ограничения			
14. Хуманно отношение към животните	99 020	17 474	116 494
16. Сътрудничество	1 970 204	218 912	2 189 115
19.1. Помощ за подготвителни дейности	1 365 299	151 700	1 516 999
19.2. Прилагане на операции в рамките на стратегии за местно развитие	47 067 084	5 229 675	52 296 759
19.3. Подготовка и изпълнение на дейности за сътрудничество на МИГ	1 817 329	201 925	2 019 255
19.4. Подпомагане за текущи разходи и разходи за съживяване на района	6 212 578	690 284	6 902 862
20. Техническа помощ	16 123 574	2 845 337	18 968 910
22. Украйна	-27 481	-4 850	-32 330
Финансов инструмент	-7 009 861	-1 237 034	-8 246 895
Общо	555 707 666	95 908 223	651 615 889

**Източник: дирекция Финансова.*

1.4. Резултати от извършени одити.

През 2024 г. е издаден окончателен Годишен доклад за сертифициране на финансовия отчет във връзка с разходите по линия на ЕФГЗ/ЕЗФРСР на РА BG01 за финансова 2023 г. По препоръките от окончателния доклад е изготвен план за действие, а данни по изпълнението се предоставят периодично в Министерство на земеделието и храните и ИА Сертификационен одит на средствата от Европейските земеделски фондове.

Извършени са 9 одитни ангажимента от страна на дирекция „Вътрешен одит“, като значителна част от препоръките са приети от одитираните структури. Проведени са и два одита за проследяване на препоръките от предходни години, като за значителна част от несъответствията не са предприети мерки за управление на риска или мерките не са достатъчни, за да минимизират възможните негативни събития.

1.5. Мерки за публичност и прозрачност

Във връзка с установени проблеми, свързани с липсата на публичност и прозрачност в работата на институцията, ДФ „Земеделие“ спешно разработи мерки за публичност, прозрачност и отчетност в работата. Въз основа на тях беше изготвен План с мерки за подобряване дейността на ДФ „Земеделие“ - публичност и прозрачност в работата“. Планът, който стриктно се спазва, е публикуван на интернет портала на ДФЗ – РА. Предприетите мерки са следните:

• Горещи телефони

На 28.06.2021 г. са открити четири „горещи“ телефонни линии, на които бенефициери по ПРСР 2014 – 2020 могат да задават своите въпроси към експертите на фонда. На две от телефонните линии отговарят експерти от дирекция „Договоряне по прилагане на мерките за развитие на селските райони“, а на другите две – от дирекция „Оторизация на плащанията по прилагане на мерките за развитие на селските райони“.

За постигане на пълна информираност и прозрачност при изпълнение на прилаганите мерки, подмерки и дейности, ДФ „Земеделие“ продължава да публикува на своята интернет страница всички актове, правила, инструкции и насоки за

кандидатстване, начин на отчитане, контрол и мониторинг на всички мерки за подпомагане по ПРСР 2007 – 2013 г. и 2014 – 2020 г.

• Ръководство в помощ на бенефициерите

За улеснение и по-голяма информираност на кандидатите, които изпълняват договори по ПРСР 2014 – 2020 е изготвено Ръководство на бенефициера по Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 (ПРСР 2014 – 2020) като същото е предназначено за кандидати, които изпълняват договори за безвъзмездна финансова помощ по ПРСР 2014 – 2020 г. Справочникът предоставя конкретна, синтезирана и систематизирана информация относно основни права и задължения на кандидатите, за осигуряване на ефективно техническо и финансово изпълнение на договора за безвъзмездна финансова помощ.

Ръководството е публикувано на официалната страница на ДФЗ – РА и е изпратено на всички бенефициери по имейл и чрез ИСУН 2020.

2. ДИРЕКТНИ ПЛАЩАНИЯ

2.1. Информация за извършеното подпомагане през 2024 г.

Финансовото подпомагане по интервенциите за директни плащания се предоставя от ЕФЗЗ, ЕЗФРСР и НБ. През календарната 2024 г. дирекция „Директни плащания“ извърши оторизация по подадените заявления, както за кампания 2023 г., така и за кампания 2024 г. Общата оторизирана сума надхвърля два милиарда и сто милиона лева.

Таблица № 10 – Оторизирани средства за кампания 2023 г. през календарна 2024 г.

Интервенция	Брой подадени заявления финал	Брой заявления с оторизирани плащания	Процентно разпределение на бюджета (%)			Оторизирани плащания (лв.)
			ЕЗФЗЗ	ЕЗФРСР	НБ	
ОПДУ	48306	48048	100	-	-	186 718 302
ДП-ОПДУ	46799	46525	100	-	-	164 252 023
ДЗС	5124	5113	100	-	-	9 857 232
МЗС	2039	1568	100	-	-	14 716 468
Памук	39	38	100	-	-	1 867 081
Еко-БЖ	111	86	100	-	-	7 281 824
Еко-БРЕИ	6027	5535	100	-	-	3 744 565
Еко-ЗВПИ	3686	3663	100	-	-	108 281 032
Еко-НИП	14510	14405	100	-	-	201 896 148
Еко-ТН	2863	2468	100	-	-	5 086 283
Еко-ПЗП	1457	1449	100	-	-	9 748 916
Еко-ГТ	142	128	100	-	-	248 136
Еко-РОК	19552	19535	100	-	-	80 432 866
МЛК	2694	2667	100	-	-	20 765 269
МЛК-РП	741	735	100	-	-	32 706 638
МеК	3939	3900	100	-	-	26 632 027
МеК-РП	195	194	100	-	-	4 331 893
К-ЗП	454	449	100	-	-	4 221 650
Г-пл	514	496	100	-	-	925 871
Биволи	249	242	100	-	-	3 899 146
ДПЖ-РП	1218	1208	100	-	-	15 599 923

ДПЖ-пл	1513	1479	100	-	-	1 969 218
ДПЖ – 3П	850	847	100	-	-	6 545 498
ИП	7510	7475	100	-	-	39 457 003
ИП-Н	1875	1869	100	-	-	2 375 333
ИЗ-ДККП	1492	1480	100	-	-	4 577 549
ИЗ-П	1061	1051	100	-	-	5 212 678
ИЗ-МЗДП	2709	2694	100	-	-	8 726 288
ИЗ-КЛЧ	728	710	100	-	-	4 271 781
ИОП	1215	1200	100	-	-	12 538 087
ИЗП-пл	159	154	100	-	-	412 316
ИПК	14191	14096	100	-	-	31 121 176
ПНДЖ1	6060	6052	-	-	100	285 725
ПНДЖ3	4984	4976	-	-	100	78 937
ПНДТ	8110	8104	-	-	100	69 768 665
НР 1	17692	17582	-	40	60	83 422 079
НР 2	5407	5371	-	40	60	16 330 882
НР 3	712	707	-	40	60	1 426 920
Н2000	12486	10830	-	40	60	45 115 688
БР	1369	1328	-	40	60	22 898 200
БРП	543	519	-	40	60	8 632 117
ХЖ-АМР	1184	872	-	40	60	17 186 198
СККУ	132	110	-	40	60	681 658
СЗМ	148	111	-	40	60	440 075
ОМП	411	400	-	40	60	5 632 510
паша	332	329	-	40	60	4 067 488
паша	9	9	-	40	60	176 466
БП	681	648	-	40	60	6 570 988
БПП	99	82	-	40	60	772 281
опрашване	263	150	-	40	60	565 473
ПЗП-деградирани	5	4	-	40	60	105 825
М10	**	**	-	75	25	1 808 131
М11	**	**	-	75	25	2 300 688
Общо:						1 308 687 214

** детайлни данни за мерки 10 и 11 са предоставени по направления.

Плащанията за Кампания 2024 г. стартираха през месец октомври с изплащането на субсидии по интервенцията за преходна национална помощ за говеда, необвързана с производство (ПНДЖ1), а през месец ноември се извърши оторизация по интервенцията за преходна национална помощ за овце-майки и/или кози - майки, обвързана с производство (ПНДЖ3).

През месец декември се извърши оторизация по интервенцията за основно подпомагане на доходите за устойчивост (ОПДУ) и всички интервенции за обвързано производство в сектора на животновъдството.

По прилаганите мерки от ПРСР 2014 – 2020 г. се извърши оторизация по мерки 10 и 11.

Таблица № 11 – Оторизирани средства за кампания 2024 г. през календарна 2024 г.

Интервенция	Брой подадени заявления	Брой заявления с оторизирани плащания	Процентно разпределение на бюджета (%)			Оторизирани плащания (лв.)
			ЕЗФГЗ	ЕЗФРСР	НБ	
ОПДУ	52166	46014	100	-	-	584 716 777
МлК	2495	2483	100	-	-	21 611 432
МлК-РП	703	697	100	-	-	32 648 597
МеК	3841	3804	100	-	-	26 026 476
МеК-РП	219	218	100	-	-	4 954 862
К-ЗП	484	484	100	-	-	6 170 994
Г-пл	579	571	100	-	-	1 086 647
Биволи	237	233	100	-	-	4 682 427
ДПЖ-РП	1200	1191	100	-	-	17 068 753
ДПЖ-пл	1407	1404	100	-	-	1 635 320
ДПЖ – ЗП	802	798	100	-	-	6 067 702
ПНДЖ1	5764	5732	-	-	100	28 791 404
ПНДЖ3	4627	4615	-	-	100	19 785 637
М10	2 207	2 139	-	75	25	29 658 158
М11	706	683	-	75	25	9 783 815
Общо:						794 689 001

** детайлни данни за мерки 10 и 11 са предоставени по направления

Таблица № 12 – Изразходвани средства за директни плащания през 2024 г. (ЕФГЗ, лева)

Схема	ЕФГЗ
BISS. Основно подпомагане на доходите за устойчивост	781 319 550
CIS. Обвързано с производството подпомагане на доходите	346 353 542
CRISS. Допълнително преразпределително подпомагане на доходите за устойчивост	164 111 269
CIS-YF. Допълнително подпомагане на доходите за млади земеделски стопани	14 699 419
Eco-scheme. Схеми за климата, околната среда и хуманното отношение към животните	416 656 213
CSPC. Специално плащане за култура — памук	1 851 056
Възстановени суми*	-200 927
Общо	1 724 790 123

* Източник: дирекция Финансова.

* Възстановените суми представляват намаления на плащанията и възстановявания по глоби, санкции и дългове на бенефициери заради извършени нередности, както и редукации за кръстосано съответствие.

Таблица № 13 – Изразходвани средства за директни плащания през 2024 г. (ЕЗФРСР, лева)

Схема	ЕЗФРСР	НБ	Общо
ANC. Природни или други специфични за района ограничения	40 419 990	60 625 183	101 045 172
ASD. Специфични за района неблагоприятни аспекти, произтичащи от някои задължителни изисквания	18 031 929	27 047 893	45 079 821

ENVCLIM. Задължения в областта на околната среда и климата и други задължения в областта на управлението	26 728 709	40 193 002	66 921 711
Общо	85 180 627	127 866 077	213 046 705

** Източник: дирекция Финансова.*

Таблица № 13 – Изразходвани суми за национални допълнения към директни плащания и държавни помощи през 2024 г. (лева)

Схема	НБ
ПНДТ - тютюн	69 769 605
Преходна национална помощ за говеда ПНДЖ 1	29 088 645
Преходна национална помощ за овце-майки и/или кози-майки ПНДЖ 3	19 848 474
Общо	118 706 724

* Източник: дирекция Финансова.

2.2. Администриране на средствата и заявленията за подпомагане и приложимите интервенциите на дирекция „Директни плащания“.

От кампания 2023 г. започна прилагането на интервенциите от СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА ПЕРИОДА 2023-2027 г. (СПРЗСР 2023 – 2027).

Интервенции, финансирани от ЕФГЗ и НБ

Своеобразно продължение на прилаганите Схема за единно плащане на площ (СЕПП) и Схема за преразпределително плащане (СПП) са интервенциите Основно подпомагане на доходите за устойчивост (ОПДУ) и Допълнително преразпределително подпомагане на доходите за устойчивост (ДП-ОПДУ).

Схемата за плащане за селскостопански практики, които са благоприятни за климата и околната среда (ЗДП) не се прилага, но вместо това се прилагат осем еко схеми:

- Еко схема за биологично земеделие (селскостопански животни) – (Еко-БЖ)
- Еко схема за поддържане и подобряване на биологичното разнообразие и екологичната инфраструктура - (Еко-БРЕИ)

Еко схема за запазване и възстановяване на почвения потенциал – насърчаване на зелено торене и органично наторяване - (Еко-ЗВПП)

- Еко схема за намаляване използването на пестициди - (Еко-НИП)
- Еко схема за екологично поддържане на трайните насаждения - (Еко-ГН)
- Еко схема за екстензивно поддържане на постоянно затревените площи - (Еко-ПЗП)

Еко схема за поддържане и подобряване на биоразнообразието в горски екосистеми - (Еко-ГТ)

- Еко схема за разнообразяване на отглежданите култури - (Еко-РОК)

Подпомагането в сектора на животновъдството се извършва посредством десет интервенции за обвързано подпомагане и две интервенции за преходна национална помощ:

- Обвързано с производството подпомагане за млечни крави (МлК)
- Обвързано с производството подпомагане за млечни крави включени в развъдни програми (МлК-РП)
- Обвързано с производството подпомагане за месодайни крави (МеК)
- Обвързано с производството подпомагане за месодайни крави, включени в развъдни програми (МеК-РП)

- Обвързано с производството подпомагане за крави от застрашени от изчезване породи (К-ЗП)
- Обвързано с производството подпомагане за говеда в планински райони (Г-пл)
- Обвързано с производството подпомагане за биволи (Биволи)
- Обвързано с производството подпомагане за овце и кози, включени в развъдни програми (ДПЖ-РП)
- Обвързано с производството подпомагане за овце и кози в планински райони (ДПЖ-пл)
- Обвързано с производството подпомагане за овце и кози от застрашени от изчезване породи (ДПЖ-ЗП)
- Преходна национална помощ за говеда, необвързана с производство (ПНДЖ1)
- Преходна национална помощ за овце-майки и/или кози - майки, обвързана с производство (ПНДЖ3)

Подпомагането в сектора на плодовете и зеленчуците се извършва посредством девет интервенции за обвързано подпомагане:

- Обвързано с производството подпомагане на доходите за плодове (ИП)
- Обвързано с производството подпомагане на доходите за плодови насаждения до встъпването им в плододаване (ИП-Н)
- Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (домати, краставици, корнишони и патладжани) (ИЗ-ДККП)
- Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (пипер) (ИЗ-П)
- Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (моркови, зеле, дини и пъпеши) (ИЗ-МЗДП)
- Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (лук и чесън) - (ИЗ-ЛЧ)
- Обвързано с производството подпомагане на доходите за оранжерийно производство (ИОП)
- Обвързано с производството подпомагане на доходите за плодове и зеленчуци в планинските райони (ИЗП-пл)
- Обвързано с производството подпомагане на доходите за производство на семена от картофи (ИЗ-ПСК)

От кампания 2024 г. интервенцията за обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (картофи за производство на нишесте, лук и чесън) (ИЗ-КЛЧ) се разделя на две интервенции:

- Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (лук и чесън) - (ИЗ-ЛЧ)
- Обвързано с производството подпомагане на доходите за производство на семена от картофи (ИЗ-ПСК)

Прилагат се още:

- Плащане за малки земеделски стопани (ДЗС)
- Допълнително подпомагане на доходите за млади земеделски стопани (МЗС)
- Специално плащане за култура - памук (Памук)
- Обвързано с производството подпомагане на доходите за протеинови култури (ИПК)
- Преходна национална помощ за тютюн, необвързана с производството.

Таблица № 14 – Брой подадени заявления и декларирани площи/животни за кампания 2024 г.

Име интервенция	Интервенция	Брой подадени заявления финал	Декларирани площи/животни финал
Основно подпомагане на доходите за устойчивост (ОПДУ)	ОПДУ	52 166	3 834 220
Допълнително преразпределително подпомагане на доходите за устойчивост (ДП-ОПДУ)	ДП-ОПДУ	44 771	714 119
Плащане за малки земеделски стопани (ДЗС)	ДЗС	5 937	8 233
Допълнително подпомагане на доходите за млади земеделски стопани (МЗС)	МЗС	2 057	122 814
Специално плащане за култура - памук (Памук)	Памук	64	2 158
Еко схема за биологично земеделие (селскостопански животни) – (Еко-БЖ)	Еко-БЖ	339	40 069
Еко схема за поддържане и подобряване на биологичното разнообразие и екологичната инфраструктура - (Еко-БРЕИ)	Еко-БРЕИ	5 197	7 765
Еко схема за запазване и възстановяване на почвения потенциал – насърчаване на зелено торене и органично наторяване - (Еко-ЗВПП)	Еко-ЗВПП	6 933	2 057 936
Еко схема за намаляване използването на пестициди - (Еко-НИП)	Еко-НИП	16 546	2 890 205
Еко схема за екологично поддържане на трайните насаждения - (Еко-ТН)	Еко-ТН	4 556	37 478
Еко схема за екстензивно поддържане на постоянно затревените площи - (Еко-ПЗП)	Еко-ПЗП	2 257	113 320
Еко схема за поддържане и подобряване на биоразнообразието в горски екосистеми - (Еко-ГТ)	Еко-ГТ	189	2 785
Еко схема за разнообразяване на отглежданите култури - (Еко-РОК)	Еко-РОК	21 845	2 989 176
Обвързано с производството подпомагане за млечни крави (МлК)	МлК	2 495	71 181
Обвързано с производството подпомагане за млечни крави включени в развъдни програми (МлК-РП)	МлК-РП	703	75 913
Обвързано с производството подпомагане за месодайни крави (МеК)	МеК	3 841	111 502
Обвързано с производството подпомагане за месодайни крави, включени в развъдни програми (МеК-РП)	МеК-РП	219	13 303
Обвързано с производството подпомагане за крави от застрашени от изчезване породи (К-ЗП)	К-ЗП	484	25 319
Обвързано с производството подпомагане за говеда в планински райони (Г-пл)	Г-пл	579	4 086
Обвързано с производството подпомагане за биволи (Биволи)	Биволи	237	12 985
Обвързано с производството подпомагане за овце и кози, включени в развъдни програми (ДПЖ-РП)	ДПЖ-РП	1 200	215 749
Обвързано с производството подпомагане за овце и кози в планински райони (ДПЖ-пл)	ДПЖ-пл	1 407	38 996
Обвързано с производството подпомагане за овце и кози от застрашени от изчезване породи (ДПЖ-ЗП)	ДПЖ – ЗП	802	135 656
Обвързано с производството подпомагане на доходите	ИП	7 572	29 071

за плодове (ИП)			
Обвързано с производството подпомагане на доходите за плодови насаждения до встъпването им в плододаване (ИП-Н)	ИП-Н	2 099	3 775
Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (домати, краставици, корнишони и патладжани) (ИЗ-ДККП)	ИЗ-ДККП	1 465	3 068
Обвързано производството подпомагане на доходите за зеленчуци (пипер) (ИЗ-П)	ИЗ-П	1 047	2 035
Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (моркови, зеле, дини и пъпеши) (ИЗ-МЗДП)	ИЗ-МЗДП	3 064	10 941
Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (лук и чесън)	ИЗ-ЛЧ	705	3 473
Обвързано с производството подпомагане на доходите за оранжерийно производство (ИОП)	ИОП	1 274	922
Обвързано производството подпомагане на доходите за плодове и зеленчуци в планинските райони (ИЗП-пл)	ИЗП-пл	163	165
Обвързано с производството подпомагане на доходите за протеинови култури (ИПК)	ИПК	14 085	126 041
Обвързано с производството подпомагане на доходите за производство на семена от картофи	ИЗ-ПСК	90	836
Преходна национална помощ за говеда, необвързана с производство	ПНДЖ1	5 764	407 900
Преходна национална помощ за овце-майки и/или кози - майки, обвързана с производство	ПНДЖ3	4 627	498 119
Преходна национална помощ за тютюн, необвързана с производството	ПНДТ	8 403	25 555 204

*данните са след приключване на процедурата за оттегляне.

Интервенции, финансирани от ЕЗФРСР

През 2023 г. стартираха и няколко интервенции в областта на околната среда и климата от СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА ПЕРИОДА 2023 – 2027 г. Те са своеобразно продължение на дейностите, които се подпомагат по мярка 10 „Агроскология и климат” и мярка 11 „Биологично земеделие”, като към тях са включени няколко нови интервенции, които към момента не са били прилагани на територията на България – „Насърчаване на естественото опрашване (Опрашване)”, „Отглеждане на устойчиви сортове с разрешени за употреба в биологичното производство продукти за растителна защита (СККУ)”, “ Насърчаването използването на култури и сортове, устойчиви към климатичните условия (СККУ-2)”.

Продължава подпомагането за площи в зона Натура 2000 и необлагодетелствани райони, както и за хуманно отношение към животните.

Финансирането е в съотношение 40% ЕЗФРСР и 60% НБ

Относно интересът и броят подадени заявления по дейности от тези интервенции за кампания 2024, най-ясно може да се види в следната таблица:

Таблица № 15 – Брой подадени заявления по интервенции.

Интервенция	Дейност	Подадени
БИ	Биологично растениевъдство (БР)	1408
БИ	Биологично растениевъдство в преход (БРП)	840

БИ	Биологично пчеларство (БП)	761
БИ	Биологично пчеларство в преход (БПП)	99
АЕИ	Насърчаване на естественото опрашване АЕИ 3.1 (Опрашване)	298
АЕИ	Насърчаване на естественото опрашване АЕИ 3.2 (Опрашване)	7
АЕИ	Отглеждане на устойчиви сортове с разрешени за употреба в биологичното производство продукти за растителна защита (СККУ)	134
	Насърчаването използването на култури и сортове, устойчиви към климатичните условия (СККУ-2)	61
АЕИ	Опазване на застрашени от изчезване местни сортове, важни за селското стопанство (СЗМ)	217
АЕИ	Опазване на местни породи (автохтонни), важни за селското стопанство (СМГ)	530
АЕИ	Традиционни практики за сезонна паша (пасторализъм) – (Паша)	357
АЕИ	Възстановяване и поддържане на деградирани пасищни територии (ПЗП-деградирани)	6
АЕИ	Подпомагане отглеждането на сортове, устойчиви към климатични условия чрез практики за интегрирано производство (СИП)	3
АЕИ	Хуманно отношение към животните и антимикробна резистентност (ХЖ-АМР 1)	1116
АЕИ	Хуманно отношение към животните и антимикробна резистентност (ХЖ-	696
АЕИ	Хуманно отношение към животните и антимикробна резистентност (ХЖ-	422
НР	Плащания за планински райони (НР1)	17745
НР	Плащания за райони, различни от планинските райони, със съществени природни ограничения (НР2)	5363
НР	Плащания за райони със специфични ограничения (НР3)	715
Натура	Плащания за земеделски земи в зони от Натура 2000 (Натура 2000)	12269

Мярка 10 „Агроекология и климат” и Мярка 11 „Биологично земеделие”.

През новия програмен период продължава прилагането на мярка 10 „Агроекология и климат” и мярка 11 „Биологично земеделие” от ПРСР за периода 2014 – 2020 г., като заявления могат да се подават за последна година за вече поети ангажименти, които към момента не са изцяло изпълнени, вследствие на заповед на министъра на земеделието и храните с № РД 09-501/10.05.2024 г. и/или РД 09-588/05.06.2024 г. и/или РД 09-587/05.06.2024 г.

Относно интересът и броят подадени заявления по направления за кампания 2024 по мярка 10 и мярка 11, както и извършените плащания за кампания 2024, най-ясно може да се види в следната таблица:

Таблица № 16 – Брой подадени заявления по направления мярка 10 и мярка 11.

Мярка	Направление	Подадени заявления (бр.)	Оторизирани средства (лв.) към 31.12.2024 г.
Мярка 11	Биологично растениевъдство	408	6 864 343.37
	Биологично пчеларство	290	2 807 115.08
	Биологично животновъдство	7	112 356.33
Общо за мярка 11 (без повторение)		706	9 783 814.78
Мярка 10	Възстановяване и поддържане на затревени площи с	451	2 846 804.45
	Опазване на застрашени от изчезване местни породи	1 362	19 984 806.48
	Опазване на застрашени от изчезване местни сортове	542	6 826 546.72

Информираност и електронни услуги.

От края на 2018 година е разработена Система за електронни услуги (СЕУ), която се достъпва на адрес <https://seu.d fz.bg/>. В системата за електронни услуги се публикува както публична, така и индивидуална информация за подадените от кандидатите заявления.

От началото на 2023 година с промяната в Закона за подпомагане на земеделските производители (ЗПЗП), всички земеделски стопани, кандидати по директни плащания имат регистрация в СЕУ, от където се осъществява и цялата комуникация между администрацията и бенефициерите по отношение на подпомагането.

В личните профили на земеделските производители е налична информация за интервенциите, по които кандидатстват, уведомителните писма, както и много други географски и финансови справки. Системата поддържа и актуализира информация за всички необходими за кандидатите географски слоеве налични в LPIS.

Разработена е възможността бенефициерите сами да могат да подават заявления за подпомагане, както и всички изискуеми документи по интервенциите, които са заявили. В раздел „Справки“ една от новосъздадените секции е „Предварителна условност“, която дава информация за изчислените наклони и отстоянието до водни обекти на декларираните от земеделските стопани парцели.

В помощ на бенефициерите, които са заявили участие по Еко-БРЕИ, Еко-РОК и Добро земеделско и екологично състояние (ДЗЕС 8) е разработен калкулатор, който работи с актуалната към момента номенклатура на земеделските култури и позволява да се обработва въведената информация, като дава веднага резултат от проверката за спазването на изискванията по интервенциите.

2.3. Резултати от извършени одити.**Окончателни констатации по приключили одити.**

През 2024 година по схемите и мерките, прилагани от дирекция „Директни плащания“ са получени окончателни констатации от проведени одити от Европейски контролни органи както следва:

- SoA 2023 – Декларация за достоверност за финансовата 2023 година Финансов одит на Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ), провеждан от Европейската сметна палата (ЕСП) – не са установени грешки.

Издаден е окончателен Годишен доклад за сертифициране на финансовия отчет във връзка с разходите по линия на ЕФГЗ/ЕЗФРСР на РА BG01 за финансова 2023 г. По препоръките от окончателния доклад е изготвен план за действие, а данни по изпълнението се предоставят периодично в Министерство на земеделието и храните и ИА Сертификационен одит на средствата от Европейските земеделски фондове.

2.4 Отчет на целите по качество на дирекция „Директни плащания“ (ДПП) за 2024 г.

1. Разработване на интервенции от новия програмен период 2023 – 2027 г. и прилагане на настъпили промени в приложимото законодателство.

2. Внедряване на нови контроли и автоматични проверки, като се отчитат промените в приложимото европейско и национално законодателство.

3. Подобряване процеса при обработка на заявленията за подпомагане по интервенциите за директни плащания от новия програмен период 2023 – 2027 г.

4. Оптимизиране на функционирането на ИСАК свързано с прилагането на настъпили промени в приложимото законодателство.

5. Оптимизиране на процеса за информираност на земеделските стопани.

6. Изпълнение на новите акредитирани процедури за работа в дирекция „Директни плащания“.

В изпълнение на целите по качеството е извършено следното:

1. Служители на дирекция „Директни плащания“ са включени в редица работни групи за осигуряване на прилагането на интервенциите и мерките за кампания 2024 и прилагането на Стратегическия план за 2023 – 2027.

2. В модул „Създаване и обработки на заявки за промяна“ са пуснати десетки заявки необходими за администрирането на схемите/ интервенциите и мерките прилагани от дирекция „Директни плащания“.

3. Постоянно е развивана системата за електронни услуги (СЕУ) за предоставяне на адекватна информация към земеделските стопани.

4. Регулярно се качват новини на сайта на ДФЗ отнасящи се за изплатени средства по схеми и мерки администрирани от дирекция „Директни плащания“, прием на заявления или документи за реализация, както и приложимото законодателство.

5. Проведени са курсове и обучения на служители на дирекция „Директни плащания“ за повишаване на квалификацията.

3. СЕЛСКОСТОПАНСКИ ПАЗАРНИ МЕХАНИЗМИ

3.1 СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ ЗА ПЕРИОДА 2023-2027 Г.

3.1.1. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ.

Подпомагането от Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) има за цел допълнително да подобри устойчивото развитие на селското стопанство, прехраната и селските райони и да допринесе за постигането на следните общи цели:

- да насърчава развитието на интелигентен, устойчив и диверсифициран сектор на селското стопанство, гарантиращ продоволствената сигурност;
- да подкрепя грижите за околната среда и действията в областта на климата и да допринася за постигане на целите на Съюза, свързани с околната среда и климата;
- да укрепва социално-икономическата структура на селските райони.

Тези цели следва да се допълват с междусекторната цел за модернизиране на сектора чрез стимулиране и споделяне на знанията, иновациите и цифровизацията в селското стопанство и селските райони и насърчаване на използването им в по-голяма степен. Стратегическият план е структуриран около 9 специфични цели на Общата селскостопанска политика (ОСП) и една междусекторна цел на ЕС, която е свързана с модернизиране на селското стопанство и селските райони чрез стимулиране и споделяне на знания, иновации и цифровизация и насърчаване на ползването им в по-голяма степен от земеделските стопани чрез по-добър достъп до обмен на научни изследвания, иновации и знания и чрез обучение. С цел да бъде подобро в още по-голяма степен устойчивото развитие на селското стопанство, хранително-вкусовата промишленост и селските райони, общите цели на ОСП са насочени към

икономическата тъкан на селските райони, устойчивостта и доходите на земеделските стопанства, по-доброто качество на изпълнението в областта на околната среда и климата и укрепената социално-икономическа структура на селските райони.

3.1.1.1. Интервенции от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони, финансирани от Европейския фонд за гарантиране на земеделието в лозаро-винарския сектор

С Наредба № 14 от 11.09.2023 г. се уреждат условията и редът за предоставяне на финансова помощ по интервенциите в лозаро-винарския сектор, включени в Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023-2027 година по следните интервенции:

1. „Преструктуриране и конверсия на лозя“;
2. „Инвестиции в лозаро-винарския сектор“;
3. „Събиране на реколтата на зелено“;
4. „Застраховане на реколтата“;
5. „Информирание в държавите членки“;
6. „Популяризиране в трети държави“;
7. „Инвестиции в екологични съоръжения“.

Стратегическия план включва посочените интервенции в лозаро-винарския сектор със съответните им бюджети за финансова 2024 г.:

Таблица № 17

ЕФГЗ	2024	
	евро	лева
Интервенция „Преструктуриране и конверсия на лозя“	12 355 714	24 165 305
Интервенция „Инвестиции в лозаро-винарския сектор“	9 887 658	19 338 282
Интервенция „Събиране на реколтата на зелено“	255 650	500 000
Интервенция „Застраховане на реколтата“	153 390	300 000
Интервенция „Информирание в държавите членки“	500 000	977 900
Интервенция „Популяризиране в трети държави“	500 000	977 900
Интервенция „Инвестиции в екологични съоръжения“	2 068 589	4 045 745
ОБЩО:	25 721 000	50 305 132

Таблица № 18

НБ	2024	
	евро	лева
Интервенция „Информирание в държавите членки“	300 000	586 740
Интервенция „Популяризиране в трети държави“	300 000	586 740
ОБЩО:	600 000	1 173 480

ИНТЕРВЕНЦИЯ „ПРЕСТРУКТУРИРАНЕ И КОНВЕРСИЯ НА ЛОЗЯ“.

Интервенция „Преструктуриране и конверсия на лозя“ е важна част от Стратегическия план за подпомагане на лозаро-винарския сектор. Тя присъства и в предходните три национални програми, изпълнявани за периоди 2009 – 2013, 2014 – 2018 и 2019 – 2023 г. Това е най-успешно прилаганата мярка и е от основно значение за лозаро-винарския сектор, като интересът към нея от страна на производителите продължава да бъде висок. Прилагането ѝ допринася за устойчивост на конкурентоспособността и пазарната ориентация на стопанствата, защита на

природните ресурси и околната среда, балансирано развитие, обновяване на производствения потенциал в лозарството, поддържане и изграждане на неговата модерна и конкурентна структура.

Целта на интервенция „Преструктуриране и конверсия на лозя“ е повишаване на конкурентоспособността на производителите на винено грозде, приспособяване на производството на винено грозде към търсенето на пазара с цел повишаване доходите на производителите.

Създаването на млади лозови насаждения ще допринесе за повишаване на интереса към производството на вина със защитено наименование на произход /ЗНП/, вина със защитено географско указание /ЗГУ/ и био-вино.

Интервенция „Преструктуриране и конверсия на лозя“ се финансира изцяло от Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ), като проектите се финансират до 75% от извършените и одобрени разходи.

Основните дейности на интервенция „Преструктуриране и конверсия на лозя“ са следните:

1. Конверсия на сортовия състав на насажденията;
2. Промяна на местонахождението на лозята;
3. Подобряване на техниките за управление на лозята

През финансова 2024 г. по интервенция „Преструктуриране и конверсия на лозя“ са отворени два приема: октомври-ноември 2023 г. и юли 2024 г. Постъпили са общо 90 заявления и са сключени 74 договора за предоставяне на финансова помощ.

Таблица № 19

Прием/Интервенция	ЗПФП	Заявена финансова помощ (лв)	Сключени договори	Одобрена финансова помощ (лв.)
ПКЛ-1ви прием	74	24 335 142	63	17 681 808
ПКЛ-2 ри прием	16	6 016 063	11	3 694 202
ОБЩО	90	30 351 205	74	21 376 009

След извършване на договорираните дейности в изпълнение на клаузите на сключените договори по интервенция „Преструктуриране и конверсия на винени лозя“ по СП са подадени 34 броя заявления за авансово плащане от бенефициенти, като е изплатена финансова помощ в размер на 11 698 451,39 лв.

МЯРКА „ПРЕСТРУКТУРИРАНЕ И КОНВЕРСИЯ НА ЛОЗЯ“

През 2024 г. са извършени плащания по одобрени през предходния програмен период заявления за предоставяне на финансова помощ по мярка „Преструктуриране и конверсия на лозя“ от Национална програма за подпомагане на лозаро-винарския сектор 2019 – 2023. След извършване на договорираните инвестиции в изпълнение на клаузите на сключените договори, през текущата финансова година по мярката са изплатени 2 393 531,93 лв. по 14 заявления за окончателно плащане и 6 обезщетения за загуба на доход, договориран през предходни години.

Мярка „Преструктуриране и конверсия на лозя“ е важна част от Национална програма за подпомагане на лозаро-винарския сектор. Тя присъства и в предходните национални програми, изпълнявани за периоди 2009 – 2013, 2014 – 2018 и 2019 – 2023

г. Финансира по нея е изцяло от Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ), като проектите се финансират до 75% от извършените и одобрени разходи.

ИНТЕРВЕНЦИЯ „ИНВЕСТИЦИИ В ЛОЗАРО-ВИНАРСКИЯ СЕКТОР“

Целта на интервенция „Инвестиции в лозаро-винарския сектор“ по СП за периода 2023 – 2027 г. е подобряване на общите резултати на винарските предприятия и адаптирането им към изискванията на пазара, както и повишаване на тяхната конкурентоспособност. С оглед постигането на тази цел се предвиждат изпълнението на дейности, насочени към изпълнението на инвестиции за подобряване на материални и нематериални активи – съоръжения за преработка и/или инфраструктура на предприятията в лозаро-винарския сектор, както и на структурите и средствата за предлагане на пазара. Осъществяваните инвестиции ще допринесат и за повишаване на устойчивостта на процесите във винопроизводството.

Подпомагането по интервенция “Инвестиции в лозаро-винарския сектор” е насочено към повишаване ефективността на предприятието за производство на вино и на стопанството за отглеждане на лозя, както и на тяхната конкурентоспособност в производството и предлагането на пазара чрез инвестиции в материални и нематериални активи.

Интервенция „Инвестиции в лозаро-винарския сектор“ от Стратегическия план за периода 2023 – 2027 г. се финансира изцяло от ЕФГЗ, като проектите се финансират до 50% от извършените и одобрени разходи.

През финансова 2024 г. по интервенция „Инвестиции в лозаро-винарския сектор“ са отворени два приема: януари-февруари 2024 г. и юни 2024 г. Постъпили са общо 79 заявления и са сключени 68 договора за предоставяне на финансова помощ.

Таблица № 20

Прием/Интервенция	ЗПФП	Заявена финансова помощ (лв.)	Сключени договори	Одобрена финансова помощ (лв.)
Инвестиции 1ви прием	59	28 010 515.85	50	20 179 866.47
Инвестиции 2ри прием	20	8 592 987.43	18	6 967 450.66
ОБЩО:	79	36 603 503	68	27 147 317

Съгласно разпоредбата на Наредба № 14 от 2023 г., през финансова 2024 г., са подадени и разгледани 36 заявления за авансово плащане по интервенцията. Изплатената авансово финансова помощ по интервенция „Инвестиции в лозаро-винарския сектор“ е в размер на 9 697 960,55 лв.

МЯРКА „ИНВЕСТИЦИИ В ПРЕДПРИЯТИЯ“

Мярка „Инвестиции в предприятия“ е част от Национална програма за подпомагане на лозаро-винарския сектор. Тя присъства и в предходните национални програми, изпълнявани за периоди 2014 – 2018 и 2019 – 2023 години, като се финансира изцяло от Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ). Проектите се финансират до 50% от извършените и одобрени разходи. През 2024 г. след извършване на договорените инвестиции в изпълнение на клаузите на

сключените договори по мярката са изплатени 6 111 200 лв. като окончателни плащания по проекти от прием 2020, 2021, 2022 и 2023 години.

ИНТЕРВЕНЦИЯ „ИНВЕСТИЦИИ В ЕКОЛОГИЧНИ СЪОРЪЖЕНИЯ“

През програмен период 2023 – 2027 г. интервенция „Инвестиции в екологични съоръжения“ е приложена за пръв път през 2024 г., след въвеждането ѝ в Наредба № 14 от 11.09.2023 г. за условията и реда за предоставяне на финансова помощ по интервенциите в лозаро-винарския сектор, включени в Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023 – 2027 г. (Наредба № 14 от 11.09.2023 г.). Това е и първото ѝ отваряне.

Подпомагането по интервенция „Инвестиции в екологични съоръжения“ е насочено към намаляване на екологичния отпечатък от дейността на предприятието за производство на вино и повишаване на неговата конкурентоспособност чрез производството на енергия от възобновяеми източници.

През финансова 2024 г. по интервенция „Инвестиции в екологични съоръжения“ са отворени два приема: януари-февруари 2024 г. и юни 2024 г. Постъпили са общо 15 заявления и са сключени 12 договора за предоставяне на финансова помощ.

Таблица № 21

Прием/Интервенция	ЗПФП	Заявена финансова помощ (лв.)	Сключени договори	Одобрена финансова помощ (лв.)
Еко-инвестиции 1ви прием	12	4 150 058	10	2 710 716
Еко-инвестиции 2ри прием	3	2 233 228	2	1 249 360
ОБЩО:	15	6 383 286	12	3 960 077

Изплатената авансово финансова помощ по интервенция „Инвестиции в екологични съоръжения“ е в размер на 662 567 лв. по 6 заявления.

ИНТЕРВЕНЦИЯ „ЗАСТРАХОВАНЕ НА РЕКОЛТА“

Мярка „Застраховане на реколтата“ е приложена за пръв път през 2020 г. в програмен период 2019-2023 г.

По интервенцията се подпомага застраховането на реколтата от лозя с винени сортове грозде от физически или юридически лица или от групи или организации на физически или юридически лица, които стопанисват площи, засадени с винени сортове лози.

Освен застрахователните рискове като слана, буря, градушка, заледряване, силен проливен дъжд, тежка суша и природни бедствия, за финансова 2024 г. за други застрахователни рискове се считат и „загуби, причинени от животни, болести по растенията и нашествия от вредители.

Финансирането е 80 % от разходите за застрахователни премии, като с извънреден регламент процентът на рисковете от 50 % бе увеличен на 80 %.

През 2024 г. е проведен един прием по мярката, с продължителност от 15 май до 15 юни. Кандидатите, депозирали заявления за предоставяне на финансова помощ са фирми и физически лица. Не са кандидатствали групи и организации на производители.

Общият брой на подадените заявления е 49, одобрени са 46 заявления. изплатената финансова помощ по тях е в размер на 405 196,68 лв.

Таблица № 22

Прием/Интервенция	ЗПФП	Заявена финансова помощ (лв.)	Сключени договори	Одобрена и изплатена финансова помощ (лв.)
Застраховки	49	485 794.61	46	405 196.68

ИНТЕРВЕНЦИЯ „СЪБИРАНЕ НА РЕКОЛТАТА НА ЗЕЛЕНО“

Целта на интервенцията е подпомагане на производители, които са физически или юридически лица, вписани в лозарския регистър като гроздопроизводители с регистрирани лозарски стопанства по реда на Закона за виното и спиртните напитки.

По мярка „Събиране на реколтата на зелено“ се подпомага пълното ръчно отстраняване на гроздовете, докато все още не са узрели, като по този начин добивът от съответната заявена площ се намалява до нула. Интервенцията може да се прилага за всички сортове винени лозя съгласно Списък на класифицираните винени сортове лози по лозарски райони и лозарски зони в ЕС на Република България.

През 2024 г. прием не е отварян.

ИНТЕРВЕНЦИЯ „ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ В ТРЕТИ ДЪРЖАВИ“

Интервенция „Популяризиране в трети държави“ се прилага за популяризиране на вина, включително сертифицирани биологични вина, със защитено наименование за произход (ЗНП), защитено географско указание (ЗГУ) и за сортови вина без НП/ЗГУ. Промоционалните проекти се разработват за период от 1 до 3 години.

През декември 2024 г. е отворен прием за подаване на заявления за финансово подпомагане, като заявления за предоставяне на финансово подпомагане по интервенцията не са подавани.

ИНТЕРВЕНЦИЯ „ИНФОРМИРАНЕ В ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ“

Интервенция "Информиране в държавите членки" се прилага за информиране на потребителите относно:

1. отговорната консумация на вино и риска, свързан с вредната консумация на алкохол;
2. схемата на Европейския съюз за ЗНП и ЗГУ по отношение на специфичното качество, репутацията или други характеристики на виното, дължащи се на специфичната му географска среда или неговия произход.

През декември 2024 г. е отворен прием за подаване на заявления за финансово подпомагане. По интервенцията е подадено 1 заявление с общо заявена финансова помощ 540491.20 лв., от които 108 627,17 лв. от ЕФГЗ и 45 672,86 лв. от НБ.

СХЕМА „ЛИЦЕНЗИИ ЗА ИЗНОС“

Съгласно Споразумението между Европейската общност и Канада, подписано през 1995 г., за да се възползват търговците от намаляване на митото при внос на сирена и кашкавал в САЩ и Канада, задължително се изисква лицензия за износ, издадена в рамките на квота. Квотната система при внос в САЩ и Канада е механизъм

за закрила на местното производство и е комбинация от два инструмента – квоти и вносни мита. За България споразумението влизе в сила веднага след приемането на страната ни в ЕС на 01.01.2007 г. и интересът към тази схема се прояви веднага след стартирането ѝ. Чрез износната лицензия за САЩ и Канада се дава право на намалено мито при внос на млечни продукти под код 0406, произведени в страна – членка на Европейския съюз.

Издадените Лицензии за износ или Сертификат за предварително фиксиране AGREX през 2024 г. са 67 на брой.

3.1.1.2. ИНТЕРВЕНЦИЯ „ПЧЕЛАРСТВО, ПУБЛИЧНИ ИНТЕРВЕНЦИИ И ЧАСТНО СКЛАДИРАНЕ“

Условията и реда по прилагането на интервенции в сектора на пчеларството са уредени в Наредба № 8 от 20.06.2023 г. за условията и реда за прилагане на интервенциите от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023 – 2027 г. в сектора на пчеларството (Наредбата).

В периода от 8 до 22 февруари 2024 г. през Системата за електронни услуги на Държавен фонд „Земеделие“ се проведе прием на заявления за подпомагане по секторните интервенции по чл. 55 от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета за стратегическите планове по ОСП за финансовата 2024 г. с бюджет от 6 286 801 лв.

Приети са 1729 заявления с общ размер на заявената финансова помощ 8 047 653 лева.

След извършване на административни проверки по чл. 46, ал. 1 от Наредбата беше одобрена финансовата помощ в размер на 7 044 999 лева. Същата надвиши определения със заповед РД09-63/24.01.2024 г. на министъра на земеделието и храните бюджет, като по част от интервенциите/дейностите е установен излишък, а по други недостиг. С оглед на посоченото със заповед РД09-701/21.06.2024 е извършено преразпределение на бюджета, в резултат на което се установява недостиг на бюджет за покриване на одобрената финансова помощ по интервенции I.E.3 - Подновяване на пчелните кошери в Съюза, включително развъждане на пчели, I.E.4.A - Подпомагане закупуването на нов инвентар, необходим при практикуване на подвижно пчеларство, I.E.4.B - Възстановяване на част от разходите при практикуване на подвижно пчеларство за придвижване на пчелните семейства, I.E.5 - Инвестиции в материални и нематериални активи, I.E.6.A - Извършване на физикохимичен анализ на пчелен мед и пчелни продукти.

Съгласно изискванията на чл. 48, ал. 3 от Наредбата финансовата помощ по одобрените заявления по интервенция I.E.4.B и интервенция I.E.6.A е намалена с еднакъв процент, отразяващ съотношението на недостига спрямо бюджета по съответната интервенция.

В съответствие с изискванията на чл. 48, ал. 2 от Наредбата по интервенциите с установен недостиг на бюджет I.E.3, I.E.4.A и I.E.5, заявленията за подпомагане са класирани съгласно критериите за оценка одобрени в низходящ ред.

ДФ „Земеделие“ извърши анализ на съотношението между определения финансов таван, договорирания бюджет и размера на неусвоен бюджет в резултат от откази, частично изпълнение, неподадени заявления за плащане по сключени договори и редукии от проверки на място и откази от ДФЗ за последния тригодишен период от прилагане на Националната програма по пчеларство и първата година от

прилагане на интервенциите в сектор пчеларство и на основание чл. 50, ал. 2 от Наредбата изготви предложение до управляващия орган за определяне на бюджет за сключване на договори под условие по прием за финансовата 2024 година.

Със заповед РД 09-733/02.07.2024 г. на министъра на земеделието и храните е определен бюджет за 2024 г. за сключване на договори над бюджета.

Двустранно подписани са 1567 бр. договори с размер на договорираната финансова помощ 6 466 071,80 лв.

Прием 2025 финансова година.

Съгласно Заповед 03-РД/6239 от 28.11.2024 на изпълнителния директор на ДФЗ в периода 09.12.2024 г. - 23.12.2024 г. през Системата за електронни услуги на Държавен фонд „Земеделие“ се проведе прием на заявления за подпомагане за финансовата 2025 г. с бюджет в размер на 10 077 843 лв. съобразно заповед № РД 09-1197 от 21.11.2024 г. на министъра на земеделието и храните. Приети са 1419 заявления с общ размер на заявената финансова помощ 7 609 722.89 лева.

Таблица № 23

Име на интервенцията	Брой сключени договори	Договорени средства към 31.12.2024 г.	% на изпълнение	Реално изплатени суми към 31.12.2024	% на изпълнение
І.Е. 1 „Консултантски услуги, техническа помощ, обучение, информация и обмен на добри практики, включително чрез работа в мрежа, за пчелари и пчеларски организации“	0	0	0%		
І.Е. 2 „Борба срещу агресорите и болестите в кошера, особено срещу вароатозата“	604	530 745.91	95%		
І.Е. 3 „Подновяване на пчелните кошери в Съюза, включително развъждане на пчели“	636	1 986 436.59	107%		
І.Е.4А„Рационализиране на подвижното пчеларство- подпомагане закупуването на нов инвентар, необходим при практикуване на подвижно пчеларство и придвижване на пчелни семейства“	8	83 100.50	220%		
І.Е.4В „Рационализиране на подвижното пчеларство- възстановяване на част от разходите при	25	79 491.17	98%		

практикуване на подвижно пчеларство за придвижване на пчелни семейства“					
І.Е. 5 „Инвестиции в материални и нематериални активи“	1051	2 059 804.04	109%		
І.Е. 6А „Действия за подпомагане на лабораториите за анализ на пчелните продукти, загубата на пчели или спада на производителността, както и потенциално токсичните за пчелите вещества-извършване на физикохимичен анализ на пчелен мед и пчелни продукти“	263	51 760.79	95%		
І.Е. 6В „Действия за подпомагане на лабораториите за анализ на пчелните продукти, загубата на пчели или спада на производителността, както и потенциално токсичните за пчелите вещества-извършване на анализ за наличие на остатъци от пестициди в хранителни запаси, восък и трупчета на пчели“	11	5220.66	93%		
І.Е. 7 „Действия за запазване или увеличаване на наличния брой пчелни кошери в Съюза, включително развъждане на пчели- пчелни майки“	517	1 068 825.33	94%		
І.Е. 7 „Действия за запазване или увеличаване на наличния брой пчелни кошери в Съюза, включително развъждане на пчели- пчелни отводки“	170	600 686.81	90%		
І.Е. 8 „Сътрудничество със специализирани органи за изпълнението на изследователски програми	0	0	0%		

в областта на пчеларството и пчелните продукти“					
І.Е. 9 „Популяризиране, комуникация и маркетинг, включително действия за наблюдение на пазара и дейности, насочени по-специално към повишаване на осведомеността на потребителите относно качеството на пчелните продукти“	0	0	0%		
ОБЩО	1567	6 466 072	103%		

* Източник – ИСАК Справка актуална стойност на ФП по договори

** Съгласно Заповед РД 09-733/02.07.2024 г. е приложен механизъм за сключване на договори над бюджета.

Във връзка с късното стартиране на пчеларските интервенции през 2023 г. по Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023 – 2027 г. в сектора на пчеларството и публикуваните промени на Наредба № 8 за условията и реда за прилагане на интервенциите от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023 – 2027 г. в сектора на пчеларството /брой 54 на Държавен вестник от 23.06.2023, брой 74, от дата 29.8.2023 г на ДВ и брой 98 на Държавен вестник от 24.11.2023 г/, доведе до извършване на плащания със средства на финансовата година 2024 г.

По сключени договори от прием 2023 г. по Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023 – 2027 г. в сектора на пчеларството са платени средства с бюджет от финансовата 2024 г. през месец февруари, както следва:

Таблица № 24

интервенция	ЕФГЗ, лв.	НБ, лв.	Общо, лв.
ІЕ2	4 214	6 321	10 535
ІЕ3	790	1 184	1 974
ІЕ4	1 781	2 671	4 452
ІЕ5	9 211	13 816	23 026
ІЕ6	1 617	2 425.51	4 043
ІЕ7А	6 698	10 047	16 746
ІЕ7В	3 594	5 391	8 985
ОБЩО	27 904	41 856	69 760

По данни на ДФ „Земеделие“.

От 01.08.2024 г. стартира приемът на заявления за плащане за финансовата 2024 г. по сключени договори по пчеларските интервенции по Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023 – 2027 г. в сектора на пчеларството за прием 2024 г.

В резултат на административни проверки и проверки на място за прием 2024 г. е изплатена финансова помощ, както следва:

Таблица № 25

интервенция	ЕФГЗ, лв.	НБ, лв.	Общо, лв.
IE2	166 127	249 190	415 317
IE3	719 822	1 079 733	1 799 555
IE4	42 790	64 185	106 975
IE5	739 073	1 108 610	1 847 684
IE6	17 936	26 904	44 840
IE7 A	360 209	540 313	900 522
IE7 B	193 227	289 841	483 068
ОБЩО	2 239 184	3 358 776	5 597 960

По данни на ДФ „Земеделие“.

На 31 август 2024 г. изтече срокът за подаване на заявленията за плащане на кандидатите по интервенциите от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023 – 2027 г. в сектора на пчеларството. Броят на приетите заявления е 1471. На основание Процедура № 15 по прилагане на интервенциите от стратегическия план за развитие на земеделието за периода 2023 – 2027 г. в сектор пчеларство, Фаза „Оторизация“ бяха извършени 5 риск анализа на постъпилата в ДФ „Земеделие“ популация. Изборът на заявления за контролна проверка се извършва автоматично през модула „Риск анализ“ на ООДИСП на базата на предварително определени рискови критерии, като извадката гарантира изискуемия минимален процент от всички заявления, за която се извършва риск анализ. В тази връзка са извършени 485 контролни проверки от ООДИСП на работата на ОРРА при обработка на заявления за плащане по пчеларските интервенции от Стратегическия план за развитие на земеделието за периода 2023 – 2027 година в сектор пчеларство. Извадката от заявления за плащане, подбрани за проверка на място на базата на риск анализ, се дефинира в размер на не по-малко от 3 % от приетите заявления. В резултат на това бяха определени 85 заявления за плащане за извършване проверка на декларираните от бенефициера данни на място.

Във връзка с изменение на Наредба № 8 от 2023 г. за условията и реда за прилагане на интервенциите от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023 – 2027 г. в сектора на пчеларството (ДВ, бр. 72 от 27.08.2024 г.) бе допуснат прием на заявления за плащане до 30 септември 2024 г. за бенефициерите със сключени договори под условие за интервенции: IE 3, IE4a и IE5.

Броят на приетите заявления за плащане през удължения период на прием след изменение на Наредбата е 28.

След извършена оценка на допустимостта на заявените разходи от всички приети заявления за плащане – 1499, на 12 броя от тях е отказана финансова помощ поради установени несъответствия с критериите за допустимост. Изготвени са 12 Уведомителни писма за отказани плащания по пчеларските интервенции, от които 6 са генерирани в СЕУ на ДФЗ за връчване. Останалите са предложени на Дирекция „Правна“ за съгласуване.

За календарната 2024 г. по пчеларските интервенции от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023 – 2027 г. са изплатени и докладвани:

Таблица № 26

интервенция	ЕФГЗ, лв.	НБ, лв.	Общо, лв.
IE2	170 480.19	255 720.29	426 200.48
IE3	724 220.76	1 086 331.13	1 810 551.89
IE4	45 159.49	67 739.24	112 898.73
IE5	749 918.93	1 124 878.40	1 874 797.33
IE6	19 647.87	29 471.80	49 119.67
IE7A	369 020.69	553 531.03	922 551.72
IE7B	196 820.90	295 231.34	492 052.24
ОБЩО	2 275 268.82	3 412 903.24	5 688 172.06

По данни на ДФ „Земеделие“.

Експертите на ДФ „Земеделие“ извършиха проверка на съответствието между оторизирана и изплатена сума на 1487 одобрени заявления за плащане, по които е изплатена финансова помощ. Направена е заявка до Дирекция „Интегрирани информационни системи“ за генерирани на Уведомително писмо за извършени плащания, с което ДФЗ информира всеки заявител за размера на средствата по заявленията за плащане. Писмото съдържа информация за размера на оторизираната сума, изплатената сума и размера на недопустимите разходи и удържаните разходи, ако има такива.

Общият брой Уведомителни писма за размера на оторизирана, изплатена сума и размера на недопустимите разходи и удържани такива е 1487.

НАЦИОНАЛНАТА ПРОГРАМА ПО ПЧЕЛАРСТВО 2020-2022 Г. (НПП)

Държавен фонд „Земеделие“ изпълнява контрол след плащане на ползвателите, финансирани по: Мярка А – Техническа помощ за пчелари и сдружения на пчелари, дейност 1 „Подпомагане на закупуването на техническо оборудване при първичния добив и обработка на пчелни продукти“, мярка В – Рационализиране на подвижното пчеларство, дейност 1 „Подпомагане закупуването на нов прикачен инвентар за подвижно пчеларство“, мярка Д – Мерки за подкрепа на подновяването на пчелните кошери в ЕС, дейност 1 „Закупуване на различни системи нови кошери за подмяна на стари негодни кошери и/или за увеличение на пчелина“ и дейност 2 „Поддържане или увеличаване броя на пчелните семейства“ от „Националната програма по пчеларство“ и в случай че ползвателят е финансиран за 2023 г., съответно по: интервенциите от СП за развитие на земеделието за периода 2023 – 2027 година в сектор пчеларство: I.E.3 „Подновяване на пчелните кошери в Съюза, включително развъждане на пчели“, за дейността „Подновяване и/или увеличаване броя на пчелните кошери“; I.E.4. „Рационализиране на подвижното пчеларство“, за дейността а) „Подпомагане закупуването на нов инвентар, необходим при практикуване на подвижно пчеларство“; I.E.5 „Инвестиции в материални и нематериални активи“, за дейност „Осигуряване на техническо оборудване машини и съоръжения за добив и първична обработка на пчелни продукти, както и за обезпечаване на дейности, свързани с отглеждането и

здравето на пчелните семейства“ и I.E.7 „Действия за запазване или увеличаване на наличния брой пчелни кошери в Съюза, включително развъждане на пчели“, за дейност „Запазване/възстановяване и/или увеличаване броя на пчелните семейства“.

След направен риск анализ за проверка на място попаднаха 226 заявления след плащане на финансова помощ през 2021 г.

Направени са проверки на място и след прилагане на Процедурата за работа се установяват нарушения в изпълнението на сключените договори с ДФ „Земеделие“ и неизпълнение на договорените задължения. В резултат на това е стартирало производство по издаване на акт за установяване на публично държавно вземане на 10 от влезите в мониторинг заявления за плащане, като на едно от тези досиета е започнала процедура, на основание чл. 73, ал. 3 от Закона за подпомагане на земеделските производители, за откриване на производство по издаване на акт за възстановяване на недължимо платена финансова помощ, поради установяване на неизпълнение на договор по пчеларските интервенции от 2023 г.

Всички заявления за плащане са обработени административно и на тези, които са попаднали в риск анализ, е извършена проверка на място. Финансовата помощ е изплатена на всички постъпили заявления за плащане, отговарящи на критериите на Наредбата.

3.1.1.3. ИНТЕРВЕНЦИИ В СЕКТОР „ПЛОДОВЕ И ЗЕЛЕНЧУЦИ“ И „МЛЯКО И МЛЕЧНИ ПРОДУКТИ“

Прилагането на интервенции по оперативни програми от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023 – 2027 г. са уредени в Наредба № 13 от 1.09.2023 г. за условията и реда за прилагане на интервенции от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023 – 2027 г. в секторите „Плодове и зеленчуци“ и „Мляко и млечни продукти“.

През 2024 г. в нормативно уредените срокове за прием са подадени две заявления за одобрение на годишно изменение на одобрени през 2023 г. оперативни програми и е одобрена една нова оперативна програма по интервенциите в сектор „Плодове и зеленчуци“. Приети са и са обработени едно заявление за текущо изменение за 2024 г. по една оперативна програма и две уведомления за промяна на вноските в оперативния фонд по две одобрени оперативни програми.

През 2024 г. няма подадени заявления за одобрение на оперативни програми в сектор „Мляко и млечни продукти“.

В срок до 15 декември са издадени заповед за одобрение на новата оперативна програма и заповеди за одобрение на измененията за 2025 на трите оперативни програми, като в нормативния срок са сключени договори за отпускане на финансова помощ по тях. Договорените за изпълнение инвестиции, разходи и дейности по интервенциите в сектор „Плодове и зеленчуци“ от Стратегическия план са на обща стойност 4 790 542,81 лв., като финансова помощ от ЕФГЗ и НБ е на обща стойност 2 958 682,50 лв. Посочените средства са за целия период на прилагане на одобрените оперативни програми.

През 2024 г. са приети и обработени две заявки за междинно плащане за 2024 година на две оперативни програми, с които се отчитат извършени инвестиции, разходи и дейности за 2024 г. по оперативни програми.

Общо изплатените средства през 2024 г. по интервенции в сектор „Плодове и зеленчуци“ от СП са на обща стойност 305 405,46 лв., като 93 846,48 лв. са от ЕФГЗ, а 211 559,98 лв. са от НБ.

СХЕМА „ОПЕРАТИВНИ ПРОГРАМИ“

През 2024 г. продължава административната обработка на оперативни програми, одобрени през предходния програмен период, като за една организация на производители годината, се явява последна за изпълнение на одобрената тригодишна програма.

През 2024 г. са приети и обработени две заявки за окончателно плащане за 2023 година по две оперативни програми, с които се отчитат извършени инвестиции, разходи и дейности през 2023 г, както и една заявка за междинно плащане за 2024 г.

Общо изплатените средства през 2024 г. по схема „Оперативни програми“ са на обща стойност 380 086,45 лв., като 110 521,99 лв. са от ЕФГЗ, а 269 564,87 лв. са от НБ.

От началото на прилагане на схемата нараства тенденцията организациите на производители на плодове и зеленчуци, изпълняващи оперативни програми да се възползват от предвидената в законодателството възможност да получават междинни плащания в хода на изпълнение на оперативните си програми. Това им осигурява по – голяма гъвкавост при планирането и изразходването на средства от оперативния фонд, намалява събирането на еднократни големи вноски от организацията и/или членовете ѝ за изпълнение на оперативната програма и осигурява ритмичното постъпване на средствата от финансовата помощ.

През 2024 г. продължиха проверките по спазване на нормативните и договорните задължения след плащане по схеми „Оперативни програми“ и „Групи производители“.

По схема „Оперативни програми“ бяха извършени проверки на три организации на производители на плодове и зеленчуци, приключили изпълнение на оперативните си програми. В хода на извършване на проверките беше установено спазване на задълженията от страна на организациите.

СХЕМА „ГРУПИ ПРОИЗВОДИТЕЛИ НА ПЛОДОВЕ И ЗЕЛЕНЧУЦИ“

По схема „Групи производители“ през 2024 г. бяха извършени 5 проверки за спазване на нормативни и договорни задължения по изпълнени планове за признаване на групи производители на плодове и зеленчуци след плащане. След приключване на проверките не бяха установени неспазвания на задълженията.

ДОГОВОРНИ ОТНОШЕНИЯ В СЕКТОРА НА МЛЯКОТО

От въвеждането на регулаторния режим до момента са извършени промени в законодателството, касаещо схемата, с цел облекчаване на административната тежест и съответно намаляване на административния капацитет за регистрирането и контрола на схемата в ДФЗ. Във връзка с горепосочения регулаторен режим в сектора на млякото и с цел облекчаване на административната тежест от 2020 година е предоставена и услуга за електронно регистриране на договори от първи изкупвач.

Отчитайки проблемите и чувствителността на млечния сектор в България, налагането на такива големи суми за санкции и глоби и несъотносимостта им към смисъла на регистрационния режим на договорните отношения, но свързаността на регистрирането на договорите, със схемите и мерките за обвързвано подпомагане на животновъдния сектор, доведе през 2020 г. до промяна на ЗПООПЗПЕС. С нея беше увеличен срока за регистриране на договорите от 14 на 30 дни и съответно намали

наказателните прагове на глобите/ санкциите за неспазване на разпоредбите по регистрационния режим.

От декември 2021 г. бяха приети промени в Закона за административните нарушения и наказания, свързани с прилагането на чл. 72а от Закона за прилагане на общите организации на пазарите на Европейския съюз. С тях беше предвидена възможност за сключване на споразумение между нарушителя и наказващия орган и по този начин на нарушителя се налага по-ниска глоба/имуществена санкция, възможност за заплащане на глоба/санкции в намален размер, ако нарушителят не желае да я обжалва, бяха увеличени сроковете за възражение срещу АУАН и обжалване на постановленията, настъпиха промени в уредбата на маловажния случай при административните нарушения и др.

За 2024 г. на база риск анализ са назначени 35 проверки на изкупвачи на сурово краве, овче, козе и биволско мляко. Извършени са проверки и на 24 изкупвачи на базата на извършен обстоен анализ на риска за изкупуване на сурово мляко без сключен договор. Издадени са 9 бр. АУАН, за които наказателното производство произтича в издаване на 3 мотивирани резолюции за прекратяване на производството и 1 писмено предупреждение. По 5 бр. издадени АУАН са отправени предложения до нарушителите за сключване на споразумение и заплащане на наложените имуществени санкции и глоби в намален размер. Общо са наложени имуществени санкции на стойност 7 000,00 лв. До края на декември 2024 г. доброволно са заплатени имуществени санкции на стойност 6 300,00 лв.

По схема „Договорни отношения в сектора на млякото“ през 2024 година са приети и обработени 1146 заявления, отнасящи се за 6440 бр. договора/анекси/прекратявания между производители и първи изкупвачи на сурово краве, овче, козе и биволско мляко. Постъпили електронно са отчетени 29 бр. заявления за регистриране на договори в системата за електронни услуги на ДФЗ, като изкупвачите да се възползват от системата за електронни услуги спрямо предходни години

3.4. „УЧИЛИЩНИ СХЕМИ“

Схема за предлагане на плодове, зеленчуци, мляко и млечни продукти за учебни години за периода 2023 – 2024 и 2024 – 2025 – основни акценти

С Решение за изпълнение (ЕС) 2023/655 на Комисията от 10 март 2023 година за определяне на окончателното разпределение между държавите членки на помощта от Съюза по схемата за предлагане на плодове и зеленчуци и на мляко в училищата за периода от 1 август 2023 г. до 31 юли 2024 г. и за изменение на Решение за изпълнение (ЕС) 2022/493, е определен бюджет за учебната година 2023/2024 по схема „Училищен плод“ в размер на 2 185 256 евро и по схема „Училищно мляко“ в размер на 1 800 090 евро.

По схемата е осигурено и национално финансиране в размер на 42 075 793 лева, което се отпуска като допълнение към европейското, с цел да се постигне оптимално изпълнение на заложените цели. Разпределението на средствата е индикативно, като разчетът е направен въз основа на опита от прилагането на схемите „Училищен плод“ и „Училищно мляко“, така че да се достигне пълно финансиране на всички доставки на плодове, зеленчуци, мляко и млечни продукти и да се покрият разходите по съпътстващите мерки, оценката и мониторинга на схемата.

Прилагане на схемата за предлагане на плодове и зеленчуци и на мляко и млечни продукти в учебните заведения за учебни години 2023 – 2024 г. и 2024 – 2025 г., общи индикатори:

През изминалата учебна 2023/2024 г. по двете схеми бяха обхванати над 436 092 деца, които посещават повече от 3400 учебни заведения (1705 детски градини, 1695 училища и 8 ЦСОП) в цялата страна. От доставките по схемите „Училищен плод“ и „Училищно мляко“, които се финансират от ЕС и се прилагат от почти всички страни-членки на Общността, се възползват децата от подготовителните групи и учениците от I до IV клас включително, които посещават държавните, общинските и частните училища и детски градини.

С Решение за изпълнение (ЕС) 2024/845 на Комисията от 12 март 2024 година за определяне на окончателното разпределение между държавите членки на помощта от Съюза по схемата за предлагане на плодове и зеленчуци и на мляко в училищата за периода от 1 август 2024 г. до 31 юли 2025 г. и за изменение на Решение за изпълнение (ЕС) 2023/655, е определен бюджет за учебната година 2024/2025 по схема „Училищен плод“ в размер на 2 185 083 евро и по схема „Училищно мляко“ в размер на 1 800 090 евро.

Обхванатите деца по схема „Училищен плод“ са 436 092, при заявени 3 425 учебни заведения и 434 083 деца при заявени 3 419 бр. по схема „Училищно мляко“. Освен плодове, зеленчуци, мляко и млечни продукти децата ще получават и биологично произведен пчелен мед като задължителна съпътстваща мярка по схемите.

За изминалата учебната година 2023/2024 Държавен фонд „Земеделие е изплатил 47 млн. лв. (47 819 706.77 лв.) по двете схеми „Училищен плод“ и „Училищно мляко. От тях близо 40 млн. лв. (38 338 605.02 лв.) са за реализирани доставки на плодове, зеленчуци, мляко и млечни продукти, на пресни плодове и зеленчуци в училищата и детските градини. Останалите средства, в размер на 1 534 678.69 лв., са за възстановяване на разходи за доставка на пчелен мед. ДФЗ изплати и 7 943 499.06 лв. за възстановяване на Данък добавена стойност (ДДС) на одобрени фирми – изпълнители.

Изпълнението на бюджета от ЕФГЗ по схема „Училищен плод“ е 99% (бюджет ЕФГЗ - 4 273 923.68 лв./изплатено ЕФГЗ - 4 222 922.75 лв.), а изпълнението по схема „Училищно мляко“ е 100% (бюджет ЕФГЗ - 2 283 136.38 лв./изплатено - ЕФГЗ 2 265 036.64 лв.)

Таблица № 27 – Изразходвани суми за пазарни мерки през 2024 г. (извън Стратегическия план, лева)

Схема	ЕФГЗ	НБ	Общо
Училищен плод	4 177 495	12 770 212	16 947 707
Училищно мляко	2 292 135	21 681 470	23 973 605
Плодове и зеленчуци - операционни програми	110 522	269 565	380 086
Вино. Инвестиции	7 683 298		7 683 298
Вино. Насърчаване - трети страни	114 545	45 485	160 030
Вино. Преструктуриране и преобразуване на лозовите масиви	1 857 626		1 857 626
Пчеларство		2 321	2 321
Възстановени суми*	-680 446	-179 734	-860 180
ОБЩО:	15 555 175	34 589 319	50 144 494

* Източник: дирекция Финансова

Таблица № 28 – Изразходвани суми за пазарни мерки през 2024 г. (Стратегически план, лева)

Схема	ЕФГЗ	НБ	Общо
ACTLAB. Действия за подпомагане на лабораториите за анализ на пчелните продукти, загубата на пчели или спада на производителността, както и потенциално токсичните за пчелите вещества	18 167	27 251	45 419
PRESBEEHIVES. Действия за запазване или увеличаване на наличния брой пчелни кошери в Съюза, включително развъждане на пчели	570 201	855 301	1 425 502
INVAPI. Инвестиции в материални и нематериални активи, както и други действия	1 690 648	2 535 971	4 226 618
RESTRVINEY. Преструктуриране и преобразуване на лозовите масиви	11 698 451		11 698 451
INVWINE. Инвестиции в материални и нематериални активи в селскостопански системи за отглеждане на лозя (Article 58)	9 697 961		9 697 961
INVWINESUST. Инвестиции в материални и нематериални активи, насочени към повишаване на устойчивостта на винопроизводството	662 567		662 567
HARINWINE. Застраховане на реколтата	405 197		405 197
FV. Плодове и зеленчуци	93 845	211 560	305 405
ОБЩО:	24 837 038	3 630 083	28 467 121

* Източник: дирекция Финансова.

4. ПРОГРАМА ЗА МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО /ПМДР/ 2014 – 2020

Съгласно чл. 11 а, ал. 1 от ЗПЗП Разплащателната агенция „приема, проверява и взема решение по заявки за плащане по схеми и мерки на Общата политика по рибарство“.

4.1. Междинно звено

4.1.1 Информация за извършеното подпомагане по ПМДР 2014-2020 г. през 2024г.:

По силата на Споразумение за делегиране на функции по прилагане на ПМДР 2014 – 2020 ДФ „Земеделие“ – Разплащателна агенция в качеството на Междинно звено на Управляващия орган извършва верификация на разходите след подадено искане за плащане.

За периода 01.01.2024 – 31.12.2024 г. чрез ИСУН 2020 са приети, верифицирани и платени искания за плащане съгласно по-долу представената таблица.

Таблица № 29 – Приети, регистрирани, обработени и платени искания за плащане в периода 01.01.2024 – 31.12.2024г.

Платени проекти по мерки от ПМДР 2014-2020 за периода 01.01.2024г. до 31.12.2024г.				
Мярка	Брой	Платена сума	Национално финансиране	Европейско финансиране
1.8. Инвестиции за подобрене на инфраструктурата в рибарските пристанища, инвестиции за подобрене на кейови места за разтоварване. Изграждане или модернизацията на лодкостоянки	8	3 708 266,58 лв.	991 590,48 лв.	2 716 676,10 лв.

1.9. Временно преустановяване на риболовната дейност (Украйна)	44	698 882,22 лв.	186 881,09 лв.	512 001,13 лв.
2.2. Продуктивни инвестиции в аквакултура	7	1 740 306,24 лв.	435 076,57 лв.	1 305 229,67 лв.
2.3. Насърчаване на нови производители на аквакултури, развиващи устойчиви аквакултури	1	108 079,77 лв.	27 019,94 лв.	81 059,83 лв.
2.5. Аквакултури, осигуряващи екологични услуги	4	362 250,08 лв.	90 562,52 лв.	271 687,56 лв.
3.1. Контрол и изпълнение	4	1 225 223,54 лв.	122 522,35 лв.	1 102 701,19 лв.
3.2. Събиране на данни	1	467 773,79 лв.	93 554,76 лв.	374 219,03 лв.
4.2. Изпълнение на стратегиите за водено от общностите местно развитие	76	8 005 252,61 лв.	1 200 787,95 лв.	6 804 464,66 лв.
5.3. Мерки за предлагане на пазара - Украйна	174	13 875 307,06 лв.	3 468 826,74 лв.	10 406 480,32 лв.
5.4. Преработване на продуктите от риболов и аквакултури	9	2 719 225,65 лв.	679 806,46 лв.	2 039 419,19 лв.
6.3. Повишаване на знанията за състоянието на морската среда	1	2 340,00 лв.	585,00 лв.	1 755,00 лв.
7.1 Техническа помощ	10	3 050 256,05 лв.	762 564,02 лв.	2 287 692,03 лв.
Общо:	339	35 963 163,59	8 059 777,88	27 903 385,71

4.1.2 Общ напредък в изпълнението на Програма за морско дело и рибарство 2014-2020 към 31.12.2024г. :

✓ Приоритет 1 „Насърчаване на устойчиво в екологично отношение, иновативно, конкурентоспособно и основано на знания рибарство, характеризиращо се с ефективно използване на ресурсите“.

Мярка 1.1. „Диверсификация и нови форми на доход“

Извършени плащания – 1 бр. с обща стойност на безвъзмездната финансова помощ 131 027 лв.

Мярка 1.2. Инвестиции за подобрене на хигиената, здравето, безопасността и условията на труд на борда или индивидуално оборудване, при условие че посочените инвестиции надхвърлят изискванията съгласно правото на Съюза или националното право.

Извършени плащания – 2 бр. с обща стойност на безвъзмездната финансова помощ 15 762 лв.

Мярка 1.3. „Окончателно преустановяване на риболовните дейности“

Извършени плащания – 8 бр. с обща стойност на безвъзмездната финансова помощ 483 173 лв.

Мярка 1.6 Опазване и възстановяване на морското биологично разнообразие и екосистеми и компенсационни режими

Извършени плащания – 7 бр. с обща стойност на безвъзмездната финансова помощ 718 217 лв.

Мярка 1.7. „Добавена стойност, качество на продуктите и използване на нежелания улов“

Извършени плащания – 4 бр. с обща стойност на безвъзмездната финансова помощ 359 673 лв.

Мярка 1.8., „Инвестиции за подобрение на инфраструктурата в рибарските пристанища, инвестиции за подобрение на кейови места за разтоварване. Изграждане или модернизацията на лодкостоянки“

Извършени плащания – 36 бр. с обща стойност на безвъзмездната финансова помощ 29 405 291 лв.

Мярка 1.9 „Подкрепа за собственици на риболовни кораби и рибари за преодоляване на икономическите последици от избухването на COVID-19, поради временно преустановяване на риболовната дейност“

Извършени плащания – 147 бр. с обща стойност на безвъзмездната финансова помощ 4 697 542 лв.

Мярка 1.9. Временно преустановяване на риболовната дейност (Украйна)

Извършени плащания – 61 бр. с обща стойност на безвъзмездната финансова помощ 1 198 264 лв.

✓ Приоритет 2. „Насърчаване на устойчивото в екологично отношение, иновативно, конкурентоспособно и основано на знания аквакултури с ефективно използване на ресурсите“

Мярка 2.2. „Продуктивни инвестиции в аквакултура“

Извършени плащания – 106 бр. с обща стойност на безвъзмездната финансова помощ 21 276 405 лв.

Мярка 2.3., „Насърчаване на нови производители на аквакултури, развиващи устойчиви аквакултури“

Извършени плащания – 22 бр. с обща стойност на безвъзмездната финансова помощ 5 756 217 лв.

Мярка 2.5., „Аквакултури, осигуряващи екологични услуги“

Извършени плащания – 18 бр. с обща стойност на безвъзмездната финансова помощ 1 498 844 лв.

Мярка 2.6 „Подкрепа за производители на риба и други водни организми за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19“

Извършени плащания – 105 бр. с обща стойност на безвъзмездната финансова помощ 3 598 249 лв.

✓ Приоритет 3. „Насърчаване на изпълнението на ОПОР“

Мярка 3.1. „Контрол и изпълнение“

Извършени плащания – 48 бр. с обща стойност на безвъзмездната финансова помощ 14 261 496 лв.

Мярка 3.2. „Събиране на данни“

Извършени плащания – 11 бр. с обща стойност на безвъзмездната финансова помощ 5 510 153 лв.

✓ Приоритет 4. „Увеличаване на заетостта и териториалното сближаване“

Мярка 4.1 „Подготвителна помощ за стратегии за ВОМР, в това число създаване на Национална рибарска мрежа“

Извършени плащания – 13 бр. с обща стойност на безвъзмездната финансова помощ 506 394 лв.

Мярка 4.2. „Изпълнение на стратегиите за водено от общностите местно развитие“

Извършени плащания – 475 бр. на обща стойност на субсидията 31 863 193 лв.

✓ **Приоритет 5 „Насърчаване на предлагането на пазара и преработването“**

Мярка 5.1.Планове за производство и предлагане на пазара

Извършени плащания – 2 бр. с обща стойност на безвъзмездната финансова помощ 121 523 лв.

Мярка 5.3.Създаване на организации на производители, на асоциации от организации на производители или на междубраншови организации.Търсене на нови пазари и подобряване на условията за пускане на пазара на продукти от риболов и аквакултури

Извършени плащания – 9 бр. с обща стойност на безвъзмездната финансова помощ 1 276 203 лв.

Мярка 5.3.Мерки за предлагане на пазара – Украйна

Извършени плащания – 219 бр. с обща стойност на безвъзмездната финансова помощ 18 817 596 лв.

Мярка 5.4. „Преработване на продуктите от риболов и аквакултури“

Извършени плащания – 50 бр. с обща стойност на безвъзмездната финансова помощ 18 974 273 лв.

Мярка 5.4. Подкрепа за преработвателни предприятия на продукти от риболов и аквакултури за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19

Извършени плащания – 35 бр. с обща стойност на безвъзмездната финансова помощ 2 650 962 лв.

✓ **Приоритет 6.Насърчаване на изпълнението на интегрираната морска политика**

Мярка 6.1 Интегрирано морско наблюдение

Извършени плащания – 4 бр. с обща стойност на безвъзмездната финансова помощ 2 959 680 лв.

Мярка 6.3 Повишаване на знанията за състоянието на морската среда

Извършени плащания – 9 бр. с обща стойност на безвъзмездната финансова помощ 1 691 142 лв.

✓ **Приоритет 7 „Техническа помощ“.**

Извършени плащания – 86 бр. с обща стойност на безвъзмездната финансова помощ 14 170 154 лв.

4.1.3 Мониторинг.

Съгласно чл. 2 от Споразумението за делегиране на функции по прилагане на ПМДР 2014 - 2020 стартираха проверките за изпълнение на производствените програми на бенефициерите, за използване на финансираните активи по предназначение, както и проверките за изпълнение на мониторинговите индикатори за резултат за предходната 2023 г. През 2024 г. на база риск анализ за административни проверки и проверки на място са избрани 205 проекта, попадащи в период на мониторинг след окончателно изплащане на безвъзмездната финансова помощ. Резултатите от проверките са обобщени и докладвани на УО на ПМДР.

4.1.4 Финансиране на разходи за ДДС на общини с одобрени проекти по ПМДР

Към 31.12.2024 г. са оторизирани и възстановени разходи за ДДС на общини с одобрени проекти по ПМДР в размер на 1 034 843 лв. Средствата са осигурени с Постановления на Министерския съвет. За одобряване на допълнителни разходи за 2024 г. по бюджета на Държавен фонд „Земеделие” за финансиране на разходи за данък върху добавената стойност на общини по одобрени за подпомагане проекти по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г. и по Програмата за морско дело и рибарство за периода 2014 – 2020 г.

Таблица № 30 – Извършени плащания по подмерки от ПМДР 2014-2020 г. за 2024 г. (лева)

Подмярка	ЕФМДР	НБ	Общо
1.8. Рибарски пристанища, кейове за разтоварване, рибни борси	2 716 676	991 590	3 708 267
1.9. Временно преустановяване на риболовната дейност	512 001	186 881	698 882
2.2. Продуктивни инвестиции в аквакултурите	1 266 248	422 083	1 688 330
2.3. Насърчаване на нови производители на аквакултури	81 060	27 020	108 080
2.5. Аквакултури, осигуряващи екологични услуги	271 688	90 563	362 250
3.1. Контрол и изпълнение 90%/10%	1 096 899	121 878	1 218 777
3.2. Събиране на данни	373 823	93 456	467 279
4.2. Изпълнение на стратегиите за ВОМР	6 804 465	1 200 788	8 005 253
5.3. Предлагаане на пазара	-3 706 717	-1 235 572	-4 942 289
5.3. Предлагаане на пазара Украйна	14 113 197	4 704 399	18 817 596
5.4. Преработване на продуктите от риболов и аквакултури	2 029 383	676 461	2 705 845
6.3. Насърчаване изпълн. на ИМП - чл.80,т.1,ал.3 от Рег.508/2014	1 755	585	2 340
7.1.Техническа помощ ПМДР	2 287 692	762 564	3 050 256
ОБЩО:	27 848 170	8 042 695	35 890 865

* Източник: дирекция Финансова.

Таблица № 31 – Извършени плащания по подмерки от ПМДРА 2021-2027 г. за 2024 г. (лева)

Подмярка	ЕФМДРА	НБ	Общо
1.4.2. Събиране и обработване на данни за управление	518 171	222 073	740 244
5. Техническа помощ ЕФМДРА	57 418	24 608	82 026
ОБЩО	575 589	246 681	822 271

* Източник: дирекция Финансова.

4.1.5 Изпълнение на Цели по качеството.

Заложените цели по качеството за 2024г., свързани с автоматизиране на процесите, актуализиране на процедурите за работа във връзка с нормативни изменения, повишаване квалификацията на служителите и др. са изпълнявани системно през цялата година.

4.2. Сертифициращ орган по ОПРСР 2007 – 2013 г. и ПМДР 2014 – 2020 г.

4.2.1. Сертификация на разходите по Програмата за морско дело и рибарство 2014 – 2020 г. (ПМДР)

През 2024 г. в съответствие с член 131, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета от Сертифициращия орган (СО) на ПМДР 2014 – 2020 г. са изпратени две заявления за междинно плащане до Европейската комисия за възстановяване на разходите, направени от бенефициерите и платени за изпълнение на операциите. Сертифицираните от СО за 2024 г. публични разходи по ПМДР 2014 – 2020 г. са общо в размер на 38 871 290,77 лв., от които 30 397 584,57 лв. е съфинансиране от Европейския фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР) и 8 473 706,20 лв. са средствата от националния бюджет и включват разходи, декларирани от бенефициентите по общо 335 броя подадени искания за плащане. От началото на програмата до 31.12.2024 г. кумулативно от СО са сертифицирани 173 526 511,65 лв. публични средства, от които 134 508 246,09 лв. са от ЕФМДР и 39 018 265,60 лв. е националното съфинансиране. Отчетеното изпълнение на бюджета по ПМДР общо е 85,15 % и е с 15,28 % в повече спрямо 2023 г.

Сертифициращият орган на ПМДР е в процес на приключване на програмата, като съгласно изменения в член 135 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 срокът за подаване на окончателното заявление за междинно плащане за последната счетоводна година по ПМДР е удължен с 12 месеца и съответно е 31 юли 2025 г. Последното заявление за междинно плащане, подадено до 31 юли 2025 г., се счита за окончателно заявление за междинно плащане за последната счетоводна година. В допълнение към това срокът за подаване на документите за приключването на програмите също е удължен с 12 месеца и съответно е 15 февруари 2026 г. С направените изменения в приложимото законодателство периодът на последната десетата счетоводна година по ПМДР 2014 – 2020 г. е удължен с една година и съответно започва от 01.07.2023 г. и приключва на 30.06.2025 г.

Таблица № 32 – Обобщени плащания по мерки от ПМДР 2014 – 2020 г. към 31.12.2024 г. (лева)

Мярка	ЕФМДР	НБ	Общо
M01 - Насърчаване на устойчивото в екологично отношение, иновативно, конкурентноспособно и основано на знания рибарство с ефективно използване на ресурсите	27 046 524	10 025 425	37 071 949
M02 - Насърчаване на устойчивото в екологично отношение, иновативно, конкурентноспособно и основано на знания аквакултури с ефективно използване на ресурсите	24 060 231	8 020 078	32 080 309
M03 - Насърчаване на изпълнението на ОПОР	17 013 407	2 672 867	19 686 274
M04 - Увеличаване на заетостта и териториалното сближаване	27 458 566	4 845 630	32 304 195
M05 - Насърчаване на предлагането на пазара и преработката	31 365 891	10 455 297	41 821 189
M06 - Насърчаване на изпълнението на интегрираната морска политика	3 488 116	1 162 705	4 650 821
M07 - Техническа помощ	10 627 615	3 542 539	14 170 154
ОБЩО	141 060 350	40 724 541	181 784 891

* Източник: дирекция Финансова.

В изпълнение на дейностите по прилагане на ПМДР 2014 – 2020 г. на 04.04.2024 г. се прие от Европейската комисия годишният счетоводен отчет, изпратен от СО за девета счетоводна година с период от 01.07.2022–30.06.2023 г. съгласно член 126 (б) и във връзка с член 138 от Регламент (ЕС) № 1303/2013.

Преведените за 2024 г. средства от Комисията са общо в размер на 33 934 608,86 лв., представляващи възстановени междинни плащания по ПМДР 2014 – 2020 г. и годишно предварително финансиране по ПМДРА 2021 – 2027 г.

Проведени одити през 2024 г.

През 2024 г. от Одитния орган на ПМДР 2014 – 2020 г. – Изпълнителна агенция „Сертификационен одит на средствата от европейските земеделски фондове“ е стартиран осми системен одит за изразяване на увереност относно ефективното функциониране на системите за управление и контрол (СУК) на Управляващия орган (УО) и Междинното звено (МЗ) по ПМДР 2014–2020 г. и седми одит на операциите за оценка на законосъобразността и редовността на декларираните пред Европейската комисия разходи през периода 01.07.2023 г.–30.06.2024 г. по ПМДР 2014–2020 г. Към момента одитните ангажименти не са приключили.

През месец юли 2024 г. се проведе одитна мисия от ГД „Морско дело и рибарство“ № MARE114BG2729 Тематичен одит/MARE/E1, с основната цел да се получи разумна увереност, че системите за управление и контрол функционират ефективно, по-специално по отношение на ключово изискване № 2 — подходящ подбор на операции, проследяване на изпълнението на предишни препоръки относно одобряването на проекти за водено от общностите местно развитие (ВОМР), и ключово изискване № 4 — подходящи проверки на управлението с акцент върху проверките на повторно въведени суми, след като са били изключени от отчетите, в съответствие с член 137, параграф 2 от Регламента за общоприложимите разпоредби („текуща оценка“). Към момента няма получен одитен доклад.

2. Осъществяване на дейности по приключване на Оперативната програма за развитие на сектор „Рибарство“ (ОПРСР) 2007 - 2013 г.

През 2024 г. от Сертифициращия орган по Оперативната програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007–2013 г. са осъществявани дейности, свързани с актуализиране и поддържане на книгата на длъжниците по програмата. От Изпълнителната агенция по рибарство и аквакултури (ИАРА), Управляващ орган (УО) на ОПРСР, са предприети действия по приключване на програмата и представяне на окончателните резултати на Комисията от извършения мониторинг на проектите по изпълнението на производствените програми, заложи в инвестиционните намерения, неразделна част от договорите за безвъзмездна финансова помощ.

5. ОБОБЩЕНИ ДАННИ ЗА СУМИТЕ ПО ЛИНИЯ НА РАЗПЛАЩАТЕЛНАТА АГЕНЦИЯ ПО ПРОГРАМИ И ФОНДОВЕ ЗА 2024 г.

Таблица № 33 – Възстановени средства от Европейската комисия на България през 2024 г. (лева)

ЕФГЗ	1 611 745 653
ЕЗФРСР	688 022 325
ЕФМДР	33 934 607
ЕФМДРА (авансово)	2

6. АДМИНИСТРИРАНЕ НА НЕРЕДНОСТИ И ЛОШИ ВЗЕМАНИЯ В РАЗПЛАЩАТЕЛНАТА АГЕНЦИЯ

Във връзка с администрирането и управлението на възникналите лоши вземания на РА, се изпълняват следните дейности:

- Проследяване и отразяване на събираемостта на вземанията на Разплащателна агенция от Националната агенция за приходите;
- В изпълнение на задължението за докладване на тримесечна база до дирекция „Защита на финансовите интереси на Европейския съюз“ (АФКОС)/МВР на всички приложени процедури, във връзка с регистрираните нередности и проследяване на всички последващи административни и съдебни действия, за всяко тримесечие на 2024 г. са изготвени и изпратени уведомления за нередности през модул IMS;
- Изготвяне на годишен финансов отчет по нередности до Главна дирекция „Земеделие“ на ЕК за 2024 финансова година;

През 2024 г. в Държавен фонд „Земеделие“ - РА са регистрирани 263 бр. нови нередности, по схемите/мерките на Разплащателната агенция, от които 87 бр. са по схеми и мерки за директни плащания, 157 бр. – по ПРСР и 19 бр. – по селскостопански пазарни механизми. От горепосочените нарушения 118 бр. са случаите на установени вземания, 109 бр. са случаите на потенциални вземания и 2 бр. случаи без финансови последици. Случаи на съмнение за измама или установена за измама не са регистрирани през 2024 г. За 34 бр. от общо регистрираните нередности е установена липса на нередност и са приключени чрез прекратяване (Таблица № 34).

Таблица № 34 – Брой на нарушенията по схеми/мерки на РА през 2024 г.

Мярка/Схема	ДП	ПРСР	СПМ	Общо
Установени вземания	61	50	7	118
Потенциални вземания	26	71	12	109
Случаи без финансови последици	0	2	0	2
Съмнения за измама	0	0	0	0
Установена измама	0	0	0	0
Установена липса на нередност	0	34	0	34
Общо	87	157	19	263

За 2024 г. финансовите последици за случаите на регистрирани нередности са в размер на 5 098 418,75 лв. (Таблица № 35).

Таблица № 35 – Финансов ефект по схеми/мерки

Мярка/Схема	ДП	ПРСР	СПМ	Общо (лв.)
Установени вземания (лв.)	923 645,75	3 461 484,72	713 288,28	5 098 418,75
Съмнения за измама (лв.)	0.00	0.00	0.00	0.00
Общо (лв.)	923 645,75	3 461 484,72	713 288,28	5 098 418,75

Възстановените средства през 2024 г. по регистрирани лоши вземания към РА са в размер на 16 110 640,58 лв.

II. ПРОГРАМА САПАРД

1. Информация за извършената дейност

1.1. Администриране на нередности

Администрирането и управлението на възникналите лоши вземания по проекти от програма САПАРД включва следните дейности:

- Поддържане и актуализиране на информацията, налична в „Централния регистър на длъжниците” и „Книгата на длъжниците” по програмата за всички налични в тях бенефициери;

- Изготвяне на доклади до дирекция „Национален фонд” на Министерство на финансите за приключени като несъбираеми случаи на нередности по програма САПАРД;

- Проследяване и отразяване на събираемостта на вземанията по програма САПАРД от Националната агенция за приходите;

- Изготвяне и изпращане до дирекция „Национален фонд” на Министерство на финансите на коректно осчетоводените приходи и разходи, възникнали във връзка с регистрираните лоши дългове; на тримесечните финансови отчети, отразяващи общия размер на лошите дългове; на отразената информация на тримесечна база за движението по параграфите на Единната бюджетна класификация и на съставените на тримесечна база баланс и оборотна ведомост на програма САПАРД.

- Осчетоводяване на постъпили погасителни плащания; ежемесечно изчисляване и осчетоводяване на дължими лихви от бенефициери - лоши длъжници по програма САПАРД. Изготвяне на тримесечни финансови отчети, месечен отчет по параграфите на ЕБК, сборни оборотни ведомости и баланс, предоставяни на дирекция „Национален фонд” на Министерство на финансите.

- В изпълнение на задължението за докладване на тримесечна база до дирекция „Защита на финансовите интереси на Европейския съюз” (АФКОС)/МВР на всички приложени процедури, във връзка с регистрираните нередности на ниво проект, и проследяване на всички последващи административни и съдебни действия, за всяко тримесечие на 2024 г. са изготвени и изпратени уведомления за нередности, на хартиен носител.

- Съгласно Заповед № 03-РД/2773 от 28.11.2011 г. ежемесечно се извършват регулярни проверки за промени в актуалното състояние на бенефициери - длъжници по програма САПАРД в правно информационна система АПИС. Информацията се обработва по компетентност в срок. В резултат на констатациите се предприемат мерки по администриране на дълговете. В тази връзка периодично се извършва преглед, анализ и комуникация с външни институции, както и с други звена на ДФЗ по отношение окомплектоването и обосновката при изразяване на предложение за вземане на крайно решение относно прилагане на процедура по регистрирани нередности, с оглед спазване на административните изисквания на дирекцията.

Обобщени данни за моментното състояние на лошите вземания към края на 2024 г. са представени в Таблица № 36.

Таблица № 36 – Проследяване на основните показатели в Книгата на длъжниците към 31.12.2024 г.

Салда в Книга на длъжниците (главници)	Брой Дългове	ЕС лв.	НБ лв.	Всичко лв.
Суми за възстановяване	47	0,00	28 155 991,88	28 155 991,88
Несъбираеми суми	117	0,00	79 728 809,35	79 728 809,35
ВСИЧКО:	164	-	-	107 884 801,23

През 2024 г. възстановените суми от длъжници по програма САПАРД са в размер на 2 868,92 лв., отнесени за погасяване на лихва.

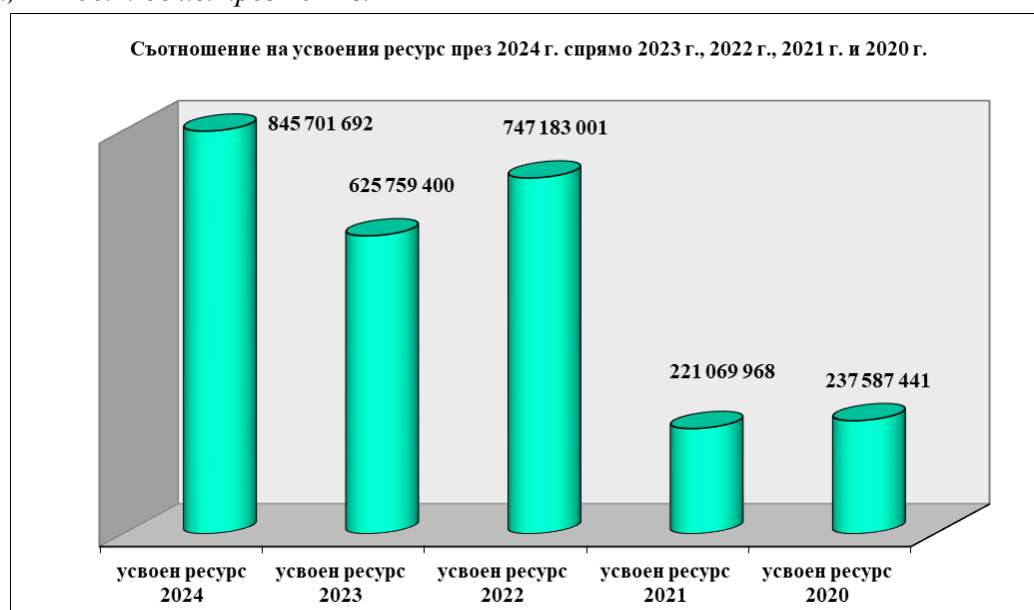
III. НАЦИОНАЛНО ПОДПОМАГАНЕ

1. КРАТКОСРОЧНИ СХЕМИ ЗА ПОДПОМАГАНЕ

Държавен фонд „Земеделие“, чрез дирекция „Краткосрочни схеми за подпомагане“ осъществява държавното подпомагане, в т.ч. безвъзмездна помощ и краткосрочно кредитиране, по реда и условията на одобрени от Управителния съвет (УС) на ДФ „Земеделие“ целеви субсидии и кредитни линии със средства от Националния бюджет.

През 2024 г. дирекция „Краткосрочни схеми за подпомагане“ работи по 28 схеми за подпомагане на земеделските стопани. По всички действащи схеми за краткосрочно финансиране са подпомогнати 62 325 бенефициери по подадени 66 840 заявления.

Общо изплатеният ресурс (*Приложение 1*) по мерките на краткосрочно подпомагане е **845 701 692 лв.**, (при 625 759 400 лв. през 2023 г., 747 183 001 лв. през 2022 г., 221 069 968 лв. през 2021 г.

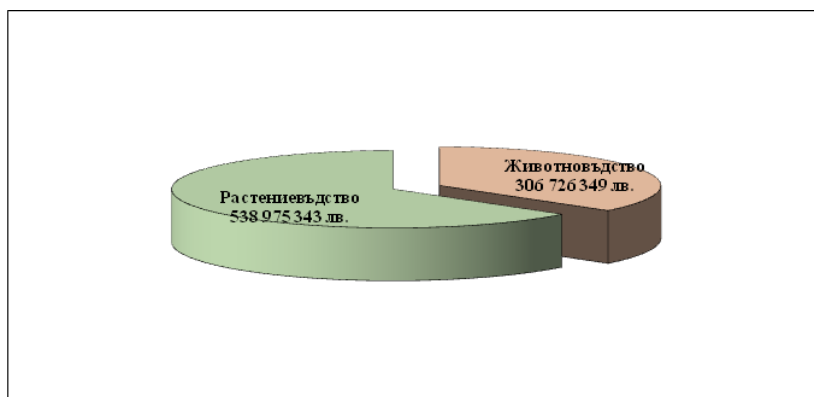
Изплатените средства през отчетната година бележат ръст от 26 % спрямо 2023 г.

Усвояването на средствата възлиза на 99,68 %, спрямо общо утвърдения бюджет от **848 454 552 лв.** за отчетната година по направление държавни помощи.

- Подпомагане на сектор „Животновъдство” – **306 726 349 лв.** (при 345 092 608 лв. през 2023 г., 437 864 756 лв. през 2022 г., 174 971 479 лв. за 2021 г. и 179 290 162 лв. за 2020 г.)

- Подпомагане на сектор „Растениевъдство” – **538 975 343 лв.** (при 280 666 793 лв. за 2023 г., 309 191 448 лв. за 2022 г., 46 098 489 лв. за 2021 г. и 58 297 279 лв. за 2020 г.)

- Финансирането на сектор „Растениевъдство ” възлиза на близо **64 %** от общия усвоен ресурс.

ПРЕДОСТАВЕНИ БЕЗВЪЗМЕЗДНИ ПОМОЩИ

1. Държавни помощи по Регламент (ЕС) 702/2014, изменен с Регламент (ЕС) 2022/2472

1.1. Помощ за компенсиране разходите на земеделски производители, свързани с изпълнение на мерки по Националната програма за контрол на вредителите в трайните насаждения през зимния период.

- Изплатена субсидия: 8 706 793.62 лв.
- Брой подпомогнати: 6 077 бр. (подадени заявления 3 429 за пролетни третирувания и 2 648 за есенни)

Помощта се предоставя за компенсиране на част от разходите на земеделските стопани, отглеждащи семкови, костилкови овощни видове, ягоди, малини и маслодайна роза, по закупуване на продукти за растителна защита и продукти за ускоряване на процесите на гниене на листата, които се използват за контрол и ликвидиране на вредители, и които са обект на Програмата, в трайните насаждения през зимния период или за т.нар. „зимни пръскания”, прилагащи през пролетта в периода след преминаване на студовите до набъбване на пъпките, при условие че са допустими/разрешени за употреба за съответната култура съгласно Програмата, както и за продукти за растителна защита, които се прилагат през есента в периода на масов листопад, при условие че са допустими/разрешени за употреба за съответната култура съобразно Програмата.

Целта е ограничаване на загубите от разпространението на вредители по трайни овощни насаждения (семкови и костилкови овощни видове), ягоди, малини и маслодайна роза, които се повлияват от приложените извън вегетационния период на културите мерки за контрол и ликвидиране, и с които се унищожават зимуващи форми

на вредители. Помощта е нотифицирана и одобрена от ЕК през 2023 г. за нов програмен период до края на 2029 г.

1.2. Помощ за компенсиране разходите при отстраняване и унищожаване на мъртви животни (екарисажи/инсинератори)

- Изплатена субсидия: 25 999 999.84 лв.
- Брой заявления от БАБХ по периоди: 4 бр.
- Брой оператори: 2 бр.

Помощта се предоставя за компенсиране разходи при събиране, извозване, отстраняване и унищожаване на мъртви животни. Предоставя се чрез БАБХ на екарисажи/инсинератори, които предоставят субсидирани услуги на земеделски стопани. Помощта е пренотифицирана, одобрена от ЕК до края на 2029 г.

1.3. Помощ за сертифициране на стопанства в сектор „Плодове и зеленчуци“ по стандарта GLOBALG.A.P

- Изплатена субсидия: 77 377.84 лв.
- Брой подпомогнати: 56 бр.

Целта на помощта е чрез въвеждане на стандарта GLOBALG.A.P. да се оптимизира процеса по производство на качествени селскостопански продукти в сектор „Плодове и зеленчуци“, да се намали използването на химически суровини и да се сведе до минимум вредното въздействие върху околната среда на земеделските операции. Помощта е пренотифицирана, одобрена от ЕК до края на 2029 г.

1.4. Помощ за участие в изложения и панаири на сектор „Животновъдство“ и „Растениевъдство“

- Изплатена субсидия: 3 724 000 лв.
- Брой подпомогнати ползватели: 39 бр.

Помощта за участие в изложения и панаири в сектор „Животновъдство“ и „Растениевъдство“ се предоставя посредством субсидирани услуги от съответната развъдна асоциация или организация и не включва директни плащания на парични суми към земеделските стопани. Участието в изложенията цели популяризиране постиженията и възможностите на селскостопански животни, култури и преработени земеделски продукти, показване на достиженията в селекцията, обогатяване на знанията и засилване на контактите в рамките на мероприятията. Помощта е пренотифицирана и одобрена от ЕК през 2016 г. за нов програмен период до края на 2029 г.

Таблица № 37 – Усвояване на разпределен ресурс по схема за държавна помощ „Помощ за участие в изложения“ през 2024 г.

1	Развъдна асоциация за млечни овце	105 000
2	Фондация „ОТ БГ“	4 900
3	Българската асоциация на сомелиерите и виноценителите	4 900
4	Сдружение „Обединени български животновъди“	69 900
5	Асоциация за развъждане на млечните породи кози	32 300
6	Съвет по туризъм – Пловдив	35 000
7	Асоциация за развъждане на породата Ил дьо Франс в България	40 800
8	Сдружение „РЯХОВЕЦ – 2500“	31 500

9	Национална овцевъдна и козевъдна асоциация	73 000
10	Развъдна асоциация „Български киноложки клуб за Българско овчарско куче“ за второ полугодие на 2024 г.	45 000
11	Сдружение „Българска асоциация на малинопроизводителите и ягодоплодните“	83 400
12	Асоциация „Традиционни български консерви“ за участие в две изложения - „Riga FOOD 2024“ и „Nordic organic food fair 2024“	150 000
13	Българска асоциация на производителите на оранжерийна продукция	71 900
14	Министерството на земеделието и храните - „АГРА“, Словения	130 000
15	Министерство на земеделието и храните - „БИОФАХ“	270 000
16	Министерство на земеделието и храните - „ПРОВАЙН“	400 000
17	Асоциация „Български спортен кон“	10 000
18	Съюз на птицевъдите в България	130 000
19	Сдружение с нестопанска цел „Организация на развъдчиците на автохтонни породи овце в България-гр. Калофер“	45 000
20	Асоциация на месопреработвателите в България	185 000
21	Съюз на производителите на комбинирани фуражи	87 000
22	Сдружение „Съюз на Дунавските овощари“	96 000
23	Сдружение "Българска асоциация на винените професионалисти"	70 000
24	Асоциация на коневъдите в България	79 500
25	Сдружение „Обединени български животновъди“ за провеждане на изложение за селскостопански животни – „Църногорски събор“	130 000
26	Асоциация „Източнобългарски кон“	10 000
27	Международна организация Каракачанско куче“ за провеждане на изложение в гр. Стара Загора	10 700
28	Министерство на земеделието и храните	350 000
29	Сдружение „Български традиционни млечни продукти“	145 000
30	Добруджански овощарски съюз	74 500
31	Фондация „ОТ БГ“	6 000
32	Сдружение „Съвет по туризъм – Пловдив“	50 000
33	Изпълнителна агенция по селекция и репродукция в животновъдството	180 000
34	Сдружение „Земеделски стопани“	58 000
35	Българска аграрна камара	213 700
36	Българска Асоциация на Производителите на Оранжерийна Продукция	116 000
37	Асоциация „Традиционни български консерви“	60 000
38	Областен Пчеларски Съюз-Плевен	11 000
39	Развъдна асоциация „Български киноложки клуб за Българско овчарско куче“ за първо полугодие на 2025 г.	59 000

1.5. Помощ за участие на земеделски стопани в схема за качество за производство на семена и посадъчен материал.

- Изплатена субсидия: 1 199 987.98 лв.
- Брой подпомогнати: 1 бр.

Помощта се предоставя на малки и средни предприятия в растениевъдството, получили разрешение за производство на посевен материал, чрез предоставяне на субсидирани услуги от Изпълнителната агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол (ИАСАС) и от лицата по чл.6, чл.7 и чл. 31, ал. 5 от ЗППМ, действащи от името и под контрола на ИАСАС. Целта на помощта е увеличаване на производството и използването на сертифицирани (качествени) семена за зърнени, фуражни, зеленчукови, маслодайни култури, картофи и тютюн, памук, овощен посадъчен материал и лозов посадъчен материал. Помощта е нотифицирана и одобрена от ЕК за нов програмен период до края на 2029 г.

1.6. Помощ за компенсиране разходите на земеделски стопани, свързани с изпълнение на мерките по Държавната профилактична програма и Програмите за надзор и ликвидиране на болести по животните

- Изплатена субсидия: 22 488 451.63 лв.
- Брой ползватели: 961 бр.

Помощта се предоставя на животновъди, чрез предоставяне на субсидирани услуги от ветеринарни лекари за дейностите по идентификация на животните и извършване на диагностични изследвания на животните при изпълнение на Държавната профилактична програма и програмите за надзор и ликвидиране на болести по животните. Подпомагат се земеделски стопани, отглеждащи селскостопански животни, чрез покриване на разходите за дейности със задължителен характер, свързани с гарантиране здравето на животните и недопускане на заразни болести и зоонози. Помощта е нотифицирана и одобрена от ЕК за нов програмен период до края на 2029 г.

1.6.1. За дейности, извършени в периода 01.11.2023 - 31.12.2023

- Изплатена субсидия: 1 626 261.46 лв.
- Брой подпомогнати: 662 бр.

1.6.2. За дейности, извършени в периода 01.01.2024 - 30.05.2024

- Изплатена субсидия: 10 237 779.21 лв.
- Брой подпомогнати: 927 бр.

1.6.3. За дейности, неотчетени за периода 01.01.2024 -31.05.2024

- Изплатена субсидия: 30 198.62 лв.
- Брой подпомогнати: 3 бр.

1.6.4. За дейности, извършени в периода 01.06.2024 г. - 31.10.2024

- Изплатена субсидия: 9 959 514.34 лв.
- Брой подпомогнати: 928 бр.

1.6.5. За дейности, извършени в периода 01.01.2024 - 31.10.2024

Сумата е за закупуване на диагностикуми и ваксини посочения период на 2024 г.

- Изплатена субсидия: 634 698 лв.
- Брой подпомогнати: 28 бр.

1.7. Помощ за компенсиране разходите на земеделски производители, свързани с изпълнение на мерки по „Национална програма от мерки за контрол на почвени неприятели по картофите от сем. Телени червеи (*Elateridae*)“.

- Изплатена субсидия: 1 312 656.59 лв.
- Брой подпомогнати: 274 бр.

Помощта се предоставя под формата на компенсиране на част от разходите на земеделските стопани по закупуване на продукти за растителна защита за контрол на

вредителите по култура картофи, чрез изплащане частта от разходите на земеделските стопани. Помощта е нотифицирана и одобрена от ЕК за нов програмен период до края на 2029 г.

1.8. Помощ за компенсиране разходите на земеделски стопани, свързани с изпълнение на мерки по „Национална програма от мерки за контрол на Доматен миниращ молец - *Tuta absoluta* Meyrick (Lepidoptera)

- Изплатена субсидия: 379 967.70 лв.
- Брой подпомогнати: 205 бр.

Помощта се предоставя за ограничаване загубите на продукцията, причинени от вредителя Доматен—миниращ молец - *Tuta absoluta*, по зеленчукови култури, отглеждани в оранжерии и е под формата на компенсиране на част от разходите на земеделските стопани, отглеждащи домати в оранжерии, по закупуване на продукти и средства за растителна защита за контрол и ликвидиране на вредителя по културата домати. Помощта е нотифицирана и одобрена от ЕК за нов програмен период до края на 2029 г.

1.9. Държавна помощ за компенсиране на материални щети по загинали селскостопански животни и унищожени пчелни кошери и пчелни семейства в резултат на природни бедствия през 2023 г.

- Изплатена субсидия: 239 010.01 лв.
- Брой подпомогнати: 11 бр.

Помощта е нотифицирана и одобрена от ЕК през 2015 г. до края на 2020 г. Схемата за държавна помощ се прилага по Регламент (ЕС) № 702/2014 г.), изменен с Регламент (ЕС) 2020/2008 на Комисията от 8 декември 2020 година по отношение на периода на прилагането. В тази връзка срокът на действие е изменен до 2029 г.

1.10. Помощ за съфинансиране на застрахователни премии при застраховане на селскостопанска продукция.

- Изплатена субсидия: 3 033 448.72 лв.
- Брой подпомогнати: 678 бр.

Държавна помощ „Помощ за съфинансиране на застрахователни премии при застраховане на селскостопанска продукция в сектор „Растениевъдство“ се прилага в подкрепа на земеделските стопани от 2010 г. За настоящия програмен период е пренотифицирана през месец февруари на 2024 г. и е със срок на прилагане до края на 2025 г.

Помощта се предоставя на земеделските стопани чрез заплащане от страна на държавата на част от застрахователните премии по сключени застрахователни полици за застраховане на селскостопанска им продукция за съответния сезон.

1.11. Схема за предоставяне на държавна помощ за създаване и поддържане на родословна книга и за определяне на продуктивността и генетичните качества на животните

- Изплатена субсидия: 9 837 741.97 лв.
- Брой подпомогнати развъдни организации: 51 бр.

С помощта се подпомагат селекционните дейности в животновъдния сектор чрез предоставяне на субсидирани услуги (за създаване и поддържане на родословна книга и за определяне продуктивността и генетичните качества на животните) от одобрени организации, (развъдни организации по реда на чл. 29 от Закона за животновъдството и Изпълнителна агенция по селекция и репродукция в животновъдството (ИАСРЖ), в

случаите в които няма одобрена развъдна организация за определена порода). Помощта се предоставя на земеделските производители, чрез развъдните организации и ИАСРЖ.

Помощта е нотифицирана и одобрена от ЕК за нов програмен период до края на 2029 г.

1.12. Помощ за компенсиране разходите на земеделски стопани, свързани с изпълнение на мерки по Национална програма от мерки за предотвратяване разпространението и контрол на вредители по лозата (род Vitis)

- Изплатена субсидия: 1 024 736.78 лв.
- Брой подпомогнати: 56 бр.

Целта на помощта е контрол и ограничаване разпространението на вредители по лозата (род Vitis) и се предоставя за компенсиране на част от разходите на земеделските стопани, отглеждащи лози по закупуване на продукти за растителна защита, които се използват за контрол и ограничаване разпространението на вредители, съобразно Националната програма от мерки за предотвратяване разпространението и контрол на вредители по лозата (род Vitis).

Помощта е нотифицирана пред Европейската комисия на 6 юни 2024 г. и одобрена. Срокт ѝ на прилагане е до 31.12.2029 г.

2. Минимални помощи по Регламент № 1408/2013 г. на Комисията от 18 декември 2013 г., изменен с Регламент (ЕС) № 2019/316 от 21 февруари 2019 г., за прилагане на членове 107 и 108 от Договора за функциониране на ЕС към помощите de minimis в сектора за производство на селскостопански продукти

С изменението на Регламент № 1408/2013 г. на Комисията от 18 декември 2013 г. с Регламент (ЕС) № 2019/316 се променя максималния индивидуален праг от 15 000 евро на 25 000 евро.

Изплатеният размер през 2024 г. на минималните помощи от типа de minimis по Регламент № 1408/2013, изменен с Регламент (ЕС) № 2019/316, е в размер общо на **12 391 886.58 лв.**, предоставен на **2 054 земеделски стопани**. Предоставеният ресурс е в рамките на остатъчния ресурс до максимално допустимия за период от три данъчни години (2022 – 2024 г.).

2.1. Помощ de minimis, съгласно Регламент (ЕС) № 1408/2013, изменен с Регламент (ЕС) № 316/2019 за подпомагане на земеделски стопани в секторите - картофи, черупкови плодове (орехи, бадеми и лешници) и култивирани гъби

- Изплатена субсидия: 10 701 961.14 лв.
- Брой подпомогнати: 1 891 бр.

2.2. Помощ от типа de minimis съгласно Регламент (ЕС) № 1408/2013, за компенсиране на щети от пожари през 2024 г.

- Изплатена субсидия: 1 368 534.44 лв.
- Брой подпомогнати: 147 бр.

2.3. Индивидуална помощ de minimis, съгласно Регламент (ЕС) № 1408/2013, изменен с Регламент (ЕС) № 316/2019 на земеделски стопани

- Изплатена субсидия: 267 391.00 лв.
- Брой подпомогнати: 8 бр.

Помощите се предоставят по инициатива на Министерство на земеделието и храните, след Решение на УС на Фонда.

2.4. Помощ de minimis, съгласно Регламент (ЕС) № 1408/2013, изменен с Регламент (ЕС) 2019/316, на регистрираните по Наредба № 3 от 1999 г. земеделски стопани за покриване разходите по задължителни мерки за контрол за съответствие във връзка с участие в схема за качество ЗНП „Странджански манов мед“/„Манов мед от Странджа“

- Изплатена субсидия: 9 000 лв.
- Брой подпомогнати: 5 бр.

2.5. Помощ de minimis (съгласно Регламент (ЕС) № 1408/2013, изменен с Регламент (ЕС) № 316/2019) за закупуване на транспортни средства - специализирани ремаркета за членове на Български киноложки клуб за Българско овчарско куче

- Изплатена субсидия: 45 000.00 лв.
- Брой подпомогнати: 3 бр.

3. Минимални помощи по Регламент (ЕС) 2023/2831 (предишен Регламент 1407/2013 г.) на Комисията

Регламент (ЕС) 2023/2831 на Комисията от 13 декември 2023 г. (предишен Регламент (ЕС) 1407/2013), относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis е в сила от 01.01.2024 г.

Максималният размер на помощта *de minimis* за едно и също предприятие (в т.ч. при наличие на обстоятелства по преобразуване: сливане/придобиване/разделяне) е увеличен спрямо предходния период и не може да надхвърля левовата равностойност 300 000 евро (586 749 лв.) за период от три години. Срокът от 3 години се оценява периодично. За всяко ново предоставяне на помощ de minimis се взема предвид общият размер на помощта de minimis, предоставена през предходните 3 години преди датата на предоставянето ѝ (съгласно §11 от преамбюла на Регламент (ЕС) 2023/2831).

3.1. Минимална помощ de minimis, съгласно Регламент (ЕС) № 2023/2831 от 13.12.2023 г. на предприятия, ангажирани в говедовъдството, за компенсиране на разходите за клане, транспорт и административни документи за отгледани и заклани говеда

- Изплатена субсидия: 1 354 470.00 лв.
- Брой подпомогнати: 166 бр.

3.2. Помощ de minimis, съгласно Регламент (ЕС) 1407/2013, изменен с Регламент (ЕС) № 2023/2831, за участия в изложения

- Изплатена субсидия: 360 600 лв.
- Брой подпомогнати: 3 бр.

С предоставянето на държавното подпомагане се цели оказване на подкрепа на българските предприятия, ангажирани в сектора на преработка на селскостопански продукти, за повишаване на тяхната конкурентоспособност, създаване и разширяване на пазарни позиции на българските изделия. Подпомагат се асоциации и други организации за организиране и участие в изложения и търговски панаири, за дейности, които не попадат в обхвата на схемата за държавна помощ.

3.3. Индивидуална помощ de minimis, съгласно Регламент (ЕС) № 2023/2831 за подпомагане на ДП „Кабиюк“

- Изплатена субсидия: 120 000 лв.

4. Схеми за подпомагане, предоставени съгласно Насоките за държавна помощ в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони

4.1. Държавна помощ за компенсиране на щетите по земеделските култури, причинени от неблагоприятни климатични условия, които могат да бъдат приравнени на природни бедствия

Европейската комисия предостави на България възможност да реагира гъвкаво при изплащането на държавни помощи от националния бюджет в случай на неблагоприятни климатични условия и природни бедствия. Средствата могат да бъдат предоставени в срок до 4 години след неблагоприятното събитие.

Помощта е нотифицирана и одобрена от ЕК през 2015 г. до края на 2020 г. Предвид удължаването на срока на прилагане на Насоките на Европейския съюз за държавната помощ в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за периода 2014 - 2020 г. с 2 години (от 31.12.2020 г. до 31.12.2022 г.). В допълнение, с Решение на ЕК С(2022)8442 от 21.11.2022 г., срокът за прилагане се удължава до 31.12.2027 г.

4.1.1. Помощ за компенсиране на щетите по земеделските култури, причинени от неблагоприятни климатични условия, които могат да бъдат приравнени на природни бедствия, с протоколи, издадени през периода август – октомври 2023 г.

- Изплатена субсидия: 2 276 957.66 лв.
- Брой подпомогнати: 202 бр.

4.1.2. Помощ за компенсиране на щетите по земеделските култури, причинени от неблагоприятни климатични условия, които могат да бъдат приравнени на природни бедствия-доплащане за 2023 г.

- Изплатена субсидия: 352 569.38 лв.
- Брой подпомогнати: 4 бр.

Доплащането към земеделските стопани с констативни протоколи за щети през 2023 г. по овощна култура-вишна е във връзка с актуализиране на ставката от страна на МЗХ.

4.1.3. Помощ за компенсиране на щетите по земеделските култури, причинени от неблагоприятни климатични условия, които могат да бъдат приравнени на природни бедствия-на земеделски стопани, които не са подали заявления за кандидатстване по помощта в срока, утвърден в указанията за прилагане на помощта през 2022 г., за които има издадени констативни протоколи за 100% пропаднали площи за щети, причинени от неблагоприятни климатични условия, настъпили през 2022

- Изплатена субсидия: 182 500.22 лв.
- Брой подпомогнати: 7 бр.

4.1.4. Помощ за компенсиране на щетите по земеделските култури, причинени от неблагоприятни климатични условия, които могат да бъдат приравнени на природни бедствия, настъпили през 2024 г., с протоколи, издадени през периода до 31.07.2024 г.

- Изплатена субсидия: 5 494 017.57 лв.
- Брой подпомогнати: 384 бр.

4.2. Помощ за реализирането на доброволно поети ангажменти за хуманно отношение

Помощта се предоставя на земеделските стопани за реализиране на доброволно поети ангажменти за хуманно отношение към животните в сектори птицевъдство и свиневъдство. Предоставя се за покриване на допълнителни разходи или пропуснати доходи, свързани с изпълнение на доброволни ангажменти, поети за най-малко 5 години. Помощта е нотифицирана, одобрена е от ЕК за нов програмен период и се прилага от 01.01.2018 г. до 31.12.2022 г., удължен до 31.12.2024 г. В последствие двете държавни помощи са нотифицирани и одобрени със **срок на прилагане от 01.01.2024 г. до 31.12.2029 г.**

4.2.1. Помощ за реализирането на доброволно поети ангажменти за хуманно отношение към птиците за 2024 г.

- Изплатена субсидия: 39 244 685.13 лв.
- Брой подпомогнати птицевъди: 252 бр.

4.2.2. Помощ за реализирането на доброволно поети ангажменти за хуманно отношение към свинете за 2024 г.

- Изплатена субсидия: 41 915 068.28 лв.
- Брой подпомогнати свиневъди: 62 бр.

5. Временна рамка за мерки за държавна помощ при кризи и преход в подкрепа на икономиката след агресията на Русия срещу Украйна.

При спазване на правилата Временната рамка за мерки за държавна помощ при кризи в подкрепа на икономиката след агресията на Русия срещу Украйна, Европейската комисия одобри държавни помощи „Помощ в подкрепа на ликвидността на земеделски стопани за преодоляване на негативното икономическо въздействие на руската агресия срещу Украйна“ и „Помощ в подкрепа на ликвидността на земеделски стопани, производители на зърнени и маслодайни култури, за преодоляване на негативното икономическо въздействие на руската агресия срещу Украйна“.

Целта на финансовата подкрепа е осигуряване на достатъчна ликвидност за земеделските стопани от първичното селскостопанско производство – животновъди, отглеждащи едри и дребни преживни животни, пчелни семейства, производители на плодове и зеленчуци, маслодайна роза, винени лозя, тютюн, пшеница, царевица, ечемик, слънчоглед и рапица, за да се смекчат негативните ефекти на руската агресия срещу Украйна, наложените санкции и предприетите ответни мерки, и да се осигури непрекъснатостта на икономическата дейност.

5.1. Помощ в подкрепа на ликвидността на земеделски стопани за преодоляване на негативното икономическо въздействие на руската агресия срещу Украйна и Помощ в подкрепа на ликвидността на земеделски стопани, производители на зърнени и маслодайни култури, за преодоляване на негативното икономическо въздействие на руската агресия срещу Украйна

- Изплатена субсидия: 653 081 565.88 лв.
- Брой подпомогнати земеделски стопани: 52 027 бр.

При прилагането на помощите през 2024 г. има значителен ръст с близо 35 % на приети заявления, както и усвоения ресурс. Приетите заявления по схемата са 52 027 бр. спрямо 35 325 бр. за 2023 г., а усвоеният ресурс възлиза на 653 081 566 лв., спрямо 425 837 128 лв. за 2023 г.

Подпомагането по направления, съгласно указанията, е както следва:

5.1.1. Помощ за земеделските стопани в сектор „Животновъдство“

- Изплатена субсидия: 163 657 806 лв.
- Брой подпомогнати земеделски стопани: 17 752 бр.

5.1.2. Помощ за земеделските стопани, в сектор „Растениевъдство“

- Изплатена субсидия: 162 353 760 лв.
- Брой подпомогнати земеделски стопани: 20 558 бр.

5.1.2. Помощ за земеделските стопани, в сектор „Зърнопроизводство“

- Изплатена субсидия: 327 070 000 лв.
- Брой подпомогнати земеделски стопани: 24 759 бр.

Общият брой подпомогнати бенефициери не съответства на брой по направления, тъй като има бенефициери, които са кандидатствали и получили подпомагане по няколко направления.

5.2. Помощ в подкрепа на разходи за вода за напояване при отглеждане на земеделски култури.

- Изплатена субсидия: 10 745 167.70 лв.
- Брой подпомогнати земеделски стопани: 160 бр.

ОТСРОЧВАНЕ НА КРЕДИТИ

Отсрочване на кредити за животновъди, птицевъди и свиневъди, получени през 2008, 2009 и 2010 година и за животновъди, получени през 2012 г.

Предоставените кредити за животновъди, птицевъди и свиневъди, получени през 2008, 2009 и 2010 година и за животновъди, получени през 2012 г., по искане на браншовите организации и с решения на УС на ДФ „Земеделие“, ежегодно са отсрочвани с една година.

През 2020 г., с прилагането на схема за държавна помощ „Помощ за подкрепа за осигуряване на ликвидност на земеделските стопани, извършващи дейност в първичното селскостопанско производство за преодоляване на последствията от негативното икономическо въздействие от COVID-19“ за погасяване на кредити до 100 000 евро, бяха погасени значителен дял: 95% от дължимите отсрочвани във времето кредити, предоставени за едри и дребни преживни животни. Продължаващото отсрочване е за остатъка от непогасеното задължение.

Предвид проблемите на сектор „Животновъдство“ на заседание на УС на Фонда е взето решение за отсрочване на предоставените краткосрочни кредити до 27.11.2024 г. Лихвата по отсрочването е в размер на 4.5 %.

В края на отчетната година, на заседание на УС на Фонда е взето решение за ново отсрочване до 27.11.2025 г. на предоставените краткосрочни кредити. Лихвеният процент за отсрочване на предоставените краткосрочни кредити е 4.5%, като същия не следва да е по-малък от референтния лихвен процент за Република България, приложим към датата на сключване на анекса за отсрочване на кредита, и се начислява от 28.11.2024 г. (датата, следваща падежа).

Кредитния дълг по главницата на отсрочените кредити възлиза на 4 069 002 лв. и 797 412 лв. по лихва, за 73 бенефициера (в т.ч. 24 бр. животновъди, 37 бр. птицевъди и 12 бр. свиневъди) по сключени 106 договора.

ПРЕДОСТАВЕН РАЗМЕР НА МИНИМАЛНИ ДЪРЖАВНИ ПОМОЩИ ЗА ПЕРИОД ОТ ТРИ ДАНЪЧНИ ГОДИНИ ОТ 2022 ДО 2024

1. Минимални помощи de minimis по Регламент (ЕС) № 1408/2013 на Комисията от 18 декември 2013 година, изменен с Регламент (ЕС) 2019/316 от 21 февруари 2019 г.

От 2019 г., Регламент (ЕС) № 1408/2013 е изменен с Регламент (ЕС) 2019/316 от 21 февруари 2019 г. С него се изменят максималния индивидуален праг от 15 000 евро на 25 000 евро, а националният праг за България - от 85 059 046 лв. (43 490 000 евро) на 124 437 825 лв. (63 624 050 евро).

Общо усвоените средства под формата на минимални помощи de minimis по Регламент (ЕС) № 1408/2013, изменен с Регламент (ЕС) 2019/316, за период от **три данъчни години от 2022 до 2024 г.**, възлиза на сумата от **12 391 886.58 лв.** С усвоеният размер не се надвишава националният праг на максималния кумулиран размер на помощта de minimis за тригодишен период от 124 437 825.71 лв.

Таблица № 38

МАКСИМАЛЕН ПРАГ НА DE MINIMIS ЗА 3 ГОДИНИ (лв.)	124 437 825.71
Общо ресурс по de minimis за периода 2022-2024 г. (лв.), в т.ч.:	88 826 346.99
Усвоен ресурс по de minimis през 2022 г. (лв.)	30 918 402.05
Усвоен ресурс по de minimis през 2023 г. (лв.)	45 516 058.36
Усвоен ресурс по de minimis през 2024 г. (лв.)	12 391 886.58
ОСТАТЪК ЗА УСВОЯВАНЕ ПО DE MINIMIS ДО НАЦИОНАЛНИЯ ПРАГ (лв.)	35 611 478.72

2. Минимални помощи de minimis по Регламент (ЕС) № 717/2014

Максималният размер на помощта *de minimis* за едно и също предприятие (в т.ч. при наличие на обстоятелства по преобразуване: сливане/придобиване/разделяне), не може да надхвърля левовата равностойност на **30 000 евро (58 674 лв.)** за период от три последователни бюджетни години. Националният праг по помощта за България е в размер на левовата равностойност на **1 270 000 евро (2 483 904 лв.)**.

През периода от **три данъчни години от 2022 до 2024 г.**, усвоените средства под формата на минимални помощи de minimis по Регламент (ЕС) № 717/2014 в сектора на рибарството и аквакултурите, възлиза на сумата от **558 967.14 лв.** С усвоеният размер не се надвишава националният праг на максималния кумулиран размер на помощта de minimis за тригодишен период от 2 483 904 лв.

Таблица № 39

МАКСИМАЛЕН ПРАГ НА DE MINIMIS ЗА 3 ГОДИНИ (лв.)	2 483 904.00
Общо ресурс по de minimis за периода 2022-2024 г. (лв.), в т.ч.	558 967.14
Усвоен ресурс по de minimis през 2022 г. (лв.)	558 967.14
Усвоен ресурс по de minimis през 2023 г. (лв.)	0.00
Усвоен ресурс по de minimis през 2024 г. (лв.)	0.00
ОСТАТЪК ЗА УСВОЯВАНЕ ПО DE MINIMIS ДО НАЦИОНАЛНИЯ ПРАГ (лв.)	1 924 936.86

На сайта на ДФ “Земеделие“ има информация за индивидуалния размер на помощите de minimis по Регламент (ЕС) № 1408/2013 на Комисията, изменен с

Регламент (ЕС) 2019/316 и помощи de minimis по Регламент (ЕС) № 717/2014 в сектора на рибарството и аквакултурите: <https://www.dfz.bg/bg/web/guest/state-aid-registers>

Таблица № 40 – Изразходвани суми за национални доплащания и държавни помощи през 2024 г. (лева)

Схема	НБ
Помощ на земеделски стопани (Украйна) 2024	609 088 642

* Източник: дирекция Финансова.

АДМИНИСТРИРАНЕ НА КРАТКОСРОЧНИТЕ СХЕМИ ЗА ПОДПОМАГАНЕ

С цел оптимизиране на работата и синхронизиране с изискванията за контрол, през 2024 г., дирекция „Краткосрочни схеми за подпомагане“ продължи с разработване на нови функционалности по модули за администриране на краткосрочните схеми под ИСАК. В преобладаващата си част вече се работи в ИСАК, с изключение на схеми, които се прилагат от единични бенефициери и не е приложимо администрирането под ИСАК.

Актуализирани бяха 17 модула за прилагане на краткосрочни схеми за подпомагане и са разработени 2 нови модула по прилагане на нови държавни помощи.

Във връзка с осигуряване на прозрачност по отношение на отпусканите държавни помощи в сектора, държавите-членки са задължени да организират свои подробни уебсайтове за държавна помощ, на които се публикува информацията, така че да се осигури лесен достъп до нея. В тази връзка, в изпълнение на Указания за публикуване на информация в електронен вид за държавните помощи в съответствие с чл. 9, параграф 2, б. „в“ и параграф 3 от Регламент (ЕС) № 702/2014 на Комисията (утвърдени със Заповед № РД09-464/28.06.2016 г.), изменени с Указания за публикуване на информация в електронен вид за държавните помощи в съответствие с чл. 9 от Регламент (ЕС) № 2022/2472, чл. 9 от Регламент (ЕС) № 2022/2473, част I, глава 3, раздел 3.2.4. от Насоки за държавната помощ в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони (2022/С 485/01) и част I, глава 3, раздел 3.2.4. от Насоки за държавна помощ за рибарството и аквакултурите (2023/С 107/01) (утвърдени със Заповед № РД09-1252/09.12.2024 г. на министъра на земеделието и храните), дирекция „Краткосрочни схеми за подпомагане“ поддържа Регистър „Прозрачност“. Актуализираният регистър се публикува на сайта на ДФ „Земеделие“: <https://www.dfz.bg/bg/web/guest/state-aid-registers>

Таблица № 41 – Усвояване на краткосрочни схеми за подпомагане Държавни помощи през 2024 г.

Наименование на финансиране	Утвърден бюджет	Усвояване (лева)	Брой заявления	Брой бенефициери
Общо държавни помощи-краткосрочни схеми, в т.ч.	848 454 552	845 701 692,12	66 840	62 325
* Растениевъдство		538 975 343,54		
* Животновъдство		306 726 348,58		
Общо минимални помощи de minimis по Регламент	12 424 291	12 391 886,58	2 054	2 054

1408/2013, изменен с Регламент 2019/316				
№	Наименование на държавната помощ	Усвояване (лева)	Брой заявления	Брой бенефициери
I. РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 702/2014 и РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2022/2472				
1	Помощ за компенсиране разходите на земеделски стопани, свързани с изпълнение на мерки по Националната програма за контрол на вредителите по трайните насаждения през зимния период	8 706 793,62	6 077	3 429
2	Помощ за компенсиране на разходите при отстраняване и унищожаване на мъртви животни - екарисажи/ инсинератори	25 999 999,84	4	2
3	Помощ за сертифициране на стопанства в сектор „Плодове и зеленчуци“ по стандарта GLOBALG.A.P	77 377,84	56	56
4	Помощ за участие в изложения	3 724 000,00	39	39
5	Помощ за участие на земеделски стопани в схема за качество за производство на семена и посадъчен материал	1 199 987,98	1	1
6	Помощ за компенсиране разходите на земеделски стопани, свързани с изпълнение на мерките по Държавната профилактична програма и Програмите за надзор и ликвидиране на болести по животните	22 488 451,63	2 548	961
7	Помощ за компенсиране разходите на земеделски стопани, свързани с изпълнение на мерки по „Национална програма от мерки за контрол на почвени неприятели по картофите от сем. Телени червеи (Elateridae)	1 312 656,59	274	274
8	Помощ за компенсиране разходите на земеделски производители, свързани с изпълнение на мерки по „Национална програма от мерки за контрол на Доматен миниращ молец - Tuta absoluta Meyrick (Lepidoptera)“ - оранжерийно производство	379 967,70	205	205
9	Помощ за компенсиране на материални щети по загинали селскостопански животни и унищожени пчелни кошери и пчелни семейства в резултат на природни бедствия	239 010,01	11	11
10	Помощ за съфинансиране на застрахователни премии при застраховане на селскостопанска продукция	3 033 448,72	678	678
11	Помощ за създаване и поддържане на родословна книга и за определяне продуктивността и генетичните качества на животните	9 837 741,97	151	51

12	Помощ за компенсиране разходите на земеделски стопани, свързани с изпълнение на мерки по Национална програма от мерки за предотвратяване разпространението и контрол на вредители по лозата (род Vitis)	1 024 736,78	256	256
II. РЕГЛАМЕНТ 1408/2013, изменен с РЕГЛАМЕНТ 2019/316				
1	Индивидуална помощ de minimis, съгласно Регламент (ЕС) № 1408/2013, изменен с Регламент (ЕС) № 316/2019 на земеделски стопани, с Решения на УС	267 391,00	8	8
2	Помощ de minimis, съгласно Регламент (ЕС) № 1408/2013, изменен с Регламент (ЕС) № 316/2019 за подпомагане на земеделски стопани в секторите - картофи, черупкови плодове (орехи, бадеми и лешници) и култивирани гъби	10 701 961,14	1 891	1 891
3	Помощ de minimis, съгласно Регламент (ЕС) № 1408/2013, изменен с Регламент (ЕС) 2019/316, на регистрираните по Наредба № 3 от 1999 г. земеделски стопани за покриване разходите по задължителни мерки за контрол за съответствие във връзка с участие в схема за качество ЗНП „Странджански манов мед“/„Манов мед от Странджа“	9 000,00	5	5
4	Минимална помощ de minimis (съгласно Регламент (ЕС) № 1408/2013, изменен с Регламент (ЕС) № 316/2019) за закупуване на транспортни средства- специализирани ремаркета за членове на Български киноложки клуб за Българско овчарско куче	45 000,00	3	3
5	Помощ от типа de minimis съгласно Регламент (ЕС) № 1408/2013, за компенсиране на щети от пожари през 2024 г.	1 368 534,44	147	147
III. РЕГЛАМЕНТ 1407/2013, изменен с Регламент (ЕС) № 2023/2831				
1	Помощ de minimis, съгласно Регламент (ЕС) № 1407/2013, изменен с Регламент (ЕС) № 2023/2831, на Българска Национална Асоциация Етерични масла, Парфюмерия и Козметика - 1	77 800,00	1	1
2	Помощ de minimis, съгласно Регламент (ЕС) № 1407/2013, изменен с Регламент (ЕС) № 2023/2831, на Българска Национална Асоциация Етерични масла, Парфюмерия и Козметика - 2	82 800,00	1	1
3	Помощ de minimis, съгласно Регламент	200 000,00	1	1

	(ЕС) № 1407/2013, изменен с Регламент (ЕС) № 2023/2831, на Национален браншови съюз на хлебарите и сладкарите (НБСХС)			
4	Минимална помощ de minimis, съгласно Регламент (ЕС) № 2023/2831 от 13.12.2023 г. на предприятия, ангажирани в говедовъдството, за компенсиране на разходите за клане, транспорт и административни документи за отгледани и заклани говеда	1 354 470,00	166	166
5	Индивидуална помощ de minimis, съгласно Регламент (ЕС) № 2023/2831 за подпомагане на ДП „Кабиюк“	120 000,00	1	1
IV. Насоки за държавна помощ в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони				
1	Помощ за компенсиране на щетите по земеделските култури, причинени от неблагоприятни климатични условия, които могат да бъдат приравнени на природни бедствия, с протоколи, издадени през периода август – октомври 2023 г.	2 276 957,66	202	202
2	Помощ за компенсиране на щетите по земеделските култури, причинени от неблагоприятни климатични условия, които могат да бъдат приравнени на природни бедствия-доплащане за 2023 г. в резултат от актуализиране на ставката на земеделските стопани с удостоверени с констативен протокол щети по <u>овощна култура-вишна</u> .	352 569,38	4	4
3	Помощ за компенсиране на щетите по земеделските култури, причинени от неблагоприятни климатични условия, които могат да бъдат приравнени на природни бедствия-на земеделски стопани, които не са подали заявления за кандидатстване по помощта в срока, утвърден в указанията за прилагане на помощта през 2022 г., за които има издадени констативни протоколи за 100% пропаднали площи за щети, причинени от неблагоприятни климатични условия, настъпили през 2022	182 500,22	7	7
4	Помощ за компенсиране на щетите по земеделските култури, причинени от неблагоприятни климатични условия, които могат да бъдат приравнени на природни бедствия, настъпили през 2024 г.,	5 494 017,57	384	384

	с протоколи, издадени през периода до 31.07.2024 г.			
5	Помощ за реализирането на доброволно поети ангажменти за хуманно отношение към птиците	39 244 685,13	252	252
6	Помощ за реализирането на доброволно поети ангажменти за хуманно отношение към свинете	41 915 068,28	240	62
V. Временна рамка за мерки за държавна помощ при кризи и преход в подкрепа на икономиката след агресията на Русия срещу Украйна				
1	„Помощ в подкрепа на ликвидността на земеделски стопани за преодоляване на негативното икономическо въздействие на руската агресия срещу Украйна“ и „Помощ в подкрепа на ликвидността на земеделски стопани, производители на зърнени и маслодайни култури, за преодоляване на негативното икономическо въздействие на руската агресия срещу Украйна“	653 081 565,88	52 027	52 027
2	Помощ в подкрепа на разходи за вода за напояване при отглеждане на земеделски култури	10 745 167,70	1 160	1 160
VI. Други държавни помощи, неизплатени от предходни години				
1	„Помощ в подкрепа на ликвидността на земеделски стопани за преодоляване на негативното икономическо въздействие на руската агресия срещу Украйна“ неплатени през 2023 г.	11 023,22	16	16
2	Помощ de minimis, съгласно Регламент (ЕС) № 1408/2013, изменен с Регламент (ЕС) 2019/316, на регистрираните по Наредба № 3 от 1999 г. земеделски стопани в сектор „Животновъдство“, в т.ч. пчелен мед и в сектор „Растениевъдство“, неплатени през 2023 г.	47 995,68	18	18
3	„Помощ в подкрепа на разходи за вода за напояване при отглеждане на земеделски култури“, неплатени през 2023 г.	7 032,68	2	2
4	Помощ за компенсиране на щетите по земеделските култури, причинени от неблагоприятни климатични събития, които могат да бъдат приравнени на природни бедствия“, настъпили през 2021 г. (прием 2022 г./съдебни решения № 6378/23.05.24 г. и № 1075/20.07.23 г.)	6 259,69	1	1
5	„Помощ в подкрепа на ликвидността на земеделски стопани за преодоляване на негативното икономическо въздействие на	4 052,16	1	1

	COVID-19“ от 2021 г.			
6	„Помощ в подкрепа на ликвидността на земеделски стопани за преодоляване на негативното икономическо въздействие на руската агресия срещу Украйна“ SA.106681 (2023/N), прилагана през 2023 г.	9 005,94	1	1
7	„Помощ за компенсиране на щетите по земеделските култури, причинени от неблагоприятни климатични събития, които могат да бъдат приравнени на природни бедствия“ за щети, настъпили през 2022 г.-допълнение ставка с Решение на УС	72 661,67	1	1

2. ИНВЕСТИЦИОННИ СХЕМИ ЗА ПОДПОМАГАНЕ

През 2024 г. националното подпомагане на земеделските производители се осъществява чрез прилагането на схеми за кредитиране и схеми за държавни помощи, както следва:

- Схема за кредитиране със средства на Държавен фонд „Земеделие“ на лица с одобрени проекти по Наредба № 8 от 20.06.2023 г. за условията и реда за прилагане на интервенциите от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023 – 2027 г. в сектора на пчеларството;

- Схема за кредитиране със средства на ДФ „Земеделие“ за реализация на одобрени проекти за публични дейности на лица със сключени договори за предоставяне на финансова помощ по подмярка 4.3 от мярка 4 и подмярка 16.1.и подмярка 16.4. от мярка 16 от ПРСР 2014 – 2020 г.;

- Кредитна схема на Държавен фонд „Земеделие“ за инвестиции в селското стопанство;

- Държавна помощ „Инвестиции за закупуване на съоръжения за добив и съхранение на сурово мляко и съоръжения за изхранване на новородени животни с мляко“;

- Държавна помощ „Инвестиции в материални активи в земеделски стопанства, свързани с първично производство на растениевъдна земеделска продукция“;

- Държавна помощ „Инвестиции за закупуване или изграждане на обекти за преработка и/или обработка на сурово мляко“;

- Държавна помощ „Помощ под формата на отстъпка от стойността на акциза върху газьола, използван в първичното селскостопанско производство“.

❖ **Схема за кредитиране със средства на Държавен фонд „Земеделие“ на кандидати с одобрени проекти по Наредба № 8 от 20.06.2023 г. за условията и реда за прилагане на интервенциите от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023 – 2027 г. в сектора на пчеларството.**

Схемата за кредитиране със средства на Държавен фонд „Земеделие“ се прилага от дирекция „Инвестиционни схеми за подпомагане“ от 2012 г., като в предходните години наименованието ѝ беше свързано с действащата в тези периоди Национална програма по пчеларство /НПП/. Прилагането на схемата за кредитиране допринася за значително увеличение в усвояването на средствата по инвестиционните проекти в

пчеларския сектор. Държавен фонд „Земеделие“ отчита пълна и бърза възвръщаемост на предоставените кредити, заедно с начислените по тях лихви. Максималният размер на кредита е до 95 % от размера на полагащата се безвъзмездна финансова помощ, изчислени въз основа на реално договорените разходи по сключени договори за покупко-продажба на активите, одобрени в договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. Лихвеният процент е в размер 5,91 % на годишна база. Погасяването на кредита и дължимите лихви се осъществява чрез прихващане от одобрената финансова помощ.

За срока на прием по схемата са подадени 94 заявления за кредит, като всички са обработени и финансирани. Сумата на предоставените средства е 581 571,06 лева. След извършено прихващане с одобрената финансова помощ напълно са погасени 93 бр. кредита, а 1 бр. е предоговорен.

Таблица № 42- Разпределение по области

Областна дирекция	Брой кредити	Финансирана сума (лева)
Благоевград	2	10 006.92
Бургас	2	13 945.18
Варна	8	40 658.28
Велико Търново	10	75 111.76
Враца	3	34 865.00
Добрич	11	65 788.93
Кърджали	1	2 612.50
Ловеч	1	4 078.50
Монтана	2	16 109.73
Пазарджик	1	5 221.67
Плевен	4	30 026.23
Русе	4	20 929.94
Силистра	9	36 671.78
Сливен	3	31 745.00
София - град	2	9 901.62
София-област	2	11 411.37
Стара Загора	5	25 566.91
Търговище	9	78 814.86
Хасково	5	37 912.17
Шумен	6	21 627.16
Ямбол	4	8 565.50
Общо:	94	581 571.06

Източник: информационна система „Кредитен регистър“

❖ **Схема за Кредитиране със средства на ДФ „Земеделие“ за реализация на одобрени проекти за публични дейности на лица със сключени договори за**

предоставяне на финансова помощ по подмярка 4.3 от мярка 4 и подмярка 16.1 и подмярка 16.4 от мярка 16 от ПРСР 2014 – 2020 г.

Схемата е разработена по инициатива на Министерство на земеделието и храните и на основание чл. 12, ал. 1, т. 1, т. 7 и т. 16 и ал. 2, т. 1, б. „б” от Закона за подпомагане на земеделските производители (ЗПЗП).

Целта на схемата за кредитиране е да се подпомогне реализирането на одобрени проекти за публични дейности на лица със сключени договори за предоставяне на финансова помощ по подмярка 4.3 от мярка 4, подмярка 16.1. и подмярка 16.4. от мярка 16. Прилагането на такава схема цели да повиши усвоените средства и да окаже положителен ефект върху изпълнението на заложените индикатори в ПРСР 2014 -2020 г.

Съществена особеност в условията на схемата е начинът на издължаване на кредита. Предвидено е безвъзмездната финансова помощ, предоставена по ПРСР 2014 – 2020 г., да се прихваща за погасяване на кредита и дължимите лихви.

Кредитите ще бъдат обезпечени чрез предоставяне на банкова гаранция, ведно с учреден особен залог върху бъдещо вземане или застраховка за финансов риск, ведно с учреден особен залог върху бъдещо вземане.

През 2024 г. са одобрени две заявления за кредит и е финансирана 1 заявка за плащане в размер на 474 304,55 лева.

❖ Кредитна схема на Държавен фонд „Земеделие“ за инвестиции в селското стопанство.

Кредитната схема на Държавен фонд „Земеделие“ за инвестиции в селското стопанство е с три основни направления - „Растениевъдство“, „Животновъдство“ и „Техническо обезпечаване“. Схемата цели стимулиране на инвестиционния процес, повишаване на конкурентоспособността и качеството на произведената селскостопанска продукция посредством облекчаване на достъпа до кредитен ресурс.

Кредитите по схемата са със срок на погасяване от 12 месеца до 114 месеца в зависимост от вида на инвестицията, в които срокове се включват и гратисни периоди по отношение издължаване на главницата. Инвестиционните проекти се финансират при годишен лихвен процент, равен на референтния лихвен процент, приложим към датата на сключване на договора за кредит, но не по-нисък от определения от Управителния съвет на Държавен фонд „Земеделие“ за 2024 г. – 5.91 % при пряко кредитиране и до 7% при рефинансиране чрез търговски банки.

❖ Схемата за държавна помощ „Инвестиции за закупуване на съоръжения за добив и съхранение на сурово мляко и съоръжения за изхранване на новородени животни с мляко“.

През 2024 г. за шеста поредна година бе приложена схемата за държавна помощ „Инвестиции за закупуване на съоръжения за добив и съхранение на сурово мляко и съоръжения за изхранване на новородени животни с мляко“. Схемата за държавна помощ дава възможност за възстановяване до 50% от извършените разходи за закупуване на съоръжения за добив и съхранение на сурово мляко и съоръжения за изхранване на новородени животни с мляко, но не повече от 25 000.00 лева за срока на прилагане на помощта.

През 2024 г. не беше отворен прием по схемата.

Към 31.12.2024 г. по поети ангажименти от 2022 г. е финансирана 1 заявка за изплащане на държавна помощ в размер на 20 375,00 лева.

❖ **Схемата за държавна помощ „Инвестиции в материални активи в земеделски стопанства, свързани с първично производство на растениевъдна земеделска продукция“.**

През 2024 г. за шеста поредна година бе приложена схемата за държавна помощ „Инвестиции в материални активи в земеделски стопанства, свързани с първично производство на растениевъдна земеделска продукция“. Схемата дава възможност за възстановяване до 50 % от извършените разходи за инвестиции в материални активи в земеделски стопанства, свързани с първично производство на растениевъдна земеделска продукция, но не повече от 120 000.00 лева за срока на прилагане на помощта.

През 2024 г. не беше отворен прием по схемата.

Към 31.12.2024 г. по поети ангажименти от 2020 година е финансирана 1 заявка за изплащане на държавна помощ в размер на 73 715.31 лева.

❖ **Схемата за държавна помощ „Инвестиции за закупуване или изграждане на обекти за преработка и/или обработка на сурово мляко“.**

През 2024 г. за шести път бе приложена и схемата за държавна помощ „Инвестиции за закупуване или изграждане на обекти за преработка и/или обработка на сурово мляко“.

Максималният интензитет на помощта е до 50 % от приемливите разходи за един инвестиционен проект, но не повече от 60 000 лева за срока на прилагане на помощта.

През 2024 г. не беше отворен прием по схемата.

Към 31.12.2024 г. по поети ангажименти от предходни години са финансирани общо 3 заявки за изплащане на държавна помощ в общ размер 154 530.00 лева от прием 2022 г.

❖ **Схема за държавна помощ „Помощ под формата на отстъпка от стойността на акциза върху газьола, използван в първичното селскостопанско производство“ за 2023 година.**

На 22.05.2024 г. Европейската комисия регистрира схема за държавна помощ „Помощ под формата на отстъпка от стойността на акциза върху газьола, използван в първичното селскостопанско производство“, с регистрационен номер SA.114171. Схемата заменя прилаганата в периода 2016-2023 схема със същото име и регистрационни номера SA.46425 и SA.60138.

Правната уредба за прилагане на помощта се съдържа в Закона за подпомагане на земеделските производители и Закона за акцизите и данъчните складове.

Помощта се предоставя на земеделските стопани под формата на намаление на акцизната ставка на газьола, използван за механизирани дейности в първичното селскостопанско производство в секторите „Растениевъдство“ и „Животновъдство“. На подпомагане подлежат земеделски стопани, които имат валидно заявление за подпомагане по интервенцията за основно подпомагане на доходите за устойчивост и интервенциите за обвързано с производството подпомагане на доходите за животни за годината, предхождаща годината на кандидатстване по схемата за държавна помощ. Земеделските стопани, отглеждащи видове и категории животни, които не попадат в обхвата на интервенциите за обвързано с производството подпомагане на доходите за

животни, трябва да имат регистриран животновъден обект по Закона за ветеринарномедицинската дейност.

Прием 2024 г. е деветата година на прилагане на схемата за държавна помощ, в която може да бъде заявен за възстановяване акциз по фактури за закупен газьол през 2023 г.

За прием 2024 г. по схемата за държавна помощ са одобрени за подпомагане 14 640 земеделски стопани с общ размер на държавната помощ 99 159 341, 05 лева.

През 2024 година Държавен фонд „Земеделие“ изплати общо 99 995 629, 57 лева държавна помощ по схемата, както следва:

- 7 724 878, 31 лева – одобрена държавна помощ за II – ри транш от прием 2023 г.;

- 399 296, 98 лева – одобрена държавна помощ от прием 2023 г. след извършени корекции на заявените данни от представените от кандидатите фактури;

- 91 871 454, 28 лева – одобрена държавна помощ за I – ви транш от прием 2024 г. Сумата представлява 92,65 % от индивидуалните размери на държавната помощ за прием 2024 г. и е изплатена въз основа на утвърден списък от министъра на земеделието и храните. Остатъкът от полагащата се държавна помощ от прием 2024 г. ще бъде изплатена на бенефициерите през 2025

Администриране на кредитния портфейл.

Администрирането и управлението на дългосрочния кредитен портфейл на Държавен фонд „Земеделие“ включва следене за изпълнението на условията по сключените договори, анализ на информацията от протоколите за проверка, изпращани от Областните дирекции и търговските банки. Въз основа на това за всички финансирани и рефинансирани кредити се предприемат необходимите действия за отстраняване на пропуските и нарушенията и превеждането им в редовност.

В бюджета на Държавен фонд „Земеделие“ за инвестиционни кредити за 2024 г. са заложили 90 млн. лева, при условие за поддържане на нетно салдо до минус 40 млн. лева.

Към 01.01.2024 г. в Държавен фонд „Земеделие“ е администриран кредитен портфейл от 152 кредита с остатъчен дълг в размер на 19 445 211,75 лева.

За периода 01.01.2024 г. – 31.12.2024 г. са погасени 97 кредита и са финансирани 95 нови на стойност 1 055 875,61 лева. В същия период са постъпили плащания в размер на 1 177 191,55 лева, в т.ч. по главница 1 101 629,22 лева и лихвени плащания на стойност 75 562, 33 лева.

Към 31.12.2024 г. администрираният кредитен портфейл се състои от 150 кредита с остатъчен дълг в размер на 19 384 294,48 лева.

Таблица № 43 – Изразходвани суми за национални доплащания и държавни помощи през 2024 г. (лева)

Схема	НБ
Държавна помощ отстъпка от акциза върху газьола	99 995 419

* Източник: дирекция Финансова.

IV. ТЕХНИЧЕСКИ ИНСПЕКТОРАТ

Основната функция на дирекция „Технически инспекторат“ (ДТИ) е да извършва проверки на място на подадените от кандидатите заявления за подпомагане и

заявки за плащане, за да гарантира съответствието на заложените с установените на място параметри, както и спазване на нормативните изисквания. Чрез упражнявания контрол се предоставя увереност на ръководството на ДФ „Земеделие” относно правилното, законосъобразно и ефективно управление на средствата от Европейския съюз и националния бюджет.

Друга основна задача на ДТИ е постигане на всички цели, заложи в годишния план, както следва:

- извършване на всички проверки качествено и в срок;
- разработването и акредитиране на процедурите за работа в съответствие с приложимата национална и европейска нормативна уредба и правилата за всеки конкретен прием;
- провеждане на обучения, с цел повишаване качеството на работа на служителите;
- участие в изготвяне на нормативни документи;
- анализиране и предоставяне на потребностите на дирекцията от провеждане на обществени поръчки, участие в комисии, изготвяне на задания и технически спецификации;
- повишаване на степента на взаимодействие между ДФ „Земеделие” и други държавни институции и държави членки на ЕС, изразяващо се в участие на служители от ДФЗ в работни срещи с представители на други държавни институции с цел обмяна на опит;
- участие в процеса на развитие на Интегрираната система за администриране и контрол (ИСАК), свързано с различните приеми и усъвършенстване на разработените контроли;

I. Извършени проверки на място, в периода 01.01.2024 г. до 31.12.2024 г., както следва:

1. Програма за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. и Национален план за възстановяване и устойчивост.

Вид на проверките на място по ПРСР 2014-2020 г.	Брой проверки
ПРСР – М 1.1	27
ПРСР – М 1.2	25
ПРСР – М 2.1.1	20
ПРСР – М 2.1.2	33
ПРСР – подмярка 2.2	11
ПРСР – М 16.1	13
ПРСР – М 16.4	1
ПРСР – М 19.1	5
ПРСР – М 19.2	114
ПРСР – М 19.3	9
ПРСР – М 19.4	26
ПРСР – М 4.1	121
ПРСР – М 4.1.2	17

ПРСР – М 4.2	43
ПРСР – М 4.3	3
ПРСР – М 5.1	12
ПРСР – М 5.2	1
ПРСР – М 6.1	112
ПРСР – М 6.3	125
ПРСР – М 6.4.1	26
ПРСР – М 7.2	49
ПРСР – М 7.6	17
ПРСР – М 8.3	3
ПРСР – М 8.4	1
ПРСР – М 8.6	10
ПРСР – М 9	2
ПРСР – М 20	8
НПВУ – Процедура № BG-RRP-6.004 – преди плащане	41
НПВУ – Процедура № BG-RRP-6.006 – преди плащане	1
ПРСР – ДПМРСР	2
Контролни проверки – ДТИ ЦУ по ПРСР	183
Общо	1061

През изминалата 2024 г., служителите от дирекция „Технически инспекторат“ и отдели РТИ към ОД на ДФ „Земеделие“, взеха активно участие в оценителната комисия по процедура № BG-RRP-6.004 „Инвестиции в технологична и екологична модернизация“ по Национален план за възстановяване и устойчивост.

2. Директни плащания.

Вид на проверките на място	Брой проверки
Биологично растениевъдство и пчеларство - 2023	134
Биологично растениевъдство и пчеларство - 2024	133
ДПП Агроекологични Интервенции 2023	73
ДПП Агроекологични Интервенции 2024	49
ДПП Еко Интервенции 2023	746
ДПП Еко Интервенции 2024	1 026
ДПП-2023 – частични ПнМ	7
ДПП-2024 (експертна оценка)	10 497
ДПП-2024- стандартна	2 959
ДПП-2024- частични ПнМ	51
Мярка 10 Агроекология и климат - 2024	173

Мярка 11 Биологично земеделие - 2024	39
НАТУРА-2024	381
НДЖ-2024 специфично подпомагане	845
НДЖ-2024 национален бюджет	478
Предварителна условност основни - 2024	297
Предварителна условност частични - 2024	90
ХЖ – АМР 2023	73
ХЖ – АМР 2024	64
ДПП-ОнК-2023	4 181
Контролни проверки – ДТИ ЦУ по ДП	300
Общо	22 596

За 2024 година има сериозно завишение в броя на извършените проверки по ДПП-2024 (експертна оценка) – 10 497 броя, които за сравнение с 2023 година са 629 броя.

Експертната оценка е част от Системата за мониторинг на площ, която наблюдава 100% от площите в страната за земеделска дейност по интервенции ОПДУ, ДППДУ, ПМЗС, ДПДМЗС и ПРИППДСО. Оторизираните експерти вземат решения за парцели, при които е установено неизпълнено монитируемо условие/критерий за допустимост, и за които е постъпило несъгласие от бенефициера в СЕУ. Експертната оценка се извършва с помощта на всички възможни и достъпни източници на данни, като се взимат предвид и предоставените от бенефициера доказателства (ако има такива).

Контролът се извършва чрез използване на данни от спътниците „Сентинел“ по програма „Коперник“ или други, най-малкото равностойни данни, посочени в чл. 11 на Регламент на ЕС 2022/1173, както и VHR сателитни и/или аеро-орто изображения (ако са налични за годината на заявяване – референтната година). За анализа могат да се ползват архивни VHR сателитни и/или аеро-орто изображения; приложени от бенефициера доказателства към заявлението за несъгласие; проверки на място (ПнМ); резултати от оценка на качеството (ОнК), както и данни и резултати от мониторинга. Ако наличната информация не дава достатъчна увереност за вземане на решение се извършва посещение на място за ЕО. Резултатът от проверката следва да отразява коректно реалното състояние на проверяваните критерии/условия. Обхвата на Експертната оценка са парцели с изразено несъгласие относно условия за допустимост, за които СМП е дал негативен резултат.

3. Селскостопански пазарни механизми

Вид на проверките на място	Брой
Вино	164
Пчеларство	297
Училищни схеми	125

Договорни отношения в сектора на млякото	173
СПМ-Промоционални програми	2
СПМ-Оперативни програми – Организации	18
СПМ-Оперативни програми – Организации - членове	124
Контролни проверки – ДТИ ЦУ по СПМ	66
Общо	969

4. Програма за морско дело и рибарство 2014 – 2020

Вид на проверките на място	Брой
ИСУН	203
Контролни проверки – ДТИ ЦУ по РБА	23
Общо	226

5. Краткосрочни схеми за подпомагане

Вид на проверките на място:	Брой
КСП – хуманно отношение към птиците	218
КСП – хуманно отношение към свинете	67
КСП-Застрахователни премии	677
КСП-доматен миниращ молец	212
КСП-национална програма за контрол на картофите	24
КСП-Помощ de minimis	81
КСП-Помощ в подкрепа на ликвидността на земеделските стопани - Украйна	241
Контролни проверки – ДТИ ЦУ по КСП	6
Общо	1 526

Общ брой извършени проверки по всички схеми и мерки през 2024 година – 26 378 броя

Има значително увеличение на извършените проверки спрямо 2023 година, от страна на ДТИ.

II. Отчет на целите по качество на дирекция „Технически инспекторат“ за 2024 година:

За 2024 г. са заложили цели по качеството свързани с ефективна вътрешна комуникация и взаимоотношения, обективно оценяване изпълнението на задачите, автоматизиране на процесите, актуализиране на процедурите за работа във връзка с нормативни изменения, повишаване квалификацията на служителите и др. Всички поставени цели са изпълнявани системно през цялата година.

• Изпълнение на годишния план за проверки на място за 2024 г.

Сроковете за проверки на място се спазват, предвид техническите и човешки ресурси с които разполага дирекцията. Във връзка с новия програмен период са срещнати затруднения по отношение на закъснялата нормативна уредба, което от своя страна доведе до цялостно закъснение в техническото разработване на контролните листа в ИСАК.

- **Повишаване на качеството на проверките на място.**

През периода са проведени периодични обучения на всички служители, които включват запознаване и обсъждане на новостите в законодателството, както и анализ на допуснати грешки и несъответствия при извършените проверки на място, с цел повишаване качеството на работа и уеднаквяване на подхода.

- **Усъвършенстване на процедурите за работа в дирекцията.**

През изминалата 2024 г., е извършено методологично проследяване на измененията в приложимото европейско и национално законодателство. Направени са промени и актуализация във вътрешните процедури и работни документи, на база промени в законодателството, отразяване на препоръки, направени от одитиращи органи и предложения на служители за оптимизация на работните процеси, вследствие на което са утвърдени над 70 нововъведения и изменения в работните ни документи.

- **Подобрение на функционалността на модула на дирекцията в ИСАК.**

През 2024 година са подадени над 25 заявки за функционални промени в ИСАК, което е допринесло за оптимизиране на системата съобразно нуждите на дирекцията.

III. Обща дейност:

- Изготвяне на писма до МВР, НАП и Прокуратура, предоставяне на информация до дирекции на ДФЗ, във връзка с разследвания и досъдебни производства.

- Разглеждане на възражения и изготвяне на отговори.

- За периода са регистрирани общо **393** възражения от бенефициери.

- Съдействие на служители при възникнали проблеми и комуникация с дирекции ОППМРСР, ДПМРСР, СПМ за набавяне на необходимата информация за извършване на ПнМ.

- Методологични указания и разяснения относно текущи проверки на място по различните схеми и мерки.

- Изготвяне на работни документи, контролни листа и инструкции по мерки от ПРСР 2014 – 2020 г.

- Участие в работни групи във връзка с подготовка на новия програмен период и Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони 2023 – 2027 г.

- Изготвяне на работни документи, контролни листа и инструкции по интервенциите от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони 2023 – 2027 г.

- Участие в експертни групи към Европейската комисия.

- Комуникация с бенефициери за оказване на съдействие, при възникнали въпроси по извършени проверки в СЕУ/справки в Журнал/.

- Разработка на КЛ по Оценка на качеството на Системата за мониторинг на площ.

- Участие в одити.

- Изпълнение на обществени поръчки за 2024 г.

- Работа по локализиране на опожарени площи, на територията на общините с обявени бедствени положения – Хасково, Ямбол, Пловдив и Благоевград. Установяването на опожарените площи е свързано с бъдещо плащане по държавна „Помощ de minimis”.

- Участие на служители от дирекция ТИ – ЦУ и отдели РТИ към ОД на ДФ „Земеделие“, в оценителната комисия по процедура № BG-RRP-6.004 „Инвестиции в технологична и екологична модернизация“ по Национален план за възстановяване и устойчивост.

- Провеждане на специализирано обучение на служители от отдели РТИ и ЦУ в дирекция „Технически инспекторат“, в периода от 27.05.2024 г. до 31.05.2024 г. в гр. Стара Загора, във връзка с изпълнение на план за действие за подобряване на системата за контрол на изискванията по „Предварителните условия“ за 2024 г. в ДФ „Земеделие“, в качеството си на компетентен контролен орган.

- Участие на служители от дирекция ТИ – ЦУ и отдели РТИ към ОД на ДФ „Земеделие“ в обучение за работа с единна платформа за вътрешна комуникация и колаборация, базирана на приложенията и услугите на Microsoft 365 в Държавен фонд „Земеделие“ на приложенията и услугите на Microsoft 365.

- Провеждане на обучение на служителите на дирекция „Технически инспекторат“, относимо към контрола на интервенциите съгласно Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023 – 2027 (СПРЗСР), в Парк хотел „Севастократор“ – село Арбанаси, община Велико Търново, област Велико Търново, в периода 17.06.2024 г. – 19.06.2024 г. и в периода 26.06.2024 г. - 28.06.2024 г. В обучението взеха участие служители от ЦУ на ДФ „Земеделие“ и ОД на ДФЗ – гр. София; гр. Пловдив; гр. Плевен; гр. Монтана; гр. Благоевград; гр. Велико Търново; гр. Кърджали; гр. Хасково; гр. Ямбол; гр. Варна и гр. Разград.

Бяха разгледани следните теми:

1. Система за мониторинг на площ и Оценка на качеството.
2. Взаимовръзка между Система за мониторинг на площ и проверките на място.
3. Представяне на статистически данни за 2023 г. – брой проверки по РТИ, сравнение спрямо предходни години.
4. Представяне на предварителната условност – проверки ПУ – основни проверки и като част от базови изисквания по интервенциите (изменения и анализ).
5. Представяне на еко схеми и интервенции от СПРЗССР – предложения за изменения за кампания 2024 г. по Директни плащания.
6. Представяне констатации от Вътрешни одити и от ИА СОСЕЗФ, план за действие.
7. Вътрешна комуникационна стратегия.
8. Противодействие на корупцията и избягване конфликт на интереси; Нарушения и наказания съгласно Закон за държавния служител.
9. Стандарт БДС ISO 37001:2016 – Системи за управление за борба с подкупването.
10. Червени флагове за съмнение за нередност и за измама – процедури, приложение, допълнителни проверки.
11. Система на Европейската комисия за мониторинг на риска от нередности и измами АРАХНЕ.
12. Етичен кодекс.

- Проведено обучение на земеделски производители за изискванията и проверките по интервенциите, свързани с плащане на площ и животни от СПРЗСР 2023-2027 г., в периода от 17.09.2024 г. - 20.09.2024 г., в област Ямбол, област Пловдив и област Благоевград, в периода от 24.09.2024 г. - 27.09.2024 г. в област Варна, област Велико Търново, област Плевен и на 30.09.2024 г. в област Монтана, съгласно програма за провеждане на обучението, са засегнати темите:

- „Система от предварителни условия към земеделските стопани“.

- Изисквания към земеделските стопани при изпълнение на системата от предварителни условия и на интервенциите, свързани с плащания на площ и за животни - необходими документи, срокове, санкции при неспазване.

Г л а в а в т о р а

ДРУГИ ДЕЙНОСТИ

ИНТЕГРИРАНИ ИНФОРМАЦИОННИ СИСТЕМИ (ИИС)

През 2024 г. продължи разширението на Интегрираната система за администриране и контрол (ИСАК), отговорността за което е възложена на новосъздадената и обединена структура- дирекция „Интегрирани информационни системи“ (ИИС). Осигурена е среда за осъществяване на приемите и допълнителната обработка по схемите и мерките, прилагани от ДФ „Земеделие“- РА, както за текущия програмен период, така и за стартиралите приеми по интервенциите от Стратегическия план на Република България.

Държавен фонд „Земеделие“ – РА продължи изграждането, внедряването и разширението (което е непрекъснат процес, свързан с обработката на постъпилите сигнали от потребителите и изменението в нормативните изисквания) на „Система за електронни услуги в ДФЗ (СЕУ). Системата осигурява възможност за дефиниране и предоставяне на електронни услуги за прием на документи и комуникация с бенефициерите, съобразно изискванията по схемите и мерките за подпомагане. Основната цел на системата е да намали административната тежест за кандидатите за подпомагане и да минимизира риска от грешки от страна на служителите, както и да отговори на изискванията на промените в законодателството. Към настоящия момент на основание законова норма в Закона за подпомагане на земеделските производители всички бенефициенти на ДФЗ по интервенциите в Стратегическия план трябва да имат регистрация в СЕУ и кандидатстването да става съответно през системата. Цялата кореспонденция, както входяща, така и изходяща преминава през „Системата за електронна комуникация“ (СЕК), част от СЕУ. Броят на външните потребители в СЕУ през изминалата година нарасна до 77 000, което подобри качеството на работа на бенефициентите, спестявайки им посещения в териториалните подразделения както на ДФ „Земеделие“, така и на общински служби по земеделие (ОСЗ) към Министерство на земеделието и храните. Осигурени бяха акаунти за достъп до СЕУ на служителите на ОСЗ с цел подобряване на работата с бенефициентите. Разработен е механизъм за подписване на заявления за кандидатстване по интервенции, както и всяка друга комуникация с ДФЗ посредством КЕП.

Разширен бе и механизмът за проверка на данни от външни регистри и удостоверяване на авторството посредством КЕП.

Изградени са нови и са разширени съществуващите модули в ИСАК по схемите и мерките на ПРСР, ДП и Държавни помощи за зареждане на подадени от бенефициери електронни файлове, с цел спазване на заложените изисквания и поетите ангажменти в национален план.

Продължи и развитието на внедрената система за генериране на електронно подписани документи за бенефициерите на ДФ „Земеделие“ и последващото връчване чрез СЕК в СЕУ, като за 2024 година броят на електронно предоставените писма възлиза на 73 468 броя, а общия брой електронни документи е над 2 151 000 броя.

Осигурена е поддръжка и е разширен обхвата на услугите за електронен обмен на данни между ИСАК и външни регистри, в т.ч. тези на МС, БАБХ, АМ, МЗХ и др.

От 2022 г. се извършват разширени проверки с извличане на данни от външни регистри за ДФЗ от държавната администрация, чрез директно свързване на ИСАК със средата на междурегистров обмен (ReGiX), както през потребителски интерфейс, така и чрез достъп „машина към машина“. Целта е поэтапна интеграция на данните от ИСАК във възприетата държавна стратегия за е-управление, с цел спазването на принципа за еднократното въвеждане на данни и тяхното многократно използване, намалявайки по този начин административната тежест към бенефициерите.

Посоката на развитие на интегрираната система и всички нейни модули е пълната свързаност с регистрите на първичните регистратори на данни, без да се налага ДФЗ да извършва корекции по тях, предвид факта, че Фонда е само техен ползвател.

Продължава подготовката за предоставяне в средата на междурегистров обмен (ReGiX) на данни на които ДФЗ е първичен регистратор, а именно изплатените средства към бенефициенти по програмите и интервенциите прилагани от ДФ „Земеделие“

И през 2024 г. година от страна на дирекция „Интегрирани информационни системи“ на ДФ „Земеделие“ бяха следвани стандартите, добрите практики и съвременните тенденции в разработката и внедряването на функционалности в информационните системи и фундаменталните принципи на електронното управление.

Успешно беше стартирана и внедрена новата комуникационна стратегия на ДФЗ, беше внедрен в работните процеси на организацията Microsoft 365, с използване на MS Teams за споделено изпълнение на задачи и вътрешна комуникационна среда, както и MS Outlook за e-mail среда.

Изграденият информационен център в организацията обезпечава внедрените системи и свързаните с тях услуги, повишено бе нивото на сигурност, чрез внедряване на съвременни решения за защита, осигурена бе непрекъсваемост на работните процеси чрез поддържане на необходимото ниво на резервираност.

СПЕЦИАЛИЗИРАНИ ПРОВЕРКИ И ПОСЛЕДВАЩ КОНТРОЛ

Дирекция „Специализирани проверки и последващ контрол“ е създадена с изменението на Устройствения правилник на ДФ „Земеделие“, прието с Постановление 418 от 14.12.2022г. на Министерски съвет на Република България.

Дирекция „Специализирани проверки и последващ контрол“ е функционално обособена структура, която извършва специализирани проверки по установени нередности, при които са налични данни, даващи основание за сезиране на правоприлагащи органи на национално и европейско ниво и осъществява последващ

контрол на транзакциите с цел да се гарантира спазването на законодателството уреждащо прилагане на схемите за подпомагане финансирани от ЕФГЗ и да сведе до минимум риска от нанасяне на финансови вреди на съюза, на основание чл. 28. (1) от Устройствения правилник на ДФ „Земеделие“ (Изм. –ДВ, бр.100 от 2022г., влязло в сила от 01.01.2023г.).

От месец май 2024 г. в дирекцията са сформирани два отдела - отдел „Противодействие на измамите“ и отдел „Последващ контрол“.

Основната цел на дирекция „Специализирани проверки и последващ контрол“ е да подпомага работата на изпълнителния директор на ДФ „Земеделие“ в осъществяване на контролните му функции, свързани с противодействие на неправомерно бъдещо разходване на средства от европейските фондове и от държавния бюджет, както и на предоставените вече на физически и/или юридически лица кандидати за подпомагане средства от европейските фондове и от държавния бюджет.

Дирекция „Специализирани проверки и последващ контрол“ осъществява дейността си в съответствие със задачите и функциите, произтичащи от:

Европейско законодателство:

- **Регламент 2988/95** на Съвета от 18 декември 1995 година;
- **Делегиран регламент (ЕС) 2015/1971** на Комисията от 8 юли 2015 година;
- **Регламент (ЕС) 1303/2013** на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година;
- **Регламент(ЕО) 498/2007** на Комисията от 26 март 2007 година;
- **Регламент (ЕС) 508/2014** на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 година;
- **Регламент 2185/96, на Съвета от 11 ноември 1996 г;**
- **Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013** на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 1995 година;
- **Регламент 515/97** на Съвета от 13 март 1997 година;
- **Регламент (ЕС) 2015/1525** на Европейския парламент и на Съвета от 9 септември 2015 година;
- **Регламент (ЕС) 1306/2013** на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година;
- **Регламент за изпълнение (ЕС) 2022/1173** на Комисията от 31 май 2022 година;
- **Регламент за изпълнение (ЕС) 908/2014** на Комисията от 6 август 2014 година;
- **Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/56** на Комисията от 12 януари 2018 година;
- **Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година;**
- **Делегиран Регламент (ЕС) 2022/1408** на Комисията от 16 юни 2022 година;
- **Регламент (ЕО) 2116/2021** на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година;
- **Регламент (ЕС) 2022/128** на Комисията от 21 декември 2021 година;
- **Регламент (ЕС) 1144/2014** на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2014 година;
- **Делегиран регламент (ЕС) 2015/1829** на Комисията от 23 април 2015 година;

- Директива /ЕС/ 1371/2017 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2017 година:

Национално законодателство:

- Закон за подпомагане на земеделските производители;
- Постановление № 18 на МС от 04.02.2003 г. за създаване на Съвет за координация в борбата с правонарушенията, засягащи финансовите интереси на Европейските общности;
- Наказателен кодекс;
- Наказателно-процесуален кодекс;
- Административно-процесуален кодекс;
- Гражданско-процесуален кодекс;
- Наредба за определяне на процедури за администрирането на нередности по фондове, инструменти и програми, съфинансирани от Европейския съюз; НАРЕДБА за администриране на нередности по Европейските структурни и инвестиционни фондове;
- Национална стратегия за превенция и борба с нередностите и измамите, засягащи финансовите интереси на Европейския съюз, за периода 2021-2027 г. Национална стратегия за превенция и борба с нередностите и измамите, засягащи финансовите интереси на Европейския съюз за периода 2014 - 2020 г.;
- Устройствен правилник на ДФ „Земеделие“;

Вътрешни нормативни документи:

- Вътрешни правила за администриране на нередности в ДФ „Земеделие“;
- Инструкции за администриране на сигнали за нередности и установени нередности във връзка с утвърдените Вътрешни правила;
- Политика за борба с измамите;
- Вътрешна стратегия за противодействие на измамите;
- Система за управление за борба с подкупването по стандарт БДС ISO 37001:2016.

За посочения период в дирекция „Специализирани проверки и последващ контрол“ по отношение на **отдел „Противодействие на измамите“** са постъпили 16 (шестнадесет) сигнала за нередности, по отношение на 42 (четиридесет и два) броя кандидата/бенефициера.

Служителите на отдела са приключили проверка по общо 18 (осемнадесет) сигнала за нередност по отношение на 46 (четиридесет и шест) бенефициера, от които 7 (седем) бр. сигнала са от предходната 2023 г.

За периода 01.01.2024 – 31.12.2024г. са изготвени 8 (осем) сигнала до компетентен орган – Върховна Прокуратура по отношение на 11(единадесет) бенефициера и 4 (четири) сигнала до Европейската прокуратура по отношение на 7(седем) бенефициера.

В дирекция „Специализирани проверки и последващ контрол“ е постъпила информация за внесени в съда от прокуратурата 5 (пет) обвинителни акта. Образованите наказателните производства се отнасят към следните мерки:

- Подмярка 19.2 „Прилагане на операции в рамките на стратегии за водено от общностите местно развитие” на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие”;
- Подмярка 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства” от мярка 4 „Инвестиции в материални активи” от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г.

- Подмярка 4.2 „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти“ от мярка 4. „Инвестиции в материални активи“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г.

В хода на извършените проверки от отдел ПИ е констатирано, че най-често срещаните нередности са предоставянето от бенефициерите на неистински, или преправени официални документи с невярно съдържание като оферти, приемо-предавателни протоколи, договори, фактури, декларации, удостоверения и други.

Може да се обобщи, че по приключените през 2024г. проверки и изпратените сигнали към Върховна прокуратура и Европейската прокуратура, извършените нередности се срещат в областите - Благоевград, Пазарджик, Ямбол, Сливен.

Най-голям дял от установените нередности са свързани със схеми и интервенции прилагани от ДП, както и мерки за подпомагане от ПРСР 2014 – 2020 / мерки: 1.1; 7.2; 4.1; 4.2; 8.6; 19.2 , ИСП, КСП и мярка „Преструктуриране и конверсия на лозя“ от СПМ.

Резултатите от всяка проверка са предоставени своевременно на дирекциите, администриращи съответната схема/мярка със съответните констатации, за вземане на решение по компетентност.

За посочения период към дирекция „Специализирани проверки и последващ контрол“, чрез деловодната система „Архимед“ са разпределени за изпълнение 433 (четиристотин тридесет и три) бр. задачи.

Дирекция „Специализирани проверки и последващ контрол“ е отразила в Регистри, постъпила информация по 289 (двеста осемдесет и девет) бр. писма от МВР, Прокуратура, ДАНС, КПКОНПИ, НАП и др. институции във връзка с извършвани проверки и разследвания.

За посочения времеви период дирекцията е изготвила 173 (сто седемдесет и три) бр. писма и е изисквала от външни институции информация, която е предоставена на администриращите във Фонда дирекции. ДСППК е изготвила и насочила, чрез вътрешна кореспонденция 112 (сто и дванадесет) бр. писма.

През отчетния период са организирани и проведени 11 (единадесет) заседания на Комисията за прослушване на телефонна линия „горещ телефон“ и ел. поща: signali@dfz.bg. и са обработени общо 275 (двеста седемдесет и пет) бр. записи, от които 63 (шестдесет и три) бр. сигнала са разпределени за проверка от администриращите мерките дирекции, а 38 (тридесет и осем) бр. сигнала, са препратени по компетентност към други институции.

Постъпилите сигнали са свързани с деклариране и отглеждане на животни, които реално не съществуват (виртуални животни). Регистриране на неистински правни основания и/или не обработване на заявените от бенефициерите площи, изкуствено разделяне на стопанствата във връзка със схемите и интервенциите по Директни плащания. Изразени са съмнения за фалшифицирани данни във фактури и други документи, доказващи реализация на произведена селскостопанска продукция по схемите за обвързано подпомагане на ДП.

Препратените към други институции сигнали, касаят нарушения отнасящи се за: наличие на безстопанствени животни в урбанизирани райони, неизпълнение на изискванията за хуманно отношение към животните, нерегистрирани животновъдни

обекти по чл. 137 от ЗВМД, лошо състояние и неспазване на ветеринарно медицински изисквания в обектите и др.

Определен дял от получените сигнали се отнася за спорове от частно правен характер, които са извън компетентността на ДФ „Земеделие“.

Част от разгледаните и обработените сигнали са с анонимни податели.

На телефонната линия по ЗЗЛПСПОИН (Закона за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения) е постъпил 1 бр. писмен, анонимен сигнал.

По регистрирания сигнал не е образувано производство, тъй като сигнала е депозиран от анонимен подател и не отговаря на условията по ЗЗЛПСПОИН.

По отношение на дейността на **отдел „Последващ контрол“ при ДСПК**, съгласно утвърденият от ИД на ДФ „Земеделие“ график за проверки на транзакциите за контролен период за времето от 01.01.2024 до 30.06.2024 г. и от 01.07.2024 до 31.12.2024 г. обхващащ съответно финансовите години и периоди от 15.10.2021 до 14.10.2022 г. и от 15.10.2022 до 14.12.2023 г. са извършени следните проверки по проекти финансирани от ЕФГЗ:

Реализирани проверки:

- 14 (четиринадесет) бр. извършени проверки на място на бенефициери ;
- 27 (двадесет и седем) бр. извършени проверки на място на трети лица;
- 41 (четиридесет и един) бр. изготвени контролни листа за извършени проверки;
- 14 (четиринадесет) бр. изготвени доклада с резултатите от извършените проверки;
- 55 (петдесет и пет) бр. извършени процедурни проверки на контролни листа и доклади;

През отчетния период отдел „Последващ контрол“ е осъществил следните дейности:

- Подготовка за осъществяване на проверки на място при бенефициери и трети лица – анализ на информацията в досиетата, запознаване с действащата нормативна база, подбор на документи и формулиране на рискове за всеки отделен проект;
- Обработка и анализ на данните от електронната система за извършени плащания от ДФЗ във връзка с изплатените транзакции от ЕФГЗ;
- Изготвен е риск анализ на бенефициерите получили плащания по ЕФГЗ за финансовата 2023/2024 година;
- Изготвено е предложение за годишна програма за проверки, за контролен период 2024/2025;
- Изготвяне и докладване на програмата за проверки на транзакции за следващия контролен период през електронния портал SFS2021 на Европейската комисия;
- Изготвяне на график за проверки за контролен период 2024/2025, въз основа одобрената годишна програма за проверки от ЕК;
- Изготвяне на график за проверки за контролен период 2024/2025 е предоставен за утвърждаване от ИД на ДФЗ, одобрен от ЕК;
- Изготвяне на писма до отдели и дирекции, прилагащи мерки, обект на последващ контрол;

- Комуникация с Европейската комисия и дирекция DG AGRI - unit H във връзка с отчет изпълнението на Годишен план за проверки.

За отчетния период в отдел „Последващ контрол“ при ДСППК са получени 2 (две) молби за взаимопомощ от Република Гърция и Италианската република, съгласно чл. 79 от Регламент 2021/2116, при което служители от отдел „Противодействие на измамите“ и отдел „Последващ контрол“ са извършили:

- 2 (два) бр. проверки на място на трети лица;
- 2 (два) бр. изготвени контролни листа за извършени проверки;
- 2 (два) бр. изготвени доклада следствие отпращаната молба за взаимопомощ;
- Предаване на резултатите от проведените проверки и докладване на изпълнението на дирекция DJ AGRI – Н и на страните, поискали взаимопомощ съгласно изискванията на Р 2021/2116.

Резултатите от проверките на бенефициерите са предоставени своевременно на дирекция „СПМ“, администрираща съответната схема/мярка, за вземане на решение по компетентност.

Чрез внедрената системата за управление на качеството са обхванати всички процеси и дейности в ДСППК, оказващи влияние върху развиването на резултатността, на дирекцията. За постигане на планираните цели на ДСППК през текущата година, дирекцията систематично и непрекъснато подобрява организацията на работата. От своя страна постигането на планираните цели повишава ефективността и ефикасността на извършените от дирекция дейности и осигурява качествено и в срок изпълнение на поставените задачи, води до подобряване усвояването на Европейски средства и недопускане на неправомерно подпомагане, намалява допускането на грешки и излишното забавяне на възложените преписки.

ДСППК работи в тясно сътрудничество с останалите звена в ДФ „Земеделие“, относно предоставянето на информация и документи, необходими за нуждите на разследващите органи и съдебната власт в Република България, свързани с предоставяне на становища и информация по текущи, или приключили проверки, постановления за отказ от образуване, или спиране на наказателни производства и др.

Предприети мерки за укрепване на административния капацитет и участие в проекти, обучения и семинари.

I. През отчетния период са проведени следните обучения:

- ✓ Вътрешно обучение на експертите от ДСППК в с. Минерални бани, община Баните в периода от 17.04 до 19.04.2024г.;

- ✓ Вътрешно обучение на експертите от ДСППК в гр. Долна Баня, София област в периода от 02.10 до 04.10.2024г.;

- ✓ Трима от служителите на ДСППК преминаха обучение в четири дневна „Програма за развитие на лидерски и организационни умения“, организирана от „МЛС Интернешънъл“;

- ✓ Курс на тема „Вътрешен одитор на системи за управление. Обучението е проведено в съответствие с изискванията на Кл.9.2. от стандарта за съответствие БДС ISO 3700011:2016 - /Системи за управление за борба с подкупването, Изисквания с указания за прилагане/"- 1 служител.

✓ Участие в обучителен семинар на ЕП, ВП, НАП и др. в гр. Сандански в периода от 24 до 26 април 2024 г. по проект „Подкрепа на противодействието срещу измами и организирана престъпност;

✓ Участие в онлайн обучение „Agriculture fraud Detection“ by European commission 16.2.2024 - 1 експерт;

✓ Всички служителите на ДСППК взеха участие в онлайн обучение проведено от звено „Инспекторат“ на тема „Противодействие на корупцията и конфликт на интереси“;

✓ Курс към ИПА на тема „Доказателствена стойност на електронния документ“-1служител;

✓ Курс по медийно обучение, проведен 18.12.2024г. - 1служител;

✓ Курс към ИПА на тема електронен документ и електронен подпис (базов модул) – 5 служителя;

✓ Курс към ИПА на тема „Умения за работа с презентационен софтуер“ – 3 служителя;

✓ Курс към ИПА на тема „Нови технологии в управлението - облачни технологии“- 1служител;

✓ Курс към ИПА на тема „Електронни таблици по (ECDL)“ - 6 служителя;

✓ Курс към ИПА на тема „Превенция и противодействие на корупцията в държавната администрация"- 1 служител;

✓ Курс към ИПА на тема „Прилагане на Закона за защита на лицата подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения“ - 2 служителя;

✓ Курс към ИПА на тема „Кибер хигиена при използването на е-поща“- 1 служител;

✓ Курс към ИПА на тема Въведение и в информационната и киберсигурност /за не IT специалисти/“- 3 служителя;

✓ Курс към ИПА на тема „Колаборативна работа в дигитална среда“- 1 служител;

✓ Курс към ИПА на тема „Правна уредба на защитата на лични данни“ - 2 служителя;

✓ Курс към ИПА на тема „Методология за оценка на риска и управление на инциденти, свързани с информационната и Кибер сигурност“ -- 1 служител;

✓ Курс към ИПА на тема „Противодействие на дезинформацията“ - 2 служителя;

✓ Курс към ИПА на тема „Нови технологии в управлението – Блок Чейн“- 1 служител;

✓ Курс към ИПА на тема „Интегритет, идентичност, личност. Организационна среда и методи за изследване“- 1 служител;

✓ Курс към ИПА на тема „Правна уредба за Защита на личните данни“ “- 1 служител;

✓ Курс към ИПА на тема „Интерактивно видео и онлайн презентации с Prezi“ “- 1 служител;

✓ Служителите на ДСППК преминаха през електронна форма на обучение по следните теми:

- Какво е Microsoft 365 и използване на Microsoft 365 портала;

- Какво е MS Teams и основни функционалности;

- Какво е MS Outlook и основни функционалности;
- Какво е MS SharePoint и основни функционалности;
- Какво е MS OneDrive и основни функционалности.

II. Представители на дирекция „Специализирани проверки и последващ контрол“ участваха в следните семинари:

- ✓ Участие в семинар организиран от ДТИ на тема „Червени флагове и примери за опити за измами“;
- ✓ Участие в семинар организиран от ДПМРСР на тема „Червени флагове“;
- ✓ Участие в семинар „Кръгла маса за взаимодействие между институциите“, организиран от ДАФКОС-МВР;
- ✓ Участие онлайн и присъствено в заседания на Комитета за наблюдение на програмите на Република България по фонд „Вътрешна сигурност“ (ФВС) и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика (ИУГВП) за периода 2021-2027 г.;
- ✓ Участие в семинар „Схеми и мерки свързани с Директни плащания“;
- ✓ Участие в семинар организиран от Върховна прокуратура и Европейската прокуратура с тема "Взаимодействие в противодействието на престъпленията против финансовите интереси на ЕС“;
- ✓ Участие в семинар „Промени, актуални въпроси на държавната служба“ проведено в гр. Казанлък в периода 25-26.01.2024г. в присъствието на директорите на ОД на ДФЗ и директори от ЦУ на ДФЗ;
- ✓ Участие в IX Юбилейна конференция, организирана от Асоциацията за противодействие на икономическите измами в периода 30-31.05.2024г. – 3 експерта;

III. Представители на дирекция „Специализирани проверки и последващ контрол“ участваха в следните работни срещи:

- ✓ Участие в работна група за изработване вътрешни правила за Последващи оценки на изпълнението в ДФЗ, приключила месец януари 2024 г. – 2 експерта;
- ✓ Участие в работна среща между дирекция „СППК“, дирекция „ОППМРСР“ и дирекция „Правна“ – 2 експерта;
- ✓ Участие в среща на 18.01.2024 г. за вземане на решение за подхода, който ще бъде избран за проверката за конфликт на интереси в ДФЗ;
- ✓ Участие в работна група, за изменения във Вътрешните правила за администриране на нередности и инструкциите към тях, както и във Вътрешните правила за издаване на АУПДВ и РФК – 2 експерта;
- ✓ Участие в работна група относно годишен отчет за изпълнение на мерките, включени в Антикорупционен план на ДФ „Земеделие“ за 2023 г., и проект на Антикорупционен план за 2024 г., съгласно Заповед № 03-РД/5583 от 27.11.2023 г. на изпълнителния директор на Държавен фонд „Земеделие“, Годишен отчет за изпълнението на АКП на ДФ "Земеделие" за 2023 г. и Антикорупционен план на ДФ „Земеделие“ за 2024 г.;
- ✓ Участие в работна група с инициране на предложения за разработване на Инструкция за извършване на посещение на място (ПМ) от служители на отдели“ ПСМП“ към ОД на ДФЗ , като част от административните проверки на заявления за

подпомагане /заявките за плащане, както и при извършване на текущ контрол в ДФ „Земеделие“;

- ✓ Участие на двама служители в работна група относно утвърдени изменения на инструкциите към Вътрешните правила за администриране на нередности - Версия 8;

- ✓ Участие в работна среща съгласно Заповед № 03-РД/600 от 08.02.2024 г.;

- ✓ Участие в работна среща проведена в Министерство на Туризма и Комисия за защита на потребителя (КЗП);

- ✓ Участие в работна среща във връзка с извършвана проверка от дирекция „Специализирани проверки и последващ контрол“ по докладна записка вх. № 07-0400/9317 от 11.12.2023 г., съвместно с представители на ВП и експерти от МЗХ;

- ✓ Участие на организирано от АФКОС провеждане на редовно заседание на Постоянна работна група по нередностите (ПРГН) - 2 експерта;

- ✓ Участие в две присъствени редовни заседания на членовете на Съвета АФКОС;

- ✓ Организиране и провеждане на оперативна среща в ОД на ДФ „Земеделие“ - Пловдив по административно разследване на ОЛАФ;

- ✓ Среща с представителите на Върховна прокуратура, Европейската прокуратура, ГДНП-МВР и ОДМВР- Ст. Загора на тема „Измами и нередности в ДФЗ. Конкретни примери и действия.“;

- ✓ Проведена работна среща с представители на ДСППК, ДПМРСР, ДТИ, ДОПМРСР и ДИТ на 09.01.2024 г. в ЦУ на ДФ „Земеделие“ на основание докладна записка вх. № 07- 6500/8136 от 13.12.2023 г.;

- ✓ Проведени работни срещи с Напоителни системи и представители на ВИК - Стара Загора;

- ✓ Проведена работна среща с Министерство на Туризма;

- ✓ Проведена работна среща с Комисията за защита на потребителите;

- ✓ Проведена работна среща с представители на Главна Инспекция по Труда .

- ✓ Участие в междуведомствена работна група за оказване на съдействие в процесите по изготвянето на методология, оценка и актуализация на Националната стратегия за превенция и борба с нередностите и измамите, засягащи финансовите интереси на Европейския съюз за периода 2021 – 2027 г., съгласно Заповед рег. № 8121з-1571/06.11.2024 г. на министъра на вътрешните работи;

- ✓ Участие в онлайн-среща с ръководството на Румънската Разплащателна агенция;

- ✓ Участие в работна среща с Румънската Разплащателна агенция в гр. Букурещ.

В периода от 13.05 до 17.05.2024 г. шест служители от дирекцията взеха участие в двустранна международна среща между Разплащателна Агенция на България и Разплащателна Агенция на Румъния /AFIR/, с цел обмяна на **опит и добри практики в областта на превенцията и противодействие на измамите**. Българската делегация от експерти и експертите от AFIR представиха нормативните актове и общото законодателство, както и примери за най-добри практики в областта на откриването и разследването на съмнения за измама. Българският екип посети редица проекти финансирани със средства от ЕЗФРСР в окръг Дъмбовита. В дискусиите се разгледаха, както мерките за борба с измамите, така и конкретни случаи за нередности и измами, процедурите за превенция, откриване и подходи към тях и контролните механизми

установени и прилагани от Разплащателните агенции. Домакини на петдневния семинар бяха РА на Румъния.

III. Служители на дирекция „Специализирани проверки и последващ контрол” участваха и предоставиха информация на ДАФКОС за подготовка на:

✓ Доклада за 2024г. на Европейската комисия до Европейския парламент и Съвета по чл. 325 от ДФЕС;

✓ Отчета за изпълнение на задачите, заложи в Плана за действие за 2024 г. за изпълнение на Националната стратегия за превенция и борба с нередностите и измамите, засягащи финансовите интереси на Европейския съюз за периода 2021 – 2027 г.;

✓ Изготвяне на Плана за действие за 2025 г. в изпълнение на Националната стратегия за превенция и борба с нередностите и измамите, засягащи финансовите интереси на Европейския съюз за периода 2021-2027 г.

IV. Представители на дирекция „Специализирани проверки и последващ контрол” бяха лектори по предварително зададени теми:

✓ Администриране на сигнали за сериозни нередности по ПВУ в ИСУН - 1 бр. обучение, проведено на 11.06.2024г.;

✓ „Арахне“ като система за оценка на риска, откриване и идентифициране на червени флагове? - 2 бр. обучения, проведени в гр. Велико Търново за периода от 17 до 19.06.24 г и от 26 до 28.06.2024 г.;

✓ „Администриране на сигнали“ и „Червени флагове“, проведено чрез онлайн-обучение на ДОППМРСР, ДПМРСР, отдел „ПСМП“ и отдел „РРА“ в страната на 23.01.2024 г.;

✓ В периода 17.04.2024 г. до 19.04.2024 г. в с. Баните – 7 (седем) лектора проведоха вътрешно обучение на служителите на ДСППК на следните теми:

- Процедури на ДСППК по отношение на Регламент 2116/2021 във връзка с подготовката на годишната програма за проверки на трансакциите;

- Изменение на Инструкцията за администриране на сигнали за нередност и установени нередности във връзка с утвърдените Вътрешни правила - версия 6;

- Червени флагове за съмнение за нередност и за измама – процедури, приложение, допълнителни проверки;

- Представяне на казуси от практиката;

- Повишаване на знанията и уменията по отношение на внедрената Система за управление, за „Борба с подкупването“ съгласно стандарт **ISO 37001:2016**;

✓ В периода от 02.10.2024 г. до 04.10.2024 г. в гр. Долна Баня – 5 (пет) лектори проведоха вътрешно обучение на служителите от ДСППК на тема:

- „Арахне“ - Система за оценка на риска;

- Повишаване нивото на защита на личните данни в системата на ДФ „Земеделие“;

- Прилагане на услугите Microsoft 365 (функционалности на MS Teams и MS Outlook);

- Проверки последващ контрол по чл. 79 от Регламент 2116/2021 г.;

- Представяне на казуси от практиката.

С цел повишаване на ефективността на наказателните и административните производства за престъпления и нарушения, засягащи средствата предоставени от ЕСИФ, дирекция „Специализирани проверки и последващ контрол“ взе участие през годината в:

- Седем срещи с представители ДАФКОС-МВР;
- Шест срещи с представители на ДАНС;
- Пет срещи с представители на ГДНП-МВР;
- Пет срещи с представители на ГДБОП- МВР;
- Шест срещи с представители на ОД на МВР;
- Шест срещи с представители на ВП;
- Седем срещи с представители на ЕП;
- Две срещи с представители на ОП Ст. Загора и ОП Пловдив;
- Една среща с КПКОНПИ;
- Две срещи с представители на НАП;
- Една среща с ГИТ.

Реализирани съвместни проверки за отчетния период :

✓ Две съвместни проверки по искане на ОДМВР-Сливен, реализирани в района на Стара Загора;

✓ Три съвместни проверки по искане на „Икономическа полиция“ при ОД МВР-Сливен, реализирани в района на Нова Загора, гр. Сливен и гр. Котел;

✓ Една съвместна проверка по искане на разследващ орган, реализиран в района на община Севлиево;

✓ Съвместна проверка с участието на служители на дирекция ДСППК, „Технически инспекторат“, дирекция АФКОС – МВР и ОДБХ реализирани в района на община Тетевен;

✓ Съвместна ПнМ в изпълнение на искане от Чешка република за помощ в съответствие с член 4 от Регламент (ЕО) № 515/97 на Съвета, реализирана в района на община Троян;

✓ Извършени съвместни проверки на място и съдействие на служители на РТИ – Пловдив и други РТИ в района на гр. Пловдив;

✓ Извършена съвместна проверка на място със служители на РТИ – Велико Търново, в района на община Стражица и гр. Горна Оряховица;

✓ Извършена съвместна проверка на място със служители на РТИ – Варна, реализирана в района на община Хитрино.

Анализ на риска и оценка на ефективността на дейността на дирекция „Специализирани проверки и последващ контрол“

В изпълнение на планираните дейности, набелязани приоритети и цели съгласно „Стратегическия план“ 2021 – 2026 година на ДФ “Земеделие“, ДСПК е заложила 7 (седем) основни оперативни цели, като за тяхното реализиране дирекцията е планирала 35 (тридесет и пет) дейности. Чрез заложена система от индикатори се оценява степента на постигането на целите и подобряване ефективността на дейността на ДСППК.

Съгласно заложените механизми за контрол и отчитане на риска, свързани с превенция и контрол на нередностите са идентифицирани 33 (тридесет и три) бр. рискове, подлежащи на оценяване. Според нивото на риска 4 (четири) бр. „незначителен“, 21 (двадесет и един) бр. „под среден“ и 8 (осем) бр. „среден“.

Според оценените рискове са набелязани и изпълнени съответните дейности.

За отчетния период служителите на ДСППК са взаимодействали с външни организации за извършване на проверки

Служители на дирекцията присъстваха и участваха активно в срещи с представители на различни организации (асоциации, сдружения и др.) по теми с висок обществен интерес.

С оглед изпълнение плана на Национална стратегия за превенция и борба с нередностите и измамите, засягащи финансовите интереси на Европейския съюз, за периода 2021/2027 от страна на ДСППК са предвидени работни срещи и обмяна на опит и добри практики с разплащателните агенции на Румъния, Швеция и Гърция.

ИНСПЕКТОРАТ

Инспекторатът към ДФ „Земеделие“ е самостоятелна структура в ДФ „Земеделие“ на пряко подчинение на изпълнителния директор за осъществяване на административен контрол в администрацията на фонда.

Основните функции на Инспектората като самостоятелна структура за вътрешен административен контрол върху дейността на администрацията, са регламентирани в чл. 46, ал. 6 от Закона за администрацията и чл. 19 от Устройствения правилник на ДФ „Земеделие“, а именно:

Дейността на инспектората е насочена към пълно и точно изясняване на проверяваните случаи и предлагане на мерки за тяхното разрешаване с цел:

1. предотвратяване и отстраняване на нарушения при функционирането на администрацията;
2. независима и обективна оценка на дейността на администрацията;
3. подобряване работата на администрацията.

Инспекторатът осъществява дейността си съгласно вътрешни правила, утвърдени от изпълнителния директор.

Инспекторатът:

1. извършва комплексни, планови, тематични, извънпланови и последващи проверки на структури, дейности и процеси във фонда;
2. прави оценка на корупционния риск и предлага мерки за ограничаването му;
3. събира и анализира информация и извършва проверки за установяване на нарушения, прояви на корупция и неефективна работа на фонда;
4. следи за спазването на законите, подзаконовите и вътрешноведомствените актове за организацията на работата от служителите на фонда;
5. предлага образуване на дисциплинарно производство при констатирани нарушения на служебните задължения, както и на Кодекса за поведение на служителите в държавната администрация;
6. извършва проверка на сигналите срещу незаконни или неправилни действия или бездействия на служители от фонда;
7. осъществява контролни дейности на декларациите по чл. 49 от Закона за противодействие на корупцията, които се подават от служителите във фонда;
8. изпраща сигнали до органите на прокуратурата, когато при проверки установи данни за извършено престъпление;

9. прави предложения за нови или за изменение на вътрешноведомствени актове, регламентиращи организацията на работата и дейността на фонда;

10. осъществява други функции във връзка с административния контрол, произтичащи от нормативни актове или възложени от изпълнителния директор.

При осъществяване на своите функции инспекторите имат право да изискват документи, данни, сведения, справки и други носители на информация от проверяваните лица, които са необходими за извършване на проверките.

Инспекторатът ежегодно представя отчет за дейността си пред изпълнителния директор.

Инспекторатът изпраща на Главния инспекторат ежегодно доклад за дейността..

Инспекторатът не извършва проверки относно бюджетната дисциплина.

Инспекторатът осъществява дейността си в съответствие със задачите и функциите, произтичащи от:

- Закона за администрацията;
- Административнопроцесуалния кодекс;
- Закона за противодействие на корупцията;
- Закона за защита на лицата подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения
- Устройствения правилник на Държавен фонд „Земеделие“;
- Наредбата за структурата и минималната численост на инспекторатите, реда и начина за осъществяване на дейността им и взаимодействието със специализираните контролни органи.
- Кодекс за поведение на служителите в държавната администрация, и Етичния кодекс на служителите в съответната администрация;
- Наредбата за организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и за установяване на конфликт на интереси;
- Вътрешните правила за организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и за установяване конфликт на интереси в ДФ „Земеделие“;
- Вътрешните правила за дейността на Инспектората при ДФ „Земеделие“;
- Етичен кодекс на служителите в ДФ „Земеделие“;
- Действащото законодателство, както и вътрешните актове на ДФ „Земеделие“ и заповедите на изпълнителния директор на фонда;

Дейността на Инспектората при ДФ „Земеделие“ е насочена към всеобхватно, обективно безпристрастно и точно изясняване на проверяваните случаи и предлагане на мерки за тяхното разрешаване с цел: предотвратяване и отстраняване на нарушения при функционирането на администрацията; подобряване работата на администрацията на ДФ „Земеделие“; превенция и ограничаване на корупцията; превенция и установяване на конфликт на интереси; установяване на пълнотата и истинността на данните и обстоятелствата, изложени в декларациите, подадени от лицата по §2 от Допълнителните разпоредби на ЗПК.

Инспекторатът извършва постоянен мониторинг по отношение на постъпилите сигнали, съдържащи твърдения за корупция, корупционни прояви и/или конфликт на интереси за служителите в ДФ „Земеделие“.

Инспекторатът приема декларации по чл. 49 от ЗПК, като при подаден сигнал извършва проверка на фактите и обстоятелствата, посочени в декларациите на лицето,

срещу което е подаден сигнала. Инспекторатът образува административно наказателни производства.

Инспекторатът участва в работна група по заповед на изпълнителния директор на ДФ „Земеделие“ за идентифициране и оценяване рисковете по отношение на „Инспекторат“, определяне степента на вероятност от сбъдването на идентифицирани рискове, определяне степента на влиянието им върху целите, които следва да бъдат постигнати и провеждане на мониторинг на резултатите от управлението на риска, както и въвеждането и оценяването в модела за управление на евентуални рискове, свързани с дейността и спецификата на „Инспекторат“.

Със заповед № 03-РД/353 от 01.02.2021 са утвърдени Стратегически план за 2021-2026 г. и Стратегия за управление на риска за ДФ „Земеделие“.

За дейността на Инспектората се изготвя годишен план, шестмесечен и годишен отчет.

Във връзка с превенция, противодействие и разкриване на корупционни прояви, измами и нередности в администрацията на ДФ „Земеделие“, и установяване на нарушения в работата на административните структури, изготвяне на предложения за ограничаване и/или отстраняване на констатирани нарушения през 2024 г. са извършени 96 бр. планови и извънпланови проверки.

I. ПЛАНОВИ ПРОВЕРКИ.

1. Планови проверки в структурите на ДФ „Земеделие“.

През 2024 г. не са извършвани планови проверки на структурни звена на Фонда.

Извършена е 1 (един) бр. планова проверка за оценка на корупционния риск по заповед вх. № 03-РД/5505 от 16.10.2024 г. За резултатите от проверката е изготвен доклад с вх. № 03-0416/6049 от 19.12.2024 г.

В доклада са отразени основните фактори пораждащи корупционно поведение и направена оценка на всички структурни звена на ДФ „Земеделие“.

1. Непознаване на дейността на организацията, непълна и неясна нормативна уредба – наличието на тези индикатори, води до обоснован извод за наличието на значителен процент от служителите в ДФ „Земеделие“, които не познават добре относимите към дейността на Фонда нормативни актове, което е предпоставка за:

- допускане на грешки и несъответствия от тях при осъществяване на дейностите и процесите, разписани във вътрешни правила, инструкции и методики, които се основават на външната нормативна уредба: Закон за държавния служител, Закон за администрацията, ЗПЗП, Закон за противодействие на корупцията, Кодекс за поведението на служителите в държавната администрация.

- неизпълнение и/или неточно изпълнение на служебните задължения и ангажименти, регламентирани в съответните вътрешни правила и други вътрешни актове;

- допускане на грешки в организацията на работа в съответното звено/дирекция, а оттам и създаване на условия за злоупотреби;

2. Нарушаване на принципа на справедливо възнаграждение. Високият процент отговори, свързани с неудовлетвореността от получаваното възнаграждение показва, че за значителна част от анкетираните служители заплащането е от първостепенно значение. Наличието на това обстоятелство, прави съответните служители в значителна степен по – уязвими и податливи към корупционни прояви.

3. Неправилна или липса на организация на работа. Резултатите показват, че голяма част от служителите отчитат, че в тяхната дирекция или отдел/звено има неправилна или липса на организация на работа, което води до извода, че наложеният механизъм във връзка с възприетите модели на организация на дейността в някои административни единици на Фонда не е в състояние да допринесе за ефективното им функциониране, което от своя страна води до увеличаване на корупционния риск в тези структури.

Следва да бъде отчетен и факта, че Комисията извърши преценка на корупционния риск не само въз основа на предварително разработена методика, а също така и на анализ на допълнителни обстоятелства като: служебно известни факти и информация, събрани в хода на извършвани проверки, служебна комуникация с отделните административни единици. Анализирайки цялата база данни, с която разполага Комисията стигна до извода, че зоните с повишен корупционен риск от среден към висок се свеждат до следните дирекции/звена в ДФ „Земеделие“:

Определени са дирекции със среден и висок корупционен риск.

Водена от гореизложеното, Комисията счита, че като всяка една работеща, развиваща се и променяща се във времето структура, която се отличава със строго специфичната си дейност, както с нейния обем, мащабност и обществена значимост, администрацията на ДФ „Земеделие“ е съпътствана в дадени моменти от процент на корупционен риск, който на основание направената инспекция може да бъде определен като среден.

Комисията, счита, че тази получена крайна оценка е задоволителна към момента, отчитайки многообразието от факторите, оказващи влияние върху нея.

В доклада са направени предложения за предприемане на действия за управление и ограничаване на корупционния риск:

С оглед направените констатации и изводи в настоящия доклад, Комисията предлага следните мерки за намаляване и ограничаване на корупционния риск:

1. Директорите на дирекции и ръководителите на звена в ДФ „Земеделие“ да предприемат своевременни действия за:

1.1. Запознаване на служителите в ДФ „Земеделие“ със Закона за противодействие на корупцията (ЗПК), като се обърне особено внимание на изискванията за подаване на декларации по чл. 49 от закона.

1.2. Коректно попълване от страна на служителите на ДФ „Земеделие“ на данни касаещи изменения и допълнения на обстоятелствата в декларациите, посочени в (ЗПК).

1.3. Установяване и докладване в писмен вид на данни и информация за вече допуснати нарушения, свързани с подаваните декларации по ЗПК и по чл. 29 от ЗДСл.

1.4. Изграждане /разписване/ на механизми/процеси, гарантиращи задълбоченото познаване на действащите в ДФ „Земеделие“ външни и вътрешни нормативни актове /закони, правилници, наредби, инструкции, вътрешни правила, заповеди/. Да бъдат провеждани периодично тестове на служителите, които да дават оценка на тяхната компетентност и познаване на съответната нормативна уредба – след провеждането, резултатите да бъдат докладвани на „Инспекторат“.

1.5. Инициране провеждането на обучения/семинари с антикорупционна насоченост, както и такива целящи разясняване и обсъждане на основните им задължения по Закона за противодействие на корупцията и Етичния кодекс на

служителите в ДФ „Земеделие“ като ефективно средство за превенция и противодействие на корупцията, предвид съдържащите се в него етични правила за поведение, които могат да се прилагат във всички случаи и спазването им е гаранция за законността на действията на служителите в ДФ „Земеделие“ с участието на „Инспекторат“ и дирекция „СППК“.

1.6. Оптимизиране организацията на работа в поверените им дирекции/отдели/звена чрез разработване на писмени правила, установяващи мобилност и ротация на служителите им, участващи в процеси/комисии/оценки/контроли и други, особено чувствителни към корупционен натиск.

2. Директорите на дирекции, началници на отдели и ръководителите на звена да предприемат необходимите действия за превенция и запознаване на служителите с утвърдените: ИСО 37001, „Политика за превенция и противодействие на корупцията“ и „Инструкция за обработване на сигнали и жалби за незаконосъобразни и неправомерни действия и/или бездействия на служителите на ДФ „Земеделие“.

3. Директорите на дирекции и ръководители на звена отново да запознаят служителите с утвърдените „Вътрешни правила за прилагане на антикорупционни процедури, в това число и за докладване при откриване/установяване и/или наличие на информация за допуснати грешки, нередности, измами, злоупотреби и др.“ и „Вътрешни правила за защита на лицата, подали сигнали за корупция, корупционни прояви и/или конфликт на интереси в ДФ „Земеделие“.

4. Директорите на дирекции и ръководители на звена да предприемат действия по съхранение на попълнените анкетни карти за срок от 2 (две) години и предоставянето им при поискване от „Инспекторат“. Директорите на дирекции и ръководители на звена да изготвят писмени доклади до изпълнителния директор на ДФ „Земеделие“ и „Инспекторат“ за извършените действия и належащи задачи (план) съобразно направените констатации и предложения в настоящия доклад. Срок - 15.02.2025 г.

Изпратени са писма до структурите на ДФ "Земеделие" със среден и висок корупционен риск за изпълнение на предложенията от доклада в указания срок.

2. Планови проверки по ЗПК.

2.1. Проверки по заповед № 03-РД/127#1 от 28.04.2023 г. на подадените декларации по чл. 49, ал. 1, т. 1 от ЗПК - „за несъвместимост“ на новоназначените служителите на ДФ „Земеделие“ през 2024 г. – общо 21 бр.

През периода са извършени 21 бр. планови проверки „за несъвместимост“ на новоназначените служителите на ДФ „Земеделие“, като са изготвени съответните доклади. Същите са извършени по предоставен списък от Дирекция „Човешки ресурси“ на новоназначените служители. Не е установено новоназначените служители да се намират в йерархическа връзка на ръководство и контрол със съпруг или съпруга, с лице, с което да са във фактическо съжителство, с роднини по права линия без ограничения, по съребрена линия до четвърта степен, включително и по сватовство. Не е установено да са съветници в общински съвети и да заемат ръководна или контролна длъжност в политическа партия. Констатирано е участие в сдружения и юридически лица с нестопанска цел, което не е нарушение и е допустимо за заемане на длъжността. При проверките не са установени данни за нарушение на разпоредбите на чл. 7, ал. 2 от ЗДСл (чл.107а, ал.2 от КТ) при заемане на длъжността на новоназначени служители.

Извършена е проверка за несъвместимост на **74** служители, а на други **45** служители не е извършена нова проверка, на основание чл. 50, ал. 2 от ЗПК. Изготвени са **21** доклада до изпълнителния директор за установените констатации.

В изпълнение на чл. 4 ал. 3 от Наредбата за организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и за установяване конфликт на интереси е изготвен регистър, който е качен на сайта на ДФ „Земеделие“ и се актуализира съгласно изискванията на наредбата.

2.2. Проверка на подадените декларации от задължените лица в ДФ „Земеделие“ по чл. 49, ал. 1, т. 1-4 от ЗПК, с оглед подаването им в срок до 15.05.2024 г., съгласно чл. 29 от ЗДСл и чл. 107а от Кодекса на труда – 1 бр.

Извършва се проверка на подадените декларации от служители на ДФ „Земеделие“ съгласно разпоредбата на § 2, ал. 1 от Допълнителните разпоредби на ЗПК, в изпълнение на чл. 49, ал. 1, т. 2 и т. 4 и в съответствие със срока определен в чл. 52 от същият закон.

На основание на § 2, ал. 2 от Допълнителните разпоредби на Закона за противодействие на корупцията обн. ДВ бр. 84 от 6 октомври 2023 г., изм. и доп. ДВ бр. 13 от 13 февруари 2024 г. и в изпълнение на Заповед № 03-РД/1663#1 от 18.02.2019 г. на изпълнителния директор на ДФ „Земеделие“, служител на Инспекторат извърши прием и регистрация на декларациите по чл. 49, ал. 1 т. 2 и т. 4 - част I „Имущество“ и част II „Интереси“. Задължението за държавните служители в ДФ „Земеделие“ е на основание чл. 29 от Закона за държавния служител, а за лицата работещи по трудово правоотношение на е на основание чл. 107а от Кодекса на труда. Декларациите се подават в сроковете, предвидени в чл. 52, ал. 1, т. 2 от ЗПК.

Изготвен е доклад от проверката с вх. № 03-0416/3336 от 12.07.2024 г. с направени предложения за съставяне на АУАН (Акт за установяване на административно нарушение) за неподадените в срок декларации по ЗПК.)

С приемането на Закона за противодействие на корупцията, Комисията разработи и публикува на интернет страницата си новите формуляри на Декларациите по чл. 49, ал. 1 т. 2 и т. 4. На това основание Инспекторат изготви допълнителни указания за попълване и подаване на декларациите и докладна записка вх. № 03-0416/1403 от 28.03.2024 г. са изпратени на централните и областните дирекции на ДФ „Земеделие“, с цел ползването им от служителите да послужат при необходимост при попълването на декларациите.

В Инспекторат при ДФ „Земеделие“ в срок до 15 май са подадени ежегодни декларации за предходната календарна година от **1546** служители с попълнени част I „Имущество“ и част II „Интереси“. Ежегодни декларации само част I „Имущество“ без част II „Интереси“ в определения срок са подали **79** служители. Декларации по чл. 49, ал. 1, т. 4 са подали **40** служители, от тях **29** са приложени към ежегодните декларации, без да има в отразена каквато и да е информация, какъвто е смисъла на закона. На основание чл. 52, ал. 2 в Инспекторат са подадени **5** коригиращи декларации. Съгласно изискването на чл. 49, ал. 5 от Закона за противодействие на корупцията декларацията се подава на хартиен и електронен носител. Няма т записи на електронен носител **48** декларации.

Не са подали встъпителни декларации в едномесечен срок от назначаването им **4** служители, а **10** са подали след посочения в закона срок.

Не са подали в срок ежегодни декларации за имущество и интереси през 2023 г. 20 служители.

Осем служители на ДФ „Земеделие“ са командировани в други административни структури на основание чл. 81б, ал. 1 от Закона за държавния служител, които съгласно чл. 3 ал. 2 от Наредбата за организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и за установяване конфликт на интереси подават декларациите по ал. 1 пред органа по назначаването на приемащата администрация.

За извършване на проверката на подадените декларации е изискан и предоставен от дирекция „Човешки ресурси“ списък на всички лица, които към 15 май 2024 г. са служители на ДФ „Земеделие“, както и на напусналите служители по служебно правоотношение и лицата по трудово правоотношение в периода от 06.10.2023 г. /от влизането в сила на ЗПК/ до 15.05.2024 г.

В Инспекторат са подадени на хартиен и електронен носител декларации по отменения ЗПКОНПИ по чл. 35, ал. 1 т. 2 и т. 4 от 22 служители.

Регистърът на подадените декларации от служителите на ДФ „Земеделие“, задължени по Закона за държавния служител и назначените по Кодекса на труда, както и част II „Интереси“ са публикувани на интернет страницата на ДФ „Земеделие“ при спазване на изискванията за защита на личните данни. Списъците на служителите неподали декларации задължени по Закона за държавния служител и Кодекса на труда и тези подали извън срока са публикувани на интернет страницата на ДФ „Земеделие“ в изпълнение на изискването на § 2, ал. 3.

През отчетния период, по съставените АУАН през 2023 г. на служители от ДФ „Земеделие“, явяващи се задължени лица по ЗПК са изготвени 9 бр. предупреждения и 1 бр. резолюция за прекратяване на административно-наказателно производство по ЗАНН, във връзка с § 5 от ПЗР на ЗПК за неподадени в срок декларации.

За установеното неспазване на разпоредбите по ЗПК при проверка на подадените декларации по чл. 49, ал. 1, т. 1-4 от ЗПК, с оглед подаването им в срок до 15.05.2024 г. на четирима служители са съставени 4 бр. АУАН и са изготвени 4 бр. предупреждения.

II. Възложени и извършени извънпланови проверки и проверки по сигнали, жалби и др. и взаимодействие с други органи през периода - общо – 73 бр.

1. Извънпланови проверки, възложени със заповед на изпълнителния директор – няма извършени.

2. Възложени и извършени извънпланови проверки и проверки по сигнали по Закона за защита на лицата подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения (ЗЗЛПСПОИН) – 1 бр.

3. Възложени и извършени извънпланови проверки и проверки по сигнали за корупция и проверки по установяване наличие или липса на конфликт на интереси по ЗПКОНПИ (отм.) и ЗПК – 9 бр.

3.1. Проверка по ЗПКОНПИ (отм.) по сигнал за корупция и конфликт на интереси спрямо служител в ОД на ДФ „Земеделие“. Проверката е приключила с доклад за съответствие.

3.2. Проверка по ЗПКОНПИ (отм.) спрямо служител от Областна дирекция при ДФ „Земеделие“ по повод постъпил сигнал за конфликт на интереси. Проверката е приключила с акт за неустановен конфликт на интереси.

3.3. Проверка по ЗПК спрямо служител от Областна дирекция при ДФ „Земеделие“ по повод постъпил сигнал за конфликт на интереси. Проверката е приключила с акт за неустановен конфликт на интереси.

3.4. Проверка по ЗПК във връзка с постъпил сигнал за конфликт на интереси спрямо служител в ОД на ДФ „Земеделие“. Сигнала е препратен за разглеждане по компетентност на КПК. Получено е решение на КПК за неустановен конфликт на интереси.

3.5. Проверка по ЗПК във връзка с постъпил сигнал за конфликт на интереси спрямо служител в ЦУ на ДФ „Земеделие“. Сигнала е препратен за разглеждане по компетентност на КПК. Получено е решение на КПК за неустановен конфликт на интереси.

3.6. Проверка по ЗПК по постъпили 3 бр. сигнали за конфликт на интереси спрямо служители от Областни дирекции при ДФ „Земеделие“. При проверката е изяснено, че сигналите са анонимни.

3.7. Постъпил сигнал от КПК за конфликт на интереси, спрямо лице, което не е служител на ДФ „земеделие“. Сигнала е препратен за разглеждане по компетентност от МЗХ

4. Извънпланови проверки по сигнали и жалби, възложени с резолюция на изпълнителния директор – 43 бр.

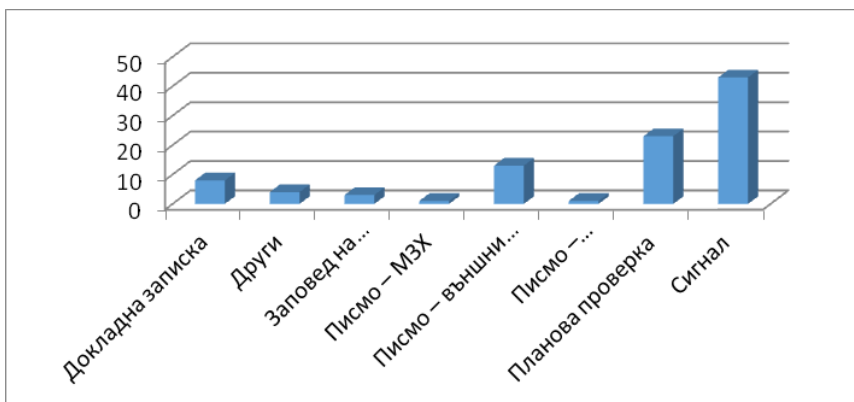
Проверките са по сигнали и жалби по АПК и ЗПК.

III. Статистика за възложените и извършени планови и извънпланови проверки /по сигнали, жалби и др./ и взаимодействие с други административни структури през периода - общо – 96 бр.

През периода са възложени и извършени общо – **96** бр. проверки /по сигнали, жалби и др./, които по вид, констатации, установено нарушение и компетентност се разпределят както следва:

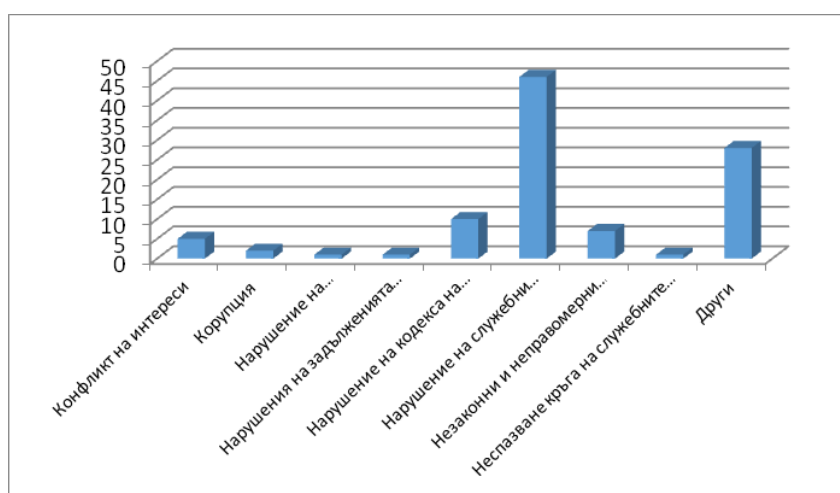
Получените документи по вид се разпределят както следва: – 96 бр.

1. Докладна записка	8	8,33%
2. Други	4	4,17%
3. Заповед на изпълнителния директор	3	3,12%
4. Писмо – МЗХ	1	1,04%
5. Писмо – външни институции	13	13,54%
6. Писмо – вътрешна кореспонденция	1	1,04%
7. Планова проверка	23	23,96%
8. Сигнал	43	44,79%

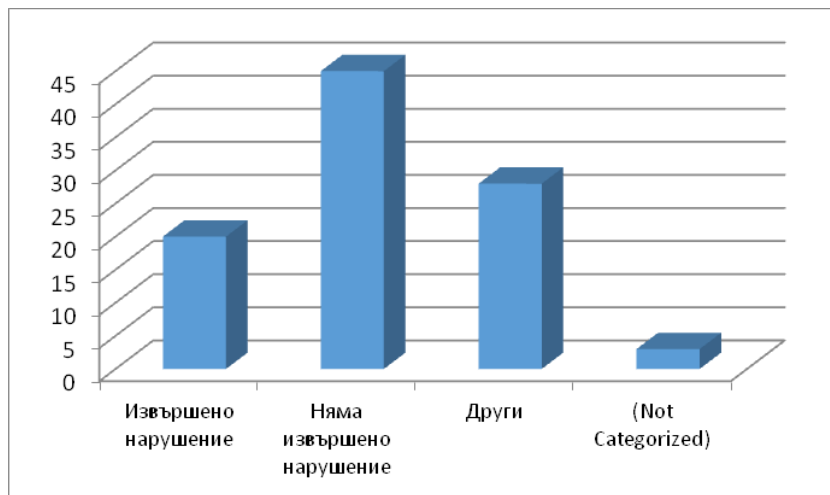
Получените и обработени документи са за: - 101 бр.

1. Конфликт на интереси	5	4,95%
2. Корупция	2	1,98%
3. Нарушения на вътрешноведомствени актове, указания и процедури	1	0,99%
4. Нарушение на задълженията спрямо гражданите	1	0,99%
5. Нарушение на кодекса на поведение на служителите от държавната администрация	10	9,90%
6. Нарушение на служебни задължения	46	45,54%
7. Незаконни и неправомерни действия или бездействия	7	6,93%
8. Неспазване кръга на служебните правомощия	1	0,99%
9. Други	28	27,72%

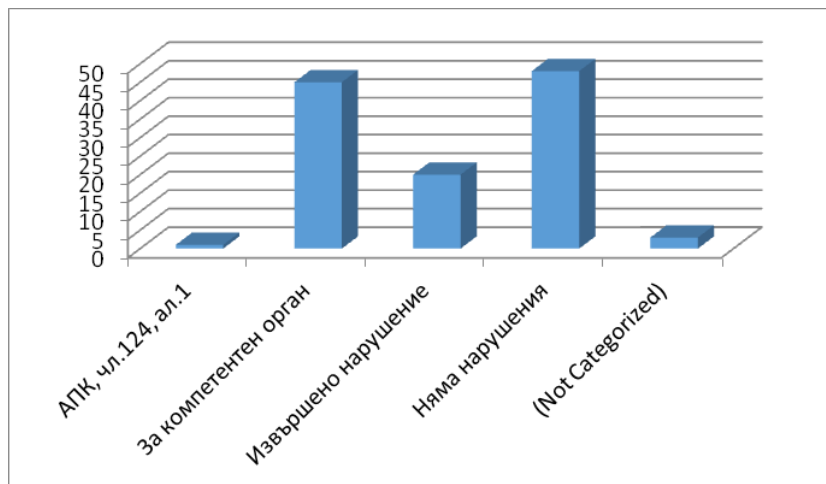
По констатация – 96 бр.

1. Извършено нарушение	20	20,83%
2. Няма извършено нарушение	45	46,88%
3. Други	28	29,17%
4. (неопределени към момента)	3	3,12%

По предложение – 117 бр.

1. АПК, чл.124, ал.1	1	0,85%
2. За компетентен орган	45	38,46%
3. Извършено нарушение	20	17,09%
а. Дисциплинарно наказание, ЗДС, чл.90, ал.1, т.1, 2, 3	11	55,00%
б. ЗДС, чл.94, ал.1	4	20,00%
в. Неопределено	5	25,00%
4. Няма нарушения	48	41,03%
5. (неопределени към момента)	3	2,56%

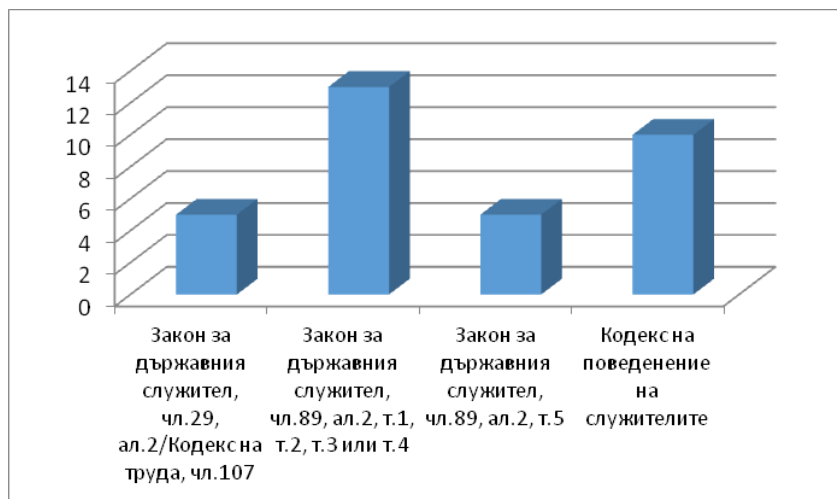

Забележки:

1. В един отработен материал са формулирани повече от едно предложение, което довежда до по-голям брой от броя на получените материали.
2. Неопределеното при извършените нарушения – констатирано е нарушение и на установените служители са наложени административни нарушения – АУАН.
3. Неопределените към момента – не са приключени разглежданите казуси.

По вид на установеното нарушение: - 33 бр.

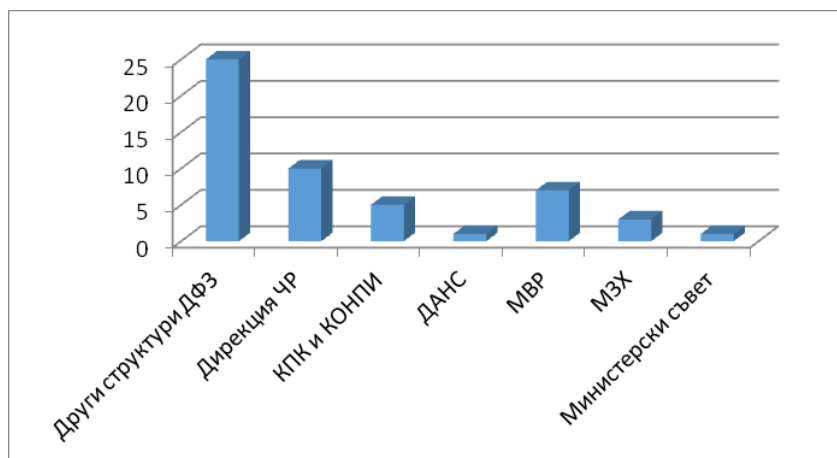
1. Закон за държавния служител, чл.29, ал.2, (КТ, чл.107)	5	15,15%
2. Закон за държавния служител, чл.89, ал.2, т.1, т.2, т.3 и т.4	13	39,39%
3. Закон за държавния служител, чл.89, ал.5	5	15,15%
4. Кодекса за поведение на служителите от държавната администрация	10	30,30%

Забележки: В един отработен материал е установено повече от едно нарушение, което довежда до по-големия им брой от броя на материалите с установени нарушения.

Изпратени по компетентност след приключването – 52 бр.

1. Други структури ДФЗ	25	48,08%
2. Дирекция ЧР	10	19,23%
3. КПК и КОНПИ	5	9,62%
4. ДАНС	1	1,92%
5. МВР	7	13,46%
6. МЗХ	3	5,77%
7. Министерски съвет	1	1,92%

IV. Кратък анализ на проверките по сигнали срещу неправилни/незаконосъобразни действия на служители от администрацията.

Сигналите и жалбите на граждани се отнасят предимно за нарушения на процедурите за работа, забава при изпълнение на служебни задължения, както и информация за нарушаване на Кодекса за поведение на служителите от държавната администрация.

Открояват се сигнали за сериозно забавяне за издаването на решения за одобрение, отказ или отговори на бенефициенти. Като основна причина може да бъде посочена не добрата комуникация между отделните структурни звена и липса на механизъм за решаване на проблема, когато има противоположни мнения.

Големият обем и многократно изменящата се нормативната уредба регламентираща дейността на служителите и непознаването на нормативната уредба са основни фактори за извършване на нарушения. Неравномерното натоварване на служителите също е предпоставка за свръх натовареност на част от служителите, което води до нарушаване на микроклимата в колективите.

Непознаването на нормативната уредба са основни фактори за извършване на нарушения. Неспазването на Правилниците и процедурите за работа и нарушенията на нормите за поведение съгласно „Кодекса за поведение на служителите в държавната администрация“ са също фактори, свързани с предпоставки за извършване на нарушения.

V. Кратък анализ на контрола по Закона за противодействие на корупцията /ЗПК/. Осъществява се постоянен мониторинг по отношение на постъпилите сигнали, съдържащи твърдения за корупция, корупционни прояви и/или конфликт на интереси за служителите в администрацията на ДФ „Земеделие“.

По сигналите за корупция и конфликт на интереси – четири сигнала не са разгледани по реда на ЗПК на основание чл. 89, ал. 2 от Закона за противодействие на корупцията, тъй като не са спазени изискванията на чл. 63 от ЗПК, поради което се явяват анонимни. Един сигнал е изпратен за отношение по компетентност на КПК и един сигнал е изпратен по компетентност на МЗХ.

Сигналите за корупционни прояви или конфликт на интерес са предимно анонимни, въпреки че има фиктивен адрес на подателя и не съдържат реквизитите, посочени в чл. 62, ал. 1 и 2 от ЗПК или от лица санкционирани или претърпели вреди от служители на Фонда и структури на МЗХ. Сигналите се изпращат до множество институции КПК, МС, МЗХ, АФКОС, МВР, прокуратура и др., които се препращат за разглеждане по компетентност до ДФ „Земеделие“.

През периода част от получените сигнали за корупционно поведение от служители на фонда не са потвърдени. Повечето от тях касаят действия, като забава при изпълнение на служебни задължения, недопълнени декларации по чл. 49, т. 2 от ЗПК и забава при подаване на декларациите.

При не малка част от получаваните сигнали са посочени твърдения за/или действия на служители които следва да бъдат документирани съвместно с други компетентни органи.

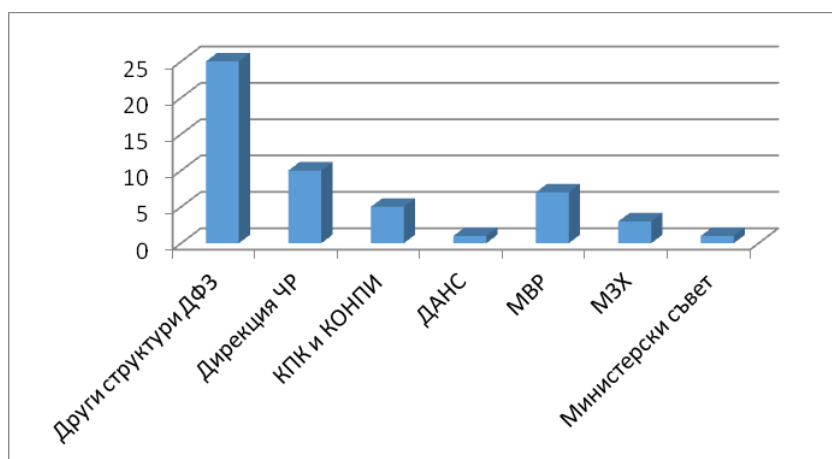
Извършена е оценка на корупционния риск на структурните звена на ДФ „Земеделие“ за степента на корупционния риск, изготвен е доклад отразяващ основните изводи, заключения и препоръки за усилване капацитета на администрацията на фонда за превенция на корупционните практики. Направените констатации и препоръки са

изпратени на структурните звена като са изискани доклади от съответните ръководители за предприемане на конкретни мерки за понижаване на корупционния риск.

VI. Брой изпратени сигнали до прокуратурата, МВР, съда и КПК при наличие на данни за престъпление

Изпратени по компетентност след приключването – 52 бр.

1. Други структури ДФЗ	25	48,08%
2. Дирекция ЧР	10	19,23%
3. КПК и КОНПИ	5	9,62%
4. ДАНС	1	1,92%
5. МВР	7	13,46%
6. МЗХ	3	5,77%
7. Министерски съвет	1	1,92%

Във връзка с работата по сигналите е осъществено взаимодействие с Прокуратурата, МВР, Съда и КПК по общо 12 сигнала.

По сигналите за корупция и конфликт на интереси – четири сигнала не са разгледани по реда на ЗПК на основание чл. 89, ал. 2 от Закона за противодействие на корупцията, тъй като не са спазени изискванията на чл. 63 от ЗПК, поради което се явяват анонимни. Един сигнал е изпратен за отношение по компетентност на КПК и един сигнал е изпратен по компетентност на МЗХ.

VII. Предложения за образувани дисциплинарни производства:

При проверката на възложените случаи по 20 бр. от тях са установени нарушения, като е предложено стартиране на процедура по чл. 93 от ЗДСл спрямо 26 служители, както следва:

- 23 служители от ОД на ДФ „Земеделие“
- 3 служители от дирекции в ЦУ на ДФ „Земеделие“

При проверката на възложените случаи по 4 бр. от тях са констатирани нарушения на 8 служители, но са налице условията на чл. 94, ал. 1 от ЗДСл и срещу служителите не е предложено образуването на дисциплинарно производство.

VIII. Наложени дисциплинарни наказания по структура, вид и брой лица.

По извършените проверки са изготвени предложения за налагане на

дисциплинарни наказания на **26** служители, като дисциплинарните производства и наложените наказания са:

- Предложения – **26** бр.;
- Необразувани – **6** бр., като причините за необразуването са - **4** бр. поради изтекла давност, **1** бр. поради напускане на служителя и **1** бр. поради смърт на служителя
- Образувани – **20** бр., като **4** бр. са в производство
- От образуваните производства – **10** бр. са прекратени, по решение на органа по назначаването и на служителите не е наложено дисциплинарно наказание
- Дисциплинарни наказания са наложени на **6** бр. служители:
- на 5 служители - „забележка“
- на 1 служител – „уволнение“

Наложени дисциплинарни наказания по брой и длъжности на наказаните служители са:

- старши експерт в ОД – 2 бр.
- главен експерт в ОД – 1 бр.
- директор в ЦУ – 1 бр.
- директор ОД – 2 бр.

IX. Предложени от инспектората изменения/допълнения на вътрешните актове и действия за подобряване административната среда.

През отчетния период са направени предложения за изменение и/или допълнение на вътрешнонормативни актове, като някои от тях са:

- Дирекциите и отделите ангажирани с прилагането на Вътрешните правила за издаване на акт за установяване на публично държавно вземане или РФК, да синхронизират действията и осъществят постоянен мониторинг, съгласно чл. 16, ал. 1 и ал. 2, с оглед минимизиране на подобни случаи, предвид факта, че това не е изолиран случай, и на страната са наложени санкции в особено големи размери, за минал период.

- Дирекция „ИТ“ и дирекция „ОППМРСР“, отдел „Методология“ да обсъдят и разработят Регистри в отделите ангажирани с прилагането на Вътрешните правила за издаване на акт за установяване на публично държавно вземане или РФК, за уеднаквяване на изискванията към експертите по места и осъществяване на ефективен контрол на тази дейност.

- Да се извърши мониторинг по отношение спазване на срока по Заповед № 03-РД/1289 от 23.03.2024 г., както и на промените в правилниците за работа на дирекциите и отделите ангажирани с извършването на посещенията/визите/ на място.

- Ресорните зам. изпълнителни директори да организират подновяване на съществуващите служебни фотоапарати предоставени на структурните звена на фонда, с оглед минимизиране на възможността от изтичане на лични данни на бенефициентите и надлежното им съхранение, и прекратяване на наложилата се практика при проверките на място да се ползват лични телефони на служителите.

- С оглед предотвратяване на незаконосъобразно разходване на средства от Републиканския бюджет е необходимо в ДФ „Земеделие“ при поемане на задължение и/или извършване на разход по сключени договори да се извършва предварителен контрол при стриктното спазване на Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор, Вътрешните правила за осъществяване на предварителен контрол за

законосъобразност и прилагане на системата за двоен подпис в ДФ „Земеделие“, утвърдени на 03.04.2023 г.

- Стриктно да се спазват разпоредбите на Вътрешните правила за осъществяване на предварителен контрол за законосъобразност и прилагане на системата за двоен подпис в ДФ „Земеделие“. Преди изготвяне на Възлагателни писма по договори, инициращите дирекции да изготвят докладна записка до изпълнителния директор, като бъдат подробно описани дейностите които следва да извърши изпълнителя, като се съгласува от съответните компетентни длъжностни лица в йерархична последователност, съгласно Правилника за деловодната дейност и документооборота в ДФ „Земеделие“. След проведеното събитие инициатора да докладва с докладна записка до изпълнителния директор за постигнатите резултати, и се опишат реално извършените от изпълнителя дейности, с представени приемо-предавателни протоколи, счетоводни документи и др., с оглед даване на увереност на ръководството на Фонда, че направените разходи са извършени целесъобразно и законосъобразно.

- Дирекция „ДПМРСР да прецени необходимостта от прецизиране на договорите по подмярка 1.1 „Професионално обучение и придобиване на умения“ от мярка 1 „Трансфер на знания и действия за осведомяване“ от програма за развитие на селските райони за периода 2014-2020 г. и включване на клауза в задълженията на бенефициера да съдейства при проверките за идентифициране на обучаемите лица.

- Дирекция „Технически инспекторат“ да прецени необходимостта от прецизиране на Правилник за дейността на дирекция „Технически инспекторат“, инструкция за проверка по подмярка 1.1 от ПРСР 2014-2020 „Професионално обучение и придобиване на умения“ и включване на задължение при проверките на място да се изисква от бенефициера да съдейства при проверките за идентифициране на обучаемите лица.

Х. Други дейности и задачи изпълнени от Инспекторат през 2024 г.

Участие в обучителни семинари за корупция и конфликт на интереси на директори на областните дирекции при ДФЗ и служители от РТИ – **2 бр.**

Организиране и провеждане на обучение на служителите от всички структури на ДФ „Земеделие“ за запознаване с нормативната уредба и мерките за превенция и противодействие на корупцията, конфликт на интереси и Кодекса на поведение на служителите в държавната администрация чрез „онлайн платформа“ Teams – на Microsoft 365, съгласно заповед № 03 РД/5642 от 28.10.2024 год.

Участие в работна група съгласно заповед на изпълнителния директор на ДФ „Земеделие“ за идентифициране и оценяване рисковете по отношение на „Инспекторат“, определяне степента на вероятност от сбъдването на идентифицирани рискове, определяне степента на влиянието им върху целите, които следва да бъдат постигнати и провеждане на мониторинг на резултатите от управлението на риска, както и въвеждането и оценяването в модела за управление на евентуални рискове (Риск регистър на ДФЗ), свързани с дейността и спецификата на „Инспекторат“.

Участие на служител в четиридневна обучителна програма за комуникационни и лидерски умения за служители на ръководни и ключови длъжности в ДФЗ, проведена от МЛС Интернешънъл.

Участие на служители в работна група за изготвяне от ДФ „Земеделие“ Антикоруptionен план на ДФЗ за 2024 г. и отчет за изпълнението на Антикоруptionен план за 2023 г.

Участие на служител в комисия за определяне на състав на ФКИС.

Участие на служители в Съвет за управление на системата на качество, информационна сигурност и борба с подкупването, накратко Интегрирана система за управление (СУ на ИСУ)

Регулярно участие в заседанията за прослушване на сигнали за измами и коруptionонни практики на „горещ телефон“ и електронен адрес: signali@diz.bg.

XI. Брой инспектори от инспектората, преминали обучение през 2024 г. във връзка с функциите на административния контрол по следните теми:

- Обучение на 1 бр. инспектор за Управление на борба с подкупването;
- Обучение на 8 бр. инспектори за „Внедряване на единна платформа за вътрешна комуникация и колаборация, базирана на приложенията и услугите на Microsoft 365“.
- Обучение на 8 бр. инспектори в обучение на тема „Кибер сигурност“.

XII. Взаимодействие с Главен инспекторат при МС и други държавни и административни органи

По изпратените съгласно чл.112 от АПК сигнали са извършени проверки, за резултатите от които са изготвени доклади и изпратени съответните отговори.

Във връзка с разпореждане на Министерския съвет, са предоставени данни за осъществените проверки през 2023 г. както и броя на планираните проверки за периода януари – февруари 2024 г.

Изготвена и изпратена справка с информация поискана от Главен инспекторат при МС по повод актуализиране на доклад от проверката на Република България в рамките на Втория кръг от Механизма за преглед на прилагането на Конвенцията на ООН срещу коруptionята касаеща периода септември 2020 г. – юли 2023 г.

Изготвена и изпратена справка с информация поискана от Главен инспекторат при МС във връзка с предоставяне на информация, необходима за представяне на Европейската комисия по повод предстоящото оповестяване на шестия годишен Доклад за върховенство на закона в Европейския съюз за периода 01.01.2024 г. – 16.12.2024 г.

XIII. Отчетени мерки, залегнали в изпълнение на Интегрираната Стратегия за превенция и противодействие на коруptionята и организираната престъпност.

- Своевременно е осъществявано необходимото взаимодействие с правоохранителните органи, прокуратурата и КПК при изясняване на сигнали за коруptionия и конфликт на интереси от служители на Фонда.

- На интернет страницата на ДФ „Земеделие“ е създадена и поддържана съгласно нормативни документи, рубрика „Инспекторат“ с оглед създаване на прозрачност в дейността на администрацията и популяризиране на антикоруptionонната такава.

- Служители от „Инспекторат“ са изнесли лекции на тема „Превенция на коруptionята, предотвратяване и установяване конфликт на интереси и нередности и

нарушения от служителите в държавната администрация" на служителите по време на извършени проверки.

- Ръководителят и служители на „Инспекторат“ са изнесли 5 лекционни курса на тема „Превенция на корупцията, предотвратяване и установяване конфликт на интереси и нередности и нарушения от служителите в държавната администрация" на директорите на ДФ „Земеделие“.

- Поддържа се линия за горещ телефон за подаване на сигнали в ДФ „Земеделие“ за нередности , измами и корупция засягащи финансовите интереси , както и за неправомерни деяния на служителите в ДФ „Земеделие“. Регулярно се провеждат заседания на създадена със Заповед на изпълнителния директор комисия за прослушване на сигналите и се предприемат действия за тяхното изясняване.

- Периодично се провеждат срещи на работни групи с цел извършва анализ по прилагането на Стратегическият план 2021 г. – 2026 г. и стратегията за управление на риска с оглед оценка на изпълнението.

Изготвен отчет за изпълнение на Антикорупционния план за 2024 г. и Антикорупционния план за 2025 г.

XIV. Мерките за укрепване на административния капацитет и участие в проекти, обучения, семинари и др.

Участие на служители от „Инспекторат“ като лектори при проведено обучение на всички структурни звена на фонда включително и областните дирекции .